

Rektor voor federalisering
gezondheidszorg

Opening met politiek tintje

Na een minder geslaagde poging vorig jaar, mengde de KU Leuven zich dit jaar, bij monde van haar rektor Roger Dillemans, volop in een aktueel breed-maatschappelijk debat: de hervorming en/of federalisering van de sociale zekerheid. Daarmee plaatste de rektor zich eens te meer in hét centrum van de opening van het akademisch jaar, waartegen de bijdrage van de assistenten en de studenten eerder bleekjes afstaken.

Waarschijnlijk kent tachtig procent van de KUL-studenten de officiële opening van het akademisch jaar enkel via de media. Van de minderheid die de eerste dag wel ooit meemaakte, zijn degenen die het volgende jaar

nog eens 'gingen zien' op één hand te tellen. Het plechtige gebeuren heeft inderdaad een rotsvaste formule: stopt, mis, stopt, academische zitting, stopt, receptie. Het eerste en het laatste onderdeel van de viering plegen het meest populair te zijn — gratis en plezant —, maar zijn anderzijds de minst originele onderdelen.

De eucharistieviering, traditioneel opgeluisterd door het Universitair Koor, ging door in een volledig gerestoreerd en goed gevulde Sint-Pieterskerk (Grote Markt). De mis heeft als meest 'opwindende' onderdeel de homilie. Daarin gaat het — ook al naar goede gewoonte — over de relatie tussen geloof en wetenschap en steekt de predikant een waarschuwend vinger uit naar de wetenschappers. Jan Dumon, studentenpastor van de Universitaire Parochie, formuleerde

het dit jaar als volgt: "Er is een wijsheid groter dan de som van alle onderzoek, die niemand zich mag eigen maken. (...) In de spanning tussen deze wijsheid en het autonome zoeken, mag men geen van de twee polen geweld aandoen." Daarnaast was er opvallende kritiek op de concurrentie tussen de universiteiten, geïnspireerd op de woorden van Jezus: "Wie is de grootste onder de unieft? Zij die zich afvraagt of de kleinste er wel bij vaart." Het is altijd even wennen aan het hemelsbrede verschil tussen de omfloerste formules uit de religie en de resolute ton van waarop rektor Roger Dillemans zijn toehoorders in de aula Pieter de Somer welkom heet. In de nokvolle aula waren de eerste rijen bevolkt met (onder andere) de ministers Van den Bossche, Tobback en Van Den Brande, de eks-ministers Martens, Gaston Geens en Eyskens, generaal-majoor Mertens (hoofd van het Militair Huis van de koning), de voorzitter van het Rekenhof Van de Velde, de ambassadeurs van (onder andere) Ierland, Zuid-Afrika, Duitsland en Frankrijk, kardinaal Danneels, en nog tal van prominenten uit onderwijs, onderzoek en industrie.

Sommige van deze voornamen heren werden door Dillemans getrakteerd op een stevige kritische opmerking. Van den Bossche werd verweten te weinig geld te voorzien voor de unieft in het totale onderwijsbudget: "Dat is een optie van het beleid. Ze is echter nefast voor onze toekomst." Ook de provincie Brabant kreeg een stevige veeg uit de pan: "De Provincie kent ons niet".

Aan de andere kant had de rektor heel wat woorden van lof voor de goede verstandhouding met de stad Leuven, meer bepaald voor de samenwerking op het vlak van een herziening van de gewestplannen voor de aanleg van het wetenschapspark. Lof ook voor afscheidnemend regeringscommissaris Schiepers, die adjectieven als 'bekwaam', 'onkreukbaar', 'onverbidlijk' kreeg toegevoegd en voor Roger Borghgraef, oud-groepsvoorzitter Bio-Medische Wetenschappen.

vervolg op pag. 2

Individueel aangepast jaarprogramma Vakken bijnemen uit een volgend jaar

Als een (laat) uitvloeisel van het dekreet Coens bevat het examenreglement voor het komende academiejaar een serie nieuwe artikels die handelen over het 'individueel aangepast jaarprogramma' en over de 'kumul van twee opeenvolgende studiejaren'. Beide systemen zijn speciale voorzieningen voor studenten voor wie het komende academiejaar een bisjaar is, maar die toch een (behoorlijk) aantal vrijstellingen hebben.

Met een 'individueel aangepast jaarprogramma' kan men in een bisjaar vakken vooraf afleggen uit het programma van het volgende studiejaar. Om hiervan te kunnen genieten moet de student aan drie voorwaarden voldoen. De bis-student moet voor minstens één derde van de omvang van zijn programma vrijstellingen hebben. Verder mag de omvang van de vakken die men wil opnemen uit het volgende jaar niet groter zijn dan de totale omvang van de vakken waarvoor men een vrijstelling heeft. Het is zelfs mogelijk dat sommige fakulteiten nog een strengere eis voor bepaalde jaren zullen goedkeuren, die bepaalt dat de omvang van de voorafname niet groter mag zijn dan twee derde van de omvang van de vrijstellingen.

Een laatste voorwaarde is dat de student de nodige voorkennis moet hebben voor de vakken die hij wil volgen. De onderwijscommissies zullen hierover richtlijnen geven. Deze richtlijnen zullen vastleggen voor welke vakken al met sukses examen dient afgelegd te zijn om een vak uit een volgend jaar te kunnen volgen. Als een voorstel aan deze drie voorwaarden voldoet, keurt de fakulteit deze voorafname automatisch goed. De vakken van het bisjaar waarvoor geen vrijstelling is verkregen, tesamen met de vakken uit het voorstel, vormen dan het 'individueel aangepast jaarprogramma'.

Bijensprokkelen

De regeling die uitgedokterd is voor het einde van het jaar, is op zijn zachtst gezegd ingewikkeld. In juni legt men verplicht voor alle vakken van zijn individueel programma eksamen af. Na de eerste zit vindt er én een deliberatie én een beoordeling plaats. De deliberatie is een normale deliberatie van het bisjaar, alsof er geen vakken uit het tweede jaar afgelegd zijn. De beslissing over het slagen voor het bisjaar en over de vrijstellingen voor de vakken hiervan wordt volgens de gewone regels genomen.

Ongeacht het al dan niet geslaagd zijn, vindt er direct na de deliberatie een beoordeling plaats. Bij deze beoordeling wordt er enkel rekening gehouden met de vakken van het individueel jaarprogramma, dat als een gewoon

jaar beschouwd wordt. Op basis van de gewone regels uit het examenreglement wordt er vastgesteld of men recht heeft op vrijstellingen voor dit individuele jaarprogramma. Indien dit het geval is, krijgt men bij deze beoordeling vrijstellingen voor die vakken waarvoor men minstens een twaalf behaald heeft.

Kortom, of men geslaagd is of niet en of men vrijstellingen voor de vakken van het bisjaar krijgt, wordt bepaald op de eigenlijke deliberatie. Op de beoordeling wordt bepaald of er vrijstellingen voor de vakken van het volgende jaar behaald zijn. Als men niet geslaagd is, krijgt men in de tweede zitting alle vakken van het individuele programma terug waarvoor geen vrijstellingen behaald zijn. De deliberatie is er weer dubbel, volgens hetzelfde systeem. Als men wel geslaagd is daarentegen heeft men

vervolg op pag. 15

binnenin

Demokratisering.....	4
Naar aanleiding van het boek 'In de buitenbaan...nog steeds?' van Huysse, Verhoeven en Vandekerkhove ging Veto dieper in op de spreekwoordelijke 'demokratisering van het onderwijs'. Over het boek, andere boeken, de KU Leuven en haar rektoren.	
Inschrijvingsgelden.....	3
Somalie hongert.....	8
Dinska Bronska	9
Studentenbegeleiding.....	10
Het nationalisme, als moeder van de joegoslavische oorlog.....	11
Geologie krijgt bezoek van de visitatiecommissie.....	12
De jobdienst gaf alvast Brigitte De Baets een job.....	13

GROEP T
INDUSTRIËLE HOGESCHOOL LEUVEN

Opening Akademiejaar

vervolg van pag. 1

Sinds 3 jaar bestaat de speech van de rektor uit twee delen, een jaaroverzicht en een thema-speech, die de speech van het Assisterend Personeel (AP) en die van de studenten als het ware omsluit. Op die manier kan hij het hele gebeuren inleiden en afsluiten. Dit is ongetwijfeld meer dan een ere-kwestie. Het laat de rektor toe om te reageren op kritiek uit de hoop van het AP en de studenten én hij heeft het laatste woord.

Het eerste deel van de speech dat in vogelvlucht een overzicht van het academisch jaar geeft, wil nogal eens de plaats zijn waar de studenten-beweging een serieuze knauw krijgt. Niets daarvan dit jaar, ook geen reaktie op de speeches van het assisterend personeel of de studenten.

Onder de behandelde punten in het jaaroverzicht onthouden we vooral de steunbetuiging aan de externe visitatiecommissies, de verordening van de marketingtechnieken bij studentenwerving en de vraagtekens bij de wildgroei van de derde cyclus-programma's. Dillemans was hier zeer dubbelzinnig: zijn aanklacht werd onmiddellijk gevolgd door: "De KUL is hierin ook vragende partij. Men moet natuurlijk niet naïef zijn." De rektor had het ook nog over het globale herstructureringsplan voor de KUL, dat stilaan vorm begint te krijgen. Basisprincipe is de decentralisatie en het schrappen van zoveel mogelijk hiërarchische niveaus tussen de onderzoeksel en het centrale bestuur van de universiteit.

Tijdens het slot van zijn jaaroverzicht benadrukte Dillemans datgene waar het volgens hem echt om ging, namelijk de Zorg. Zorg zowel voor de studenten ("dat zijn geen klanten") als voor het academisch personeel. Bij de aankondiging van de rest van het programma bewees Dillemans nog eens zijn improvisatie talent: "De speech van het AP zal gebracht worden door Johan Wagemans, net nog bekoord met de prijs van de Onderzoekraad. Hij zal in vorm zijn. Van de studentenvertegenwoordiger weet ik het niet."

De speech van het AP was bijwijlen grappig met woordspelletjes als *brain train*, "waarschijnlijk de meest intelligente trein die naar Brussel spoelde, op weg naar de eerst betoging voor een beter wetenschapsbeleid", maar ook met flauwe mopjes als (over Hollandse doktoraatsstudenten, de zogenaamde AIO's) "Hun afkorting is wel neutraler, doch minder leuk dan onze AAP". Ook inhoudelijk had de speech niet veel meer te bieden dan de typische thema's als het geldgebrek en meer werkzekerheid en de typische argumenten als "investeren in de enige grondstof die Vlaanderen rijk is: de grijze materie". Wel nieuw was het feit dat de kritiek op het inschrijvingsgeld dit jaar ook in de speech van de assistenten gesloepen was. "Onder het mom van uniformisering, wordt het inschrijvingsgeld voor de doktoraatsstudenten van 6.700 tot 17.000 frank opgetrokken. Dat is een toename met 150%".

De speech van de studenten (integraal afgedrukt op pagina 2) had dan weer het probleem te veel onderwerpen en hetzelfde tijd te willen behandelen. Het was jammer dat het inleidende grapje een beetje een slag in de lucht was, er werd nauwelijks gelachen.

Ondanks een aantal serieuze kritieken aan het adres van de academische overheid en van de politici, zoals de verhoging van het inschrijvingsgeld en de numerus clausus in geneeskunde, kon men achteraf in de wandelgangen vaststellen dat de speech op heel wat bijval kon rekenen bij veel profren. De Rektor heeft zelfs persoonlijk zijn goedkeuren bevestigd ("Het is een goede speech") en sommige stukken van de speech leken inderdaad evengoed van de hand van Dillemans te kunnen zijn. Vooral de argumenten naar aanleiding van het Europees EG-memorandum lagen in de lijn van de kritieken die rektoren onlangs gegeven hebben in een uitgebreid rapport: "Men kan de doelstelling en de taak van een universitaire instelling niet herleiden tot een louter economische functie: zij moet

in de eerste plaats het kritisch en verantwoord denken stimuleren". Bijval was er ook (vooral vanuit de KVHV-hoek) toen er gepleit werd tegen de Engelstalige programma's die in sommige fakulteiten opgang maken. Dat was de tweede keer dat er tijdens de speech geapplaudisseerd werd, wat niet zo vaak gebeurt tijdens de opening.

Het leeuwenandaal van de academische zitting bestond uit de thema-speech van Dillemans over Sociale Zekerheid. De rektor is zeer vertrouwd met dit onderwerp, niet alleen als akademikus, maar ook als voormalig Koninklijk Kommissaris voor de Hervorming van de Sociale Zekerheid. Nochtans liet hij zelf opmerken dat het voor hem niet zo evident was om het te hebben over een politiek gevoelig thema als de sociale zekerheid. Sommigen hadden de rektor zelfs afgeraden om een dergelijk thema te kiezen voor de speech. Dat een universiteit zich bij een media-event als de opening mengt in een aktueel maatschappelijk debat is echter zeker toe te juichen.

Het is onmogelijk om in dit korte bestek de 24 bladzijden tellende speech samen te vatten: in een van de komende nummers komen we nog terug op de problematiek van de sociale zekerheid en de 'Leuvense' visie hierop. Wat Dillemans afgelopen maandag voorstelde was een globaal plan voor interne hervorming én gedeeltelijke federalisering van de sociale zekerheid. Dat plan is het resultaat van discussie in de *Sociura*-denkgroep met professoren van de KUL, UIA, Ufsia en de universiteit van Tilburg. In deze groep zijn volgens Dillemans zowel meer linkse als meer rechtse stromingen vertegenwoordigd.

Eenzijds zou het plan gebaseerd zijn op een kristelijk personalisme, anderzijds is ook de liberale ideologie er duidelijk in aanwezig — Dillemans

debedante overigens nog eksplisiet PVV-senator Paul De Grauwe, die mede aan de basis ligt van het plan. De titel bijvoorbeeld ("Met beperkte middelen beschermen tegen de ware risiko's") lijkt zo uit het burgermanifst van Verhofstadt weggelopen. Ook de idee van een basisverzekering met daarbovenop bijstand voor wie nog door de mazen van het net valt, komt uit deze hoek.

Hoekstenen voor de nieuwe sociale zekerheid zijn 'burgerdeugden' als arbeidsbereidheid en verantwoordelijkheidszin. "Arbeitsbereidheid is een strikte voorwaarde" voor het recht op een basisverzekering, maar anderszids zou Dillemans in die nieuwe kontekst niet gewonnen zijn voor het opschorten van de werkloosheidsvergoeding na een bepaalde periode. Responsabilisering garandeert men best door een "financiële constraint": uitkeringen in de sociale zekerheid worden beschouwd als beroepsinkomens en moeten dus belast worden. Verder pleit Sociura voor een verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening, voor een vereenvoudiging van de wetgeving en voor een strengere optreden tegen sociale misdrijven.

Dillemans had het tenslotte ook over het hete hangijzer van de transfers tussen Vlaanderen en Wallonië en over de federalisering. Daarbij ging hij uit van het werkelijk bestaan van de transfers tussen Noord en Zuid en zocht de oorzaak hiervoor in verschillen kwa "aandob, "cultuur", omgevingsmentaliteit en sociaal-economisch milieu". Hier kon men al de ware motivatie voor het federaliseringspleidooi horen doorklinken: de Walen zijn een *ander volk*. Inderdaad, Dillemans wond er in het slot geen doekjes meer rond: "de belangrijkste reden m.i. voor federalisering van delen van de sociale zekerheid is dat wij die verantwoordelijkheid niet meer willen delen met wie daar mogelijk anders over denkt."

Pieter de Gryse
Steven Van Garse

LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de s Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking; de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ± 1,5 getikte bladz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redaktie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

(foto Karen Depootere)

STUDENTENSPEECH

Liever hadden we, zoals gebruikelijk deze speech pas begin oktober willen uitspreken, maar gezien de uitzonderlijke vervroeging van het academiejaar krijgt u hem nu al in avant-première.

Geachte rektor, dames en heren, beste studenten,
Volgens prognoses van de universitaire huisvestingsdienst zou het tekort aan studentenkamers enigszins weggerakt zijn. Het aanbod is beduidend toegenomen. Ook de Academische overheid heeft hier een inspanning gedaan. Toch is er geen wezenlijke prijsdaling waar te nemen. De universiteit dient zich ook op dit vlak te engageren om te komen tot sociaal aanvaardbare prijzen. Dit kan enkel via een doelbewust corrigerend beleid. Dergelijk beleid moet concreet geformuleerd en korrekt uitgevoerd worden.

Niet zoals we al te vaak zien bij belofes voor sportieve en kulturele infrastructuur voor studenten. De nood hiervoor is onbetwistbaar, reeds langer erkend door de universitaire overheid. Maar elk initiatief om hieraan reëel te voldoen moet werken voor de grote projecten die meer weerklink hebben.

Een ander punt dat wij niet onvermeld kunnen laten zijn de voortdurende verhogingen van het inschrijvingsgeld. Laat ons duidelijk zijn: hoger onderwijs moet kosteloos zijn! Onz land heeft deze verplichting in '83 op zich genomen bij de ratifikatie van het verdrag van New York. Ik citeer art. 13 punt 2 hieruit: "Het hoger onderwijs dient door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geveldeijklijke invoering van kosteloos onderwijs voor eenieder op basis van bekwaamheid gelijklijk toegankelijk te worden gemaakt." Heren politici en rektoren, vanwege dan het 17000 frank te vragen? De demokrativering van het onderwijs gaat er sinds de jaren '70 voortdurend op achteruit. Dit wordt door verscheidene studies aangetoond. In plaats van de financiële en sociale drempels af te breken, bouwen de overheden er steeds nieuwe en hogere op.

Zo ook werd onlangs de numerus clausus voor geneeskunde naar aanleiding van de problemen in de ziekteverzekering ter sprake gebracht door

de Minister van Sociale Zaken. De sleutel tot de oplossing hiervan zou een gelimiteerd aantal huiskamers zijn. Dit oogt hij te bereiken door een ingreep in de studies geneeskunde. Deze redenering is pervers! Niet alleen sluit men zo de ogen voor reële noden elders in de wereld; meer nog: het is een miskenning van de eigenheid van het universitair onderwijs: de toegang hiertoe mag niet beperkt worden op basis van socio-economische motieven. Universitaire vorming betekent toch meer dan een enge beroepsopleiding?

Eenzelfde staaltje van eenzijdig denken vinden we terug in het Memorandum over Hoger Onderwijs in de Europese Gemeenschap. Het fundamentele uitgangspunt van dit dokument vormt de ontwikkeling van Europa. Deze ontwikkeling wordt echter zonder meer gereduceerd tot economische ontwikkeling. De EG stelt zich immers tot voorlaamste doel het behouden en versterken van haar konkurrentiepositie op de wereldmarkt. Hierbij legt zij de nadruk op een uitgesproken know-how, die zich moet vertalen in hoogstaande kwaliteitsprodukten. De instellingen voor hoger onderwijs krijgen als vanzelfsprekend de taak toegewezen deze operationele kennis te genereren en de zogenaamde menselijke hulpbronnen op te leiden.

Dames en Heren, we roepen U allen op de rol van onze universiteiten als dragers van kultureel erfgoed, als forum voor studie, fundamenteel onderzoek en sociaal debat te verdedigen. Universitaire vorming vereist wetenschappelijke kennis, onderbouwd met een sterke kulturele waarde en een etische dimensie. Men kan de doelstelling van een universitaire instelling niet herleiden tot een louter economische functie: zij moet in de eerste plaats het kritisch en verantwoord denken stimuleren.

Het Memorandum moet fundamenteel herdacht en herschreven worden om naar een aanvaardbare Europese onderwijspolitiek te leiden. Er bestaan inderdaad vele behoeften inzake koordinatie. Er bestaat echter geen nood aan dit strakke keurslijf. Ook nu weer moet Vlaanderen strijden voor vrijheid van onderwijs. Dit Memorandum wijst terecht op het belang van talenkennis voor de totstand-

koming en de vooruitgang van een Europese Gemeenschap. Stimulerende initiatieven in deze richting komen echter vooral de grotere talen ten goede. Deze verhoogde druk op de kleinere taalgemeenschappen mag niet uitmonden in de vervanging van het Nederlands als kollegetaal door andere talen. Onderwijs in de eigen taal is een recht. In de eerste en tweede cyclus mag hieraan niet geraakt worden. Enkel zo kan de universiteit haar ontvoogdend karakter behouden. Of zal "Leuven Vlaams" slechts een intermezzo zijn tussen het Frans en het Engels? Zonder te raken aan dit recht moet een rijk talenaanbod bestaan. Zowel in optievakken, uitwisselingsprogramma's als extra-kultureel, de vrije keuze moet hier voorop blijven staan.

In deze zin steunen we de groeiende mogelijkheden om delen van de universitaire vorming in het buitenland te volgen, zoals Erasmus, Lingua en Tempus. De inspanningen op dit vlak blijken jammer genoeg onvoldoende. De deelname van de studenten blijft steken op 4%. Dit staat in schril contrast met de vooropgestelde 10%. Bovendien schillen echter deze globale cijfers grote verschillen tussen onze fakulteiten. In de ene goed uitgebouwd en gestimuleerd; in de andere als onuitvoerbaar opzgeschoven. Heren dekanen, de traditionele bezwaren tegen uitwisselingsprogramma's moeten aan een kritische herevaluatie onderworpen worden. Deze verrijkende ervaring mag niet worden weggelegd voor de studenten van enkele fakulteiten. Alle studenten moeten de kans krijgen hieraan deel te nemen.

Geachte toehoorders, de snel veranderende maatschappij zet onze universiteiten onder druk. We moeten erover waken dat deze instellingen hun waarden en taken niet verliezen. Onze universiteit moet een pioniersrol inzake maatschappelijke reflectie oppen. In de huidige evoluties hebben wij een grote verantwoordelijkheid naar de maatschappij toe: onze universiteit moet deze emancipatorische taak onafhankelijk en ten volle uitoefenen.

Ik dank u.

Veto
s Meiersstraat 5
3000 Leuven
Tel. 016/22.44.38
Fax 016/22.04.66

Kolofon

Jaargang 19
nr. 2
2 oktober 1992

Ver. uitg. **Ria Vandermaesen**
s Meiersstraat 5, Leuven
Hoofdredaktie: **Steven Van Garse**
Redaktiesekretaris: **Ria Vandermaesen**
Redaktie: **Pieter de Gryse, Karel De Weerd, Patrick Staudt, Ise Steen, Pieter Vandekerckhove**
Doka: **Karen De Poeter, Karel De Weerd, Dieter Telemans**
Tekeningen: **Arnulph, Nix**
Layout-ontwerp: **Els Cornelis, Kris Jacobs, Walter Pauli, Ria Vandermaesen**
Medewerkers: **Sylvia Cleymans, Steven Daems, Filip De Keukeleire, Dorinda Dekeyser, Miek De Keyser, Serge Franchoo, Karin Geukens, Walter Pauli, Ronny Tielen, Stef Wauters**
Eindredaktie: **Walter Pauli en Ria Vandermaesen**

Zetwerk en publiciteit
Alfasat Leuven (016)22.04.66
Drukkerij **ROTATY Brussel**
Oplage **9000 exemplaren**
ISSN-nummer: 0773-5162
Abonnementen
Studenten: **260 fr.**; niet-studenten: **360 fr.**; buitenland **600 fr.**; steun vanaf **1000 fr.** over te schrijven op rekr. nr. **001-0959719-77**
Agenda en Ad Valvas
ten laatste vrijdag voor verschijnen om 18.00 uur op het redaktieadres bezorgen
Redaktievergadering
iedere vrijdagmiddag om 18.00 u

Van den Bossche wil hoger inschrijvingsgeld

Wij hebben hem niet gespaard. In ons vorig nummer lichten wij al toe hoe de onderwijsminister via enkele politieke manoeuvres erin slaagde om zowel de studie-beurzen te indekseren als het inschrijvingsgeld te verhogen. Intussen had Sociale Raad over een en ander een onderhoud met de minister. Alhoewel Luc Van den Bossche tijdens dit onderhoud begrip toonde voor de verontwaardiging van de Leuvense studenten, blijkt uit zijn nieuwe stappen dat hij koppig verder timentert aan een anti-sociaal beleid.

Tijdens het onderhoud met Sociale Raad wees onderwijsminister Luc Van den Bossche alle kritiek van de hand die eerder in Veto verschenen was in verband met zijn aandeel in de verhoging van het inschrijvingsgeld. Hij beweerde zelf geschokt te zijn dat de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) het inschrijvingsgeld toch verhoogd had. Toen de minister geconfronteerd werd met zijn eigen uitspraken in de Vlaamse Raad (waarin bleek dat hij de verhoging wel degelijk kon voorzien), barste hij in een woede-aanval uit en schreeuwde dat die 'politieke denkspelletjes' maar beter elders konden gevoerd worden. "Als je denkt daarmee klaar te komen, mij goed, maar kom dan elders klaar,

niet in mijn buro", aldus de enigszins vnzunige Van den Bossche.

Het gesprek verliep verder geantwoord. Van den Bossche beloofde een dekretswijziging voor te bereiden om volgend jaar het volledige inschrijvingsgeld vast te leggen. Hierdoor zou de Vlir niet meer de kans krijgen om via achterpoortjes het inschrijvingsgeld te verhogen. Op de uitdrukkelijke vraag van Sociale Raad om die dekretswijziging met terugwerkende kracht in te voeren — waardoor de verhoging van dit akademiejaar zou kunnen ongedaan gemaakt worden en de studenten een deel van hun inschrijvingsgeld zouden kunnen terugvorderen — wilde de minister echter niet ingaan. "Met dergelijke administratieve spelletjes wil ik niet meedoen", aldus Van den Bossche. Inmiddels blijkt de nieuwe regeling die de minister voor volgend jaar uitwerkt, duurder uit te vallen voor beursstudenten dan de oude regeling. Enkel niet-beursstudenten hebben voordeel als de nieuwe maatregelen 'variant-Vandenbossche' van kracht worden.

Doktoraat

Overigens zijn er de laatste weken nog een aantal argumenten bijgekomen die de nodige twijfels oproepen bij de verontwaardigde reactie van Van den Bossche en zijn bijverklaringen dat hij echt begaan is met de democratisering van het onderwijs. In een brief aan Rektor

Dillemans ('rondschriften aan de rektoren van de Vlaamse Universiteiten betreffende de inschrijvingsgelden'), wijst Van den Bossche er immers op dat de universiteit in feitelijke overtrekking met het dekreet is. Van den Bossche viseert in zijn brief drie groepen van studenten: diegene die tijdens één akademiejaar meerdere cursussen volgen, zij die een aggregaat volgen en de studenten die doktoren.

De KU Leuven hanteert voor deze drie categorieën momenteel speciale (gunst)tarieven. Luc Van den Bossche wijst er in zijn brief op dat dit in feite niet kan. Er zou in het dekreet geen ruimte zijn voor verlaagde tarieven. Van den Bossche dringt er bij de KU Leuven dan ook op aan om hogere tarieven te hanteren. Konkreet betekent dit dat studenten die zich in één akademiejaar inschrijven voor meerdere studierichtingen minstens een dubbel inschrijvingsgeld moeten betalen. Minstens, want Van den Bossche wijst er niet alleen op dat een verminderd inschrijvingsgeld niet kan, hij stipt ook aan dat een tweede inschrijving niet meer betaald wordt door het ministerie en volgens het dekreet geldt voor dergelijke inschrijvingen dan ook niet het maximumbedrag als bovengrens.

Ook voor de opleiding van aggregatie wijst Van den Bossche erop dat een vermindering van het inschrijvingsgeld (momenteel 2.500 fr in plaats van 8.500 frank) voor studenten die terzelfdertijd hun derde cyclus afleggen niet kan. Tenslotte wordt de KU Leuven ook aangeklaamd om voor doktoraatsinschrijvingen eenzelfde inschrijvingsgeld te vragen als voor een voltijdse academische opleiding.

Zelfs zonder rekening te houden met de sociale implicaties van zijn aanmaningen — de financiële drempel tot de universiteit wordt immers nog maar eens verhoogd — zijn deze voorstellen onverdedigbaar. Of wat te denken van de richtlijnen om doktoraatsstudenten in het jaar van

Onderwijs moet kosteloos

Sociale Raad bleef tijdens de perikelen rond het inschrijvingsgeld niet stilzitten. De acties tegen de stijging van het inschrijvingsgeld werden de laatste maanden zelfs serieus opgevoerd. Het begon met enkele persberichten en een spandoeken-campagne in Leuven tijdens Marktrock. Later werd ook een affiche-campagne gestart (Onderwijs kosteloos, inschrijvingsgeld moet omhoog) en kwamen er piketten aan de poorten van de Hallen. Enkele mensen van Sociale Raad deelden daar van 30 augustus tot 11 september pamfletten uit, waarin Sora uiting gaf aan haar ongenoegen over de gang van zaken rond de inschrijvingen.

Deze actie schoot echter in het verkeerde keelgat bij de 'bevoegde instanties' van de KU Leuven. Vanaf de eerste dag was het raak. Rond 10.00 uur kwam professor Maschelein binnen. Hij vroeg de actievoerders onmiddellijk mee naar zijn buro. Een van hen ging mee, de andere bleef de inschrijvers oproepen om pas na 1 oktober in te schrijven. Een half uur later deed rektor Dillemans zijn intrede. Met een blik op het net ontvangen pamflet reageerde hij heftig dat het "moreel laag is en niet getuigt van enig respect om voor de eigen instelling te ageren". Hij vroeg de vrijgestelde van Sociale Raad om geen pamfletten meer voor de Hallen

uit te delen, wat deze weigerde. Daarop verklaarde de rektor dat hij alles zou doen om de actievoerders weg te krijgen. Deze hadden echter een toelating van het stadsbestuur.

Rektor Dillemans liep daarop rechtstreeks naar het buro van Maschelein, waar hij terstond de tweede vrijgestelde van Sociale Raad de levieten las: "In de brief stonden leugens en pertinente onwaarheden. De universiteit had enkel de wet toegepast". Toen de actievoerders het in '83 geratificeerde VN-verdrag ter sprake brachten, vroeg hij: "Bent u jurist? U bent fout!" "Mijnheer Dillemans, wij zijn vorige week bij de minister geweest..." "De minister is fout", onderbrak rektor Dillemans.

De dag daarop werden de studenten van de Loko-stand nogmaals streng toegesproken. Daar bleef het verder bij. De relatie van de actievoerders met de rektor beperkte zich tot het gemompel van een welgemeende goedendag. Een voorzichtige schatting van het percentage studenten-ouders dat zich latering inschrijven is 10%. Heel wat meer mensen schreven in aan 'tarief wet', dit is aan 9.000 fr. De meesten zullen voor februari 8.000 fr. moeten bijbetalen.

Met de nieuwe initiatieven van Van den Bossche rond het inschrijvingsgeld (zie artikel 'KUL te sociaal') is het meer dan waarschijnlijk dat met deze acties het laatste woord over de inschrijvingsgelden nog niet gezegd is.

(SD/PVDK)

hun promotie een volledig inschrijvingsgeld te laten betalen — dus inclusief de 14.800 frank collegegeld. Dergelijke studenten verrichten nochtans 'enkel' wetenschappelijk onderzoek en volgen geen enkel college. Het wetenschappelijk personeel vraagt bovendien al jaren om doktorerende

studenten ernstig te belonen voor het gepresteerde onderzoek.

De centrale vraag blijft natuurlijk: waarom doet Van den Bossche nu zoiets? Hij heeft hiermee immers niets te winnen aangezien het inschrijvingsgeld toch voor de universiteit is. Van den Bossche kan met die bedragen dus niet het gat in zijn begroting opvullen. Bovendien is het eigenaardig dat de minister pas in september met die brief voor de dag kwam, alhoewel de KU Leuven (en de Vlir) de inschrijvingsgelden al van in mei vastgelegd hebben.

De kamemarkt in Leuven

Zoek zo laat mogelijk een kot

De kamemarkt heeft een aantal woelige jaren achter de rug. Spijtig genoeg niet ten gunste van de studenten. De studenten kregen achtereenvolgens te maken met een kamertekort, lukse-kamers voor de elite, twaalf maanden kontracten en gesjoemel met de waarborgen. De gemiddelde kotprijs is bovendien met meer dan 1.500 frank gestegen. Dit jaar lijkt het kamertekort opgelost te zijn, alleen de kotprijs moet nog dalen.

Drie jaar geleden werd het eerste alarmsignaal gegeven. Er was op dat ogenblik slechts een relatief klein overschot. De Huisvestingsdienst, Sociale Raad en Studentenvoorzittingen vroegen de universiteit dan ook om dringend een uitbreiding van het kameraanbod te voorzien. De universitaire overheid bleef echter doof.

Oktober twee jaar terug zochten een honderdtal studenten tevergeefs naar een kamer. De Huisvestingsdienst en Studentenvoorzittingen zouden enkele kamers 'kreëren' door inbreiding. Hiermee bedoelden ze dat binnen de bestaande residenties kamers zouden bijgekreërd worden. De reeds lang geplande projecten zoals blokken 13 en 14 van campus Heverlee en Romero werden echter niet gekoncretiseerd.

Het kamertekort kende twee oorzaken: het globale aantal studenten bleef lichtjes stijgen en het aandeel van de kotsstudenten binnen de al stijgende studenten nam ook nog toe. Het succes van Leuven keerde zich echter tegen zichzelf. Zo kon vorig jaar de huisvestingsdienst enkel maar vast stellen, wat ze al lang voorspeld had: een kamertekort. En niet zomaar een beetje, in oktober '91 zochten zo'n 200 studenten nog altijd naar een kamer. De spanning op de kamemarkt had voordien al gezorgd voor een prijsstijging van ongeveer 450 fr. én het veelvuldig gebruik van twaalf maanden kontracten.

De gemiddelde kotprijs bereikte 5.800 fr. Deze som dekt, zoals elk gemiddelde trouws, eigenlijk twee uiteenlopende segmenten. Zowel de prijs van een 'gewoon kot', die onder dat gemiddelde ligt, als deze van een luksekamer met privee douche en fotokopieerapparaat, waarvan de prijs zonder moeite de 8.000 fr voor twaalf maanden bedraagt, zitten in het gemiddelde verrekend.

De investeerders zagen wel brood in dit soort kamers. Er werd dichtgebouwd in de Vlamingenstraat, de Maria-Theresiastraat, de Groenstraat... Ook studio's schoten als paddestoelen uit de grond.

Zelfs de unief liet zich niet helemaal onbetuigd. Haar imago zou er immers onder lijden als het kamertekort te

lang aanhield. De hogere marktprijs was bovendien best meegenomen. Een prachtig argument om de nieuwe kamers niet al te 'goedkoop' te slijten.

Via de vzw Aktief Mecenaat werd Groenveld opgetrokken: 320 kamers die met een soort van obligatielening 'verkoed' werden voor 600.000 fr. per stuk. Niet bepaald haalbaar voor de modale student. Zoals op het buro van RVS cynisch werd opgemerkt, regelt de markt inderdaad zichzelf. Er zou een 'overschot' zijn van ruim 500 kamers. De gemiddelde prijs? Nog iets meer dan vorig jaar: 6000 fr.

Dat betekent dat in een tijdspanne van zes jaar de gemiddelde kotprijs op jaarbasis met maar liefst 17.000 fr. gestegen is. Voeg daar nog eens 4.000 fr. inschrijvingsgeld bij en de Alma prijsstijgingen van de afgelopen

jaar dan kom je aan een bedrag van 25.000 fr. Wie durft dan nog te beweren dat de achteruitgang van de 'Demokratisering van het Onderwijs' weinig of niets te maken heeft met financiële drempels?

Zoals in de studentenspeech aangestipt wordt de student door de KUL maar al te veel aan de kant geschoven ten voordele van prestigeprojecten. Er moet dringend een sociale correctie komen op de kotprijs. Met deze marktsituatie zijn kleine blijvende inspanningen voldoende om een neerwaartse trend in de prijs te realiseren.

Overigens kunnen ook de studenten iets doen om de stijgende prijzen tegen te gaan. Volgens een studie van Leirman en Spinnewijn daalt de gemiddelde kotprijs naarmate het kontract later getekend wordt. Tussen mei en september zou dit zelfs goed zijn voor een daling van meer dan 600 fr. per maand. Na de actie 'schrijf in na 1 oktober', is er volgend jaar dus misschien de actie 'zoek zo laat mogelijk een kamer.

Steven Doems

(foto Rob Stevens)

De buitenbaan te buiten

Enkele maanden terug publiceerden de Leuvense sociologen Domenic Verhoeven, Lieven Vandekerckhove en Luc Huyse bij uitgeverij Acco 'In de buitenbaan... nog steeds'. Het boek is een soort actualisering van een vijftien jaar oude studie van Huyse en Vandekerckhove ('In de buitenbaan'), waarin voor het eerst op een systematische manier onderzoek werd gedaan naar de tanende democratisering van het onderwijs in België en de oorzaken hiervan. Vooral bij gebrek aan een even spraakmakende opvolger is dit schrijfsel tot vandaag verplicht voer voor iedereen die hiervoor enige interesse betoont.

Het is dan ook verwonderlijk dat, als de opvolger er dan eindelijk komt, dit werk in de media nauwelijks aan bod komt. Toen in 1976 Huyse en Vandekerckhove hun boek publiceerden, leidde dat tot heel wat populair-politieke discussies en enkele academische debatten. In 1992 merken we hiervan nauwelijks iets. Haast geen enkel dagblad of tijdschrift heeft in een min of meer diepgaand artikel melding gemaakt van 'In de buitenbaan... nog steeds' — alleen op BRT-radio werd Verhoeven voor de mikro gehaald van het ochtendlijke duidingsprogramma 'Voor de dag'. Het kan zijn dat de lektuur van het boek voor de doorsnee-journalist te moeilijk is, of dat uitgeverij Acco de promotie hiervan schromelijk verwaarloosde. Het kan.

Het is echter evenzeer een feit dat de politieke interesse voor 'demokratisering van het onderwijs' zelf compleet in de marge is gedruimd. Niet alleen is het geen politieke prioriteit meer — sinds jaren reppen regeringsverklaringen of partijcommuniqués hierover met geen woord meer — maar ook het begrip *as such* is volledig uitgehold. 'Demokratisering' is in het huidige sociaal-politieke vertoog een inhoudsloze passe-partout geworden. Iedereen vindt wel dat het onderwijs 'in principe' gedemocratiseerd moet zijn. In de praktijk kan het haast niemand nog een moer schelen wat er van terecht komt.

De argumenten om niets te doen zijn intussen klassiek geworden. Ofwel zou een duur project als democratisering niet meer haalbaar zijn (onze verzorgingsstaat kost immers te veel en moet dringend afgeslankt worden), ofwel zou democratisering toch eens 'in juist perspectief' moeten

worden geplaatst. En zo'n revisionisme voert dan altijd argumenten aan om te bewijzen dat bepaalde discriminaties al bij al nog niet zo erg zijn, of soms zelf dat zo'n ongelijkheden eigenlijk niet meer bestaat. Zo wist een eminent hoogleraar van de KU Leuven te vertellen dat het zeer lage aantal kinderen van ongeschoolde arbeiders aan deze universiteit gemakkelijk te verklaren is, want "de categorie van de ongeschoolde arbeiders, die bestaat vandaag bijna alleen nog maar uit *gastarbeiders!*" Bon.

Veto wil de vastgelopen discussie over 'demokratisering van het onderwijs' een nieuwe stimulans geven. In dat opzicht leek de publicatie van 'In de buitenbaan... nog steeds', hoewel reeds enkele maanden oud, een goede aanleiding om uitgebreid op deze problematiek in te gaan. Niet alleen bespreken we het werk en presenteren we de resultaten ervan, maar tegelijk proberen we, bij wijze van inleiding in een ruimer debat, het denken rond het begrip 'demokratisering' zowel historisch als inhoudelijk nauwkeuriger te situeren. Bovendien proberen we aan de hand van het jaarverslag 1991 enig begrip te brengen rond een van de meest waardevolle, maar stilletjesaan meer gekonsteteerde instrumenten om die democratisering te helpen realiseren: de universitaire Sociale Sektor.

Deze revaluatie van de discussie rond de democratisering van het onderwijs is hoognodig. Wie vandaag over onderwijs spreekt, heeft het over internationalisering, rationalisatie, flexibiliteit en modulering van onderwijsprogramma's of numerus clausus bij een vrije beroep dat op dit moment — oh rampspoed — minder elitair is geworden. Aan *demokratisering* schenken welenkende burgers echter geen aandacht meer. Het ziet er een beetje naar uit dat deze laatste discussie zelfs niet meer in de buitenbaan van het maatschappelijke debat moet gestuurd worden, maar nog verder daarbuiten. Om de beeldspraak nog even aan te houden: ze is zelfs van de buitenbaan weggedruimd naar de op het sportveld uitkijkende kantine, en zelfs daár is ze beland aan het tafeltje naast de deur naar de piscines.

(WP)

De vraagstelling, mijnheer, de vraagstelling

Over bombarie, cynisme en nieuwe zakelijkheid

Halfweg de jaren zeventig publiceerden de Leuvense sociologen Luc Huyse en Lieven Vandekerckhove 'In de buitenbaan', een studie over de tanende democratisering van het onderwijs in België. Als vijftien jaar later 'In de buitenbaan... nog steeds?' gepubliceerd wordt, is er nochtans geen sprake van een opvolger in de letterlijke zin van het woord. Daarvoor verschillen zowel methode als voorgestelde oplossing te veel van elkaar. Deze studie maakte wel duidelijk dat 'demokratisering van het onderwijs' een uitermate *mobiel* concept is, en dat wetenschappers in de eerste plaats een antwoord geven op hun eigen probleemstelling. 'Demokratisering' werd in 1976 anders ingevuld dan in 1992.

In 1976 gaven Huyse en Vandekerckhove de onderwijspolitieke in-crowd een behoorlijke opdoffer. Hun vlot geschreven studie bracht de nodige kanttekeningen aan bij het politieke project dat die 'demokratisering van het onderwijs' toch twee decennia lang geweest was. Meer dan twintig jaar had de leidende politieke en socio-economische klasse beloofd alles in het werk te stellen om "aan iedereen die ervoor de capaciteiten heeft, ook de kans te geven om hogere studies aan te vatten." Met andere woorden: voor jongeren uit de lagere sociale strata wilde men dat enkel intellectuele factoren bepalend zouden zijn voor de keuze van een studietoelbaan, en geen financiële.

Vanaf halfweg de jaren vijftig, en met een enorm crescendo tijdens de jaren zestig, hadden opeenvolgende regeringen dan ook 'de grote middelen' ingezet om dat onderwijsproject te laten slagen. Om de financiële kosten te milderen werd er een studiebeurzenstelsel georganiseerd, bouwden de universiteiten een sociale sektor uit, kregen Diepenbeek en Kortrijk ook hun universitaire instelling, en Antwerpen wel drie. Alles samen liep het aandeel van het onderwijsbudget in de nationale begroting op van 10,7% in 1953 tot 20,4% in 1964. Demokratisering werd toen vaak vrij praktisch verstaan: in België zou letterlijk 'iets schoons' opgebouwd worden. Zelfs op een onderwijscongres dat in 1957 meegeorganiseerd werd door het Vlaams Economisch Verbond, werd vastgesteld dat de universiteiten de plicht hadden "meer geld" te eisen van de staat.

In aansluiting hiermee zou vanaf het begin van de jaren zeventig het Vernieuwd Sekundair Onderwijs (VSO) ingericht worden, om de zogenaamde socio-kulturele drempel althans gedeeltelijk weg te werken. De beruchte *latijnse*, die meer en meer de reputatie

kreeg een elitair bolwerk te zijn, werd 'opengemeten': iederéén kreeg in een eerste (oriëntatie-)graad een portie latijn, zoals ook houtbewerking een gemeenschappelijk vak voor alle schoolieren werd. Zo hoopte men arbeiderskinderen in een 'opwaartse spiraal' mee te stuwen naar een intellectueel nivo waarvoor zij anders geen aspiraties zouden koesteren.

Kortom, zag het er omstreeks 1970 nog naar uit dat die beoogde 'demokratisering' nog niet helemaal voltooid was, dan noemde men de eerste fase toch veelbelovend. Na de gouden jaren zestig, toen de Belgische samenleving definitief tot een welvaartsmaatschappij werd opgebouwd, waren de eerste jaren van het volgende decennium alleszins de periode van 'de grote zelfgenoegzaamheid'.

In die periode werd bijvoorbeeld ook de universitaire expansie gerealiseerd, wat enorme investeringen en kosten impliceerde, en voor de begunstigde regio's een hernieuwd prestige én tot daarvoor ongekend economische mogelijkheden bracht. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat in die tijd zowel in vakbonden en werkgeversorganisaties als in politieke partijen de onderwijsdiskussie een prominente plaats innam. In politieke tijdschriften als 'De Nieuwe Maand' en 'De Gids op Maatschappelijk Gebied' was onderwijs een van de meest bediscussieerde thema's — voor veel schrijvers en journalisten lag de kon-

aliseren projecten of innovaties op pedagogisch vlak, begon een hele generatie wetenschappers plots te zeuren over de fouten, onvoldoendes, leemten en gebreken van het grote onderwijsproject dat de jaren daarvoor met zoveel bombarie gepland en uitgevoerd was.

Bovendien werd de strekking erg gelaten: de tijd van de grote (en dure) aspiraties was voorbij, het werd plots een op het eerste zicht soms cynisch registreren van de gaten in het weefsel. 'In de buitenbaan' kan min of meer bij die stroming ondergebracht worden. Luc Huyse gaf een staaltje van vrij frappante ideologiekritiek door glashelder aan te tonen dat de belangrijkste drijfveer voor die democratisering steeds van economische aard was. "De democratisering paste van 1953 tot 1965 volkomen in de visie van *ekonomen van de welvaartsstaat*", konkludeerde Huyse. Enkele jaren later werd met niet al te veel scrupules van koers veranderd: "De intellectuele opgang van arbeiderskinderen werd als probleemstelling op galante wijze in de hoek gedrukt met behulp van opringerige termen als 'rationalisatie' en 'werkloosheid van academici'. Rond het rechtvaardigheidsmotief werd in feite het licht uitgedraaid." (p.32-33)

Huyse en Vandekerckhove hadden de teneur gezet, en het merendeel van de publicaties die de hieropvolgende jaren verschenen, zouden zich op de een of andere manier schatplichtig tonen aan 'In de buitenbaan'. Door het benadrukken van de onderverteenwoordiging van de arbeidersklasse en de relatieve overaandacht voor het universitaire nivo (en dus minder aandacht voor lager, middelbaar en niet-universitair hoger onderwijs), bleven de meeste auteurs wat gedachtengang betreft binnen de bakens zoals die door de twee Leuvense sociologen uitgezet waren.

Illustratief in dit opzicht was een kongres 'Demokratisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen', door 'Vlaamse Leergangen' in 1982 georganiseerd. Hoewel Huyse en Vandekerckhove hun wetenschappelijke interesse toch al een aantal jaren verlegd hadden en geen echt onderzoek meer voerden rond onderwijs, gaf Luc Huyse het inleidende referaat en bleken de meeste andere sprekers in grote mate schatplichtig aan de konklusies van 'In de buitenbaan'. Op zich is dat natuurlijk niet erg, maar het stemde wel tot nadenken dat, nadat in 1976 het probleem in alle scherpte gesteld was, blijkbaar zes jaar lang alle wetenschappelijke aktiviteit hieromtrent zo goed als stilgevallen was, én dat er haast geen politieke initiatieven genomen waren om de nieuwe ongelijkheid op te lossen.

Bovendien viel het op dat vanaf het begin van de jaren tachtig de (populair-)wetenschappelijke en politieke aandacht voor het onderwijs pijlsnel

daalden. Regeringsverklaringen, die tot het begin van de jaren zeventig ronkende verklaringen de wereld instuonden over de democratisering van het onderwijs, zegen plots in alle talen. Het VSO, dat al nooit echt van de grond was gekomen, kreeg bovendien steeds meer kritiek te verduren. Het zou niet alleen te duur zijn, het zou ook 'te nivellerend werken'. In plaats van de kinderziekten van het systeem bij te schaven, werd in een langzame evolutie afgestapt van dit egaliserend concept om uiteindelijk in het hybride 'Eenheidstype' uit te monden, dat uiteindelijk de basisdoelstellingen van het VSO miskende. Een in aanleg uniek experiment was meteen definitief begraven.

Op wetenschappelijk vlak kregen vanaf ongeveer 1978 de publicaties van prof. Herman Deleeck (CVP) ruime bekendheid. Deleeck was al een poosje bezig met onderzoek rond sociale zekerheid, en publiceerde in '82 zijn monografie 'Het Matusseff-effect'. Hierin betoogde Deleeck dat tal van sociale overheidsbudgetten, waartoe hij het onderwijsbijdekt rekende, niet direct ontoereikend waren, maar dat ze niet terecht kwamen bij hen die ze het meest nodig hadden. Om de sociale ongelijkheid *doelmatiger* te bestrijden, stelde Deleeck voor om meer te geven aan minder mensen: selectievere sociale toelagen.

Hoewel niet iedereen de redering van Deleeck volgde, maakte zijn theorie wel furore in politieke middens. Ze reikte immers de perfecte suser aan: we geven niet te weinig geld aan

onderwijs, het is alleen verkeerd besteed. Bovendien zou Deleeck nooit nalaten om de impact van financiële maatregelen als studiebeurzen sterk te relativiseren. Ondermeer Daniël Coens zou tijdens de besparingsrondes van de jaren tachtig, waarvan die van Sint-Anna in '86 nog steeds als de meest drastische bekend staat, steeds expliciet verwijzen naar Deleecks onderzoek. Het was een visie die democratisering vooral wilde stimuleren door een rationele besteding van schaarse middelen. Het is voornamelijk die stroming die in de loop van de jaren tachtig de ideologie van het democratiseringsdebat in Vlaanderen bepaalde.

Gedeeltelijk is de nieuwe visie van 'In de buitenbaan' schatplichtig aan het denken van Deleeck. Ook Verhoeven en Co. laten niet na de 'milieu'-factoren te benadrukken. Volgens hen zou die sociaal-kulturele keuze zich vooral manifesteren bij de intrede in het middelbaar onderwijs: wie dan de goede lift te pakken krijgt, is in veel gevallen definitief vertrokken, en voor dezen speelt het sociaal milieu geen doorslaggevend rol meer. Alleen blijkt dat slechts 8% van de arbeiderskinderen die juiste richting kiest. Het is dan ook des te merkwaardiger, dat haast nergens als oplossing voor deze impasse gerefererd wordt naar het oude VSO, een onderwijsstelsel dat nochtans — zij het slechts gedeeltelijk — een antwoord wilde te geven op deze problematiek.

Walter Pauli

Van de kapel tot de moskee

In Leuven werd vorige zaterdag het Multi-Cultureel Centrum (MCC) 'Mala Ibrahim' tijdens een groot feest officieel geopend. Mala betekent huis in het Koerdisch en Ibrahim is het Arabische woord voor Abraham. Dit huis van Abraham is het statige gebouw aan het Pater Damiaanplein dat door de weduwe van Joris Helleputte aan de Jezuïeten werd geschonken voor hun sociale initiatieven. Daaraan zal het zekerniet ontbreken, want twaalf anti-racistische en migrantenorganisaties vinden er onderdak.

Pater Paul De Greef is de drijvende kracht achter het opstellen van dit huis als multicultureel ontmoetingscentrum. De Greef is eks-direkteur van het Paridaens- en het Sint-Jozefinstituut. Hij is op dit ogenblik voltdig bezigt met het uitbouwen van het multicultureel centrum. Dankzij hem kregen twaalf organisaties, waaronder Studenten Tegen Racisme (STeR), de mogelijkheid om samen het 'Mala Ibrahim' op te bouwen.

Koerden

Sinds begin 1991 was Trefpunt Integratie (Tint), de Leuvense organisatie die met steun van het stadsbestuur migranten en asielzoekers wil helpen actief deel te nemen in onze maatschappij, op zoek naar nieuwe huisvesting voor hun diensten. De oorspronkelijke plannen om een ontmoetingsruimte en ruimere kantoren te installeren in een pand op het domein Fabota in de Ridderstraat, werden door de stedelijke autoriteiten opgegeven. Het initiatief van Pater Paul De Greef kwam dus op een heel goed moment.

Het grote herenhuis aan het Pater Damiaanplein 10 werd tot 1990 gebruikt door het regentaat van het eernaast gelegen Paridaensinstituut. Toen door de besparingsmaatregelen in het hoger pedagogisch onderwijs het regentaat van Paridaens werd opgedoekt, kwam het huis leeg te staan. De Greef die zich inzette voor Koerdische vluchtelingen wist dit en vroeg het huis voor de Koerden. De Vlaamse Jezuïetenprovincie stond dit na het nodige overleg toe. Vanaf 1 juni 1992 kwam ook Tint haar lokalen betrekken en daarna kwamen Maja (de Marokkaanse Jongeren Associatie), het Wereldwonderkateer (een pedagogisch project voor mondiale vorming van jonge kinderen), STeR (Studenten Tegen Racisme), School zonder Racisme, het Antiracistisch Forum (ARF) en het Educatief Centrum met zijn lessen Nederlands voor anderstaligen.

Moskee

Het grote gebouw herbergt bovendien sinds begin 1992 de Leuvense moskee. De Leuvense Moskeegemeenschap (LMG) is de organisatie die zich met het beheer van de moskee bezig houdt. LMG kreeg twee salons toegewezen die tot moskee werden omgebouwd. Een ander lokaalje zat door hen als bureau gebruikt worden. De Leuvense moskee was tot begin 1992 gevestigd in een bouwvallig rijtjeshuis in de Zevensloppersstraat dat eigendom is van de stad Leuven. De ingang van de moskee op het Pater Damiaanplein ligt achterin de grote tuin. Zo kan het moskebezoek geen hinder veroorzaken voor de buurt. In de tuin en in de inkomgang is er voldoende plaats voor een praatje met andere bezoekers.

Opvallend is de gemeenschappelijke inzet binnen de Marokkaanse groep die zelf heel de binneninrichting heeft verzorgd. Wekenlang hebben ze met verschillende ploegen gewerkt tot de ruimte een geschikte ontmoetingsplaats was geworden. Niet alleen voor Marokkaanse mensen trouwens, ook Midden-Afrikaanse en Aziatische moslims bezoeken de Moskee.

In het half jaar dat de moskee hier gevestigd is, deed zich geen enkel incident voor. Heel wat buurtbewoners en verschillende gemeenteraadsleden,

waaronder burgemeester Vansina, waren trouwens op het openingsfeest aanwezig. De burgemeester viel trouwens de eer te beurt om als een van de eersten van de hete munitie te genieten.

Een negatieve reactie kwam van Karel Dillen. Hij stuurde op 9 september een open brief aan de Provinciale van de Jezuïeten, die overste is voor heel Vlaanderen, om te zeggen dat hij het niet eens was met de opening van het MCC Mala Ibrahim. Vanuit Deurne liet hij weten: "Als Voorzitter van het Vlaams Blok, een partij waarin katholieke en niet-katholieke nationalistische samenwerken voor de behartiging van de Vlaamse belangen en het behoud en de bloei van de Vlaamse eigenheid, en met eerbiediging van de eeuwenoude kristelijke traditie van ons volk, deel ik de verontwaardiging en verbittering van vele Leuvense symphantsanten (sic). Het bericht dat het huis, destijds door Mevrouw Weduwe Helleputte aan de Jezuïeten geschonken voor hun sociale initiatieven, vandaag door een pater Jezuïet De Greef ontwaard wordt tot een niet-kristelijk en morgen wellicht anti-kristelijk bolwerk, tot een niet-Vlaams en morgen wellicht anti-Vlaams bolwerk, kan inderdaad alleen verontwaardiging en verbittering veroorzaken."

Als Karel Dillen was komen kijken op het openingsfeest, dan had hij zelf kunnen vaststellen dat op de derde verdieping een kapel gevestigd is, wat men bezwaarlijk als anti-kristelijk kan bestempelen. Bovendien leren mi-

granen en asielzoekers er Nederlands en dat kan men nauwelijks anti-Vlaams noemen. Het viel trouwens op dat de op het feest talrijk aanwezige Koerden en Marokkanen vaak Nederlands spraken. Voor de vele aanwezige kinderen was er opvang voorzien in de vorm van een heus kinderatelier, gelegen op de zolder van het gebouw, waar verschillende keren een toneelstukje werd opgevoerd.

Tijdens de verbouwingswerken aan het huis kregen verschillende anderstaligen een opleiding van de vzw Wonen en Werken. De opleiding bestaat uit een module ruwbouw en een module elektriciteit. Het grootste deel van de bijhorende vorming bestaat uit de lessen Nederlands. Het aandeel van dit concreet project van Wonen en Werken in het MCC Mala Ibrahim behelst een aantal noodzakelijke renovaties in het gebouw. De 'ploeg elektriciteit' heeft de elektrische installatie vernieuwd. De 'ploeg bouw' heeft metselwerk verricht en zal een nieuwe betonnen trap plaatsen. Op die manier kunnen een aantal migranten waardevolle ervaring opdoen waardoor ze later meer kansen op de arbeidsmarkt hebben.

Door al deze positieve elementen was het openingsfeest bijzonder geslaagd: veel volk, eet- en drankrampjes en alle informatie die nodig was. Toch is in de Leuvense migrantenmiddens niet alles roos en ei. Zo daagde de ontevreden voorzitter van de Noordafrikaanse Culturele Vereniging (NCV) rond acht uur 's avonds op aan het Mala Ibrahim en deelde hij aan de ingang pamfletten

waarin hij verklaarde dat zijn vereniging geweerd was uit het huis.

De NCV is een zelforganisatie van migranten die, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Tint en Maja, geen subsidies krijgt uit het Vlaams Fonds voor Integratie van Kansarmen (VFIK). De verschillende bemiddelingsinstellingen hebben tot nu toe nog geen resultaat gehad. Volgens Tint ligt dit vooral aan de onverzoenlijke houding van het bestuur van de NCV. Zo werden volgens het werkingsverslag van Tint enige misverstanden bij het verbouwen van de toegevoegde ruimtes tot moskee door de voorzitter van de

NCV uitgebeeld om verder verdeeldheid te zaaien onder de migranten.

Ondanks enkele protesten is het MCC Mala Ibrahim een geweldige verbetering voor de migranten in Leuven. Iedereen kan nu voor informatie of activiteiten terecht huis van Abraham, pal aan een rustig plein in het hartje van Leuven.

Ronny Tielen

Studenten die Nederlands willen leren aan migranten thuis (1 avond per week), kunnen voor informatie terecht bij Tint of bij het Educatief Centrum in het Mala Ibrahim.

(foto Dieter Elemans)

Nog steeds in de buitenbaan

Dat deksels middelbaar onderwijs

Hoewel de flap van 'In de buitenbaan...nog steeds?' als auteur de namen van drie sociologen vermeld, is het toch vooral Dominic Verhoeven die het eigenlijke onderzoek voor zijn rekening genomen heeft, en dus verantwoordelijk is voor het grootste deel van het boek. Luc Huysse en Lieven Vandekerckhove, de auteurs van 'In de Buitenbaan' uit 1976, hebben zich hoofdzakelijk beperkt tot de omkadering van het onderzoek. Wel schreven zij samen het laatste hoofdstuk: 'Een politieke reflectie'.

Het onderzoek van Verhoeven is opgevat als een 'replik' op het onderzoek uit 1976. Toen interviewden Huysse en Vandekerckhove arbeiderszonen die tien jaar vroeger aan de Leuvense universiteit afgestudeerd waren. Hun carrière werd vergeleken met die van honderd universitair-geschoolden die afkomstig waren uit de topklaas van de bevolking. Huysse en Vandekerckhove kwamen tot onthutsende resultaten: wie uit een arbeidersgezin kwam, werd met de grootst mogelijke kansengelijkheid gekonfronteerd. Vandaar hun besluit dat arbeiderskinderen 'in de buitenbaan' lopen.

Het huidige onderzoek vertrekt vanuit dezelfde vraagstelling als in '76: is er een verband tussen de beroepsaspiraties en de sociale herkomst, en zo ja, waaruit bestaat dat verband? Een verklaring wordt gezocht via de theorie van de 'statuskongruentie'. Kort samengevat komt die hierop neer: elk individu bezit een sociale status. Deze status wordt door heel wat factoren (sociale dimensies) gehierarchiseerd: beroep, hobby's, rijkdom, ... Nu komen de verschillende individuele statusdimensies met elkaar overeen, zijn ze *kongruent* aan elkaar. Een apoteker, mijnwerker en professor, zijn 'theoretisch' wel vrij om een eigen hobby te kiezen, maar 'toevallig' zal een verschillende sociale waardering er voor zorgen dat catch geen favoriete sport is van de professor, of dat de mijnwerker niet vlieg een golfcourt bezoekt.

De statuskongruëntietheorie houdt

in dat het individu alle duurzame sociale engagementen zal zoeken of mijden in functie van zijn maatschappelijk aanzien, en wel zo dat hij als het ware gedreven wordt naar posities die verzoenbaar zijn met zijn sociale status. Een lage sociale herkomst-status zal dus een rem zetten op de stijging in de beroepshierarchie, een hogere sociale status op de daling in de hiërarchie. Dit betekent bijvoorbeeld dat kinderen uit de lagere sociale strata ergens in hun onderwijsloopbaan zullen 'afvallen' en voor een meer 'statuskongruent' beroep kiezen.

Om deze afvallingsrace in kaart te brengen, richtten de onderzoekers zich, anders dan '76, tot de laatste jaars van het middelbaar onderwijs. Via een steekproef werden 1509 laatstejaars uit het nederlandsstalige middelbaar onderwijs van het schooljaar '86-'87 bevroegd.

Konform hun statuskongruëntietheorie constateerden de auteurs dat voor de jongeren uit de hogere klassen een universitaire studiekeuze zo goed als vanzelfsprekend lijkt (ongeveer een op twee wil naar de universiteit), en dat zoets bij de lagere klasse niet het geval is. Uit die groep maakte slechts 8,1% die keuze, en dan nog allemaal jongens. Voor meisjes uit lagere sociale strata lijkt de drempel naar hogere studies nog dubbel zo groot.

Verhoeven konkludeerde dat de oorzaak van die ongelijke keuze niet moet gezocht worden bij de overgang tussen middelbaar onderwijs en universiteit. Haast alle leerlingen van de Latijnse humaniora worden bijvoorbeeld naar de universiteit gezonden, ook als ze afkomstig zijn uit de lagere sociale klassen, terwijl omgekeerd leerlijnen uit het technisch onderwijs *en masse* wegblijven van de universiteiten. Leerlingen uit de latijnse komen echter meestal uit hogere klassen, terwijl de technische richtingen eerder rekruteren uit kinderen met een lagere sociale status.

Verhoeven besluit dan ook dat de meest beslissende breuklijn de gekozen studierichting in het begin van het middelbaar onderwijs is. Die keuze zou volgens hem determinerend zijn voor de uiteindelijke beroepsstatus. Een latijnse afdeling leidt haast exclusief naar het universitair onderwijs,

terwijl verschillende technische richtingen maximaal een goede waarborg bieden voor een studie van het HOKT. Hierop voortbouwend besluiten de onderzoekers dan ook dat de studiekeuze een proces is dat vooral 'kultureel' (of vanuit het 'milieu') gedetermineerd is, en niet bepaald wordt door financiële beperkingen.

Zij worden hierin gesteerd door het antwoord op de vraag waarom eventueel in de loop van het laatste jaar middelbaar onderwijs van studiekeuze veranderd wordt. Slechts 2% vermelde financiële redenen, en 3,7% het argument 'dichter bij huis', wat meestal betekent dat zij niet op kamers wensen te wonen.

Deze konklusies lijken de onderzoekers toch enigszins onbesuisd te hebben getrokken. Dat geen enkele student zijn studiekeuze spontaan aanduidt als "uit financiële redenen", lijkt wel erg evident. Er is geen enkele

specifieke studierichting in het hoger onderwijs zo rechtstreeks geënt op een welbepaalde inkomensklasse, dat men vanuit louter financiële overwegingen net voor dat ene beroep zou kiezen. Bijvoorbeeld: iemand die opteert voor een financieel eerder goedkope oplossing als het Hoger Onderwijs van het Korte Type (slechts twee of drie jaar, meestal geen kot nodig), heeft nog altijd een (beperkte) waaiar van keuzemogelijkheden, waarin inderdaad de meest interessante studie het eerst gekozen wordt. Het feit dat "interesse" (65,4%) dan het hoogst scoort, lijkt bijna open deuren intrappen.

Anderzijds toont Verhoevens enquête overduidelijk aan dat zekere economische overweging ('later meer financiële zekerheid verwerven'), een

van de voornaamste argumenten is bij een studiekeuze. 28,5% van de studenten motiveert zijn keuze als "geeft goede toekomstmogelijkheden". Indien de oorspronkelijke keuze gewijzigd wordt, ligt dat — naast opnieuw de eerder evidente reden als "minder interessant" (22,9%) — vooral aan het argument "minder kans op werk" (23,6%).

Indien het echt de bedoeling was om te pellen naar het bestaan van financiële drempels, zou men een fijnere en meer gerichte vragenbatterij hebben moeten gebruiken. Het is merkwaardig: eigenlijk stellen de auteurs nauwelijks vragen over de financiële impact, maar toch besteden ze in hun konklusie ettelijke pagina's aan het probleem 'motivationale versus financiële drempels'. Terwijl, helemaal op het einde van het boek, zij dan weer wel toegeven dat er een financiële drempel bestaat, maar dat die door het huidige, beurenstelsel waarschijnlijk grotendeels opgelost is en dat de studiebeurzen dus een noodzakelijk sluitstuk van de democratisering blijven.

Hogervermelde opmerkingen willen niet *ex absurdo* bewijzen dat de (direkte of indirecte) financiële drempels bij uitstek de zwaarste belemmeringen zouden zijn bij de studiekeuze van achtienjarige, maar wel dat men ze niet zo achteloos van tafel mag vegen als de auteurs doen.

De auteurs hebben overigens nogal de neiging om een hoop uitspraken te doen over een aantal factoren waaraan helemaal geen onderzoek verricht werd. Zij deden geen onderzoek naar het waarom van de studiekeuze aan het begin van het middelbaar onderwijs. Ten eerste negeren ze de hele selectie die reeds in de lagere school plaatsvond — ook in de lagere school halen kinderen uit hogere strata betere punten als kinderen uit de lagere sociale klassen —, ten tweede stellen ze zonder het minste onderzoek dat die keuze vooral van psychologische aard bij de ouders zou zijn. Dat kan wel zijn, maar wij lezen ook graag de argumentatie voor zo'n uitspraak.

Dit alles neemt echter niet weg dat 'In de buitenbaan... nog steeds?' een boeiend boek blijft met belangrijke nieuwe inzichten. Met tal van goede argumenten wijzen de auteurs op de belangrijke rol van het middelbaar onderwijs bij de uiteindelijke sociale status. Dat blijft een kapitale konklusie waarmee het beleid inderdaad rekening moet houden.

Walter Pauli

Een aristokratische stad op een berg

(foto Karen De Poeter)

Het is een Leuvense gewoonte dat de rektor in een omstandige openingsrede enkele aspecten van zijn beleid toelicht. Daarom ook dat er regelmatig een triomfantelijk 'demokratisering van het onderwijs' door de universitaire geluidsinstallaties schalt. Die term is echter aan behoorlijk wat verandering onderhevig geweest: Honoré Van Waeyenbergh bedoelde er iets anders mee dan Roger Dillemans. Veto grasduinde in veertig jaar openingstoespraken van Leuvense rektoren.

'Demokratisering' werd in Leuven pas na de Tweede Wereldoorlog een relevant begrip. Toen werden de eerste duurzame sociale initiatieven genomen: in 1954 opende het studentenrestaurant 'Alma' zijn deuren aan de Bondgenotenlaan, enkele jaren later werd druk gestencild in een eerste sociale kursusdienst, Acco in embryonale toestand. Het waren uitingen van een verandering van sociale samenstelling van de studentenbevolking: waar tot de jaren dertig haast eksklusief een bemiddelde elite aan de universiteit studeerde, tekende zich vanaf 1950 een steeds duidelijker sociale tendens af: meer studenten, en meer studenten uit arbeidersgezinnen. Dat zinde het toenmalige behoudsgezinde professorcorps niet helemaal.

Daarom wilde rektor Honoré Van Waeyenbergh in zijn openings toespraak in '57 het begrip 'demokratisering' tot zijn juiste proporties herleiden. Zijn toespraak droeg de zeer toepasselijke titel 'Aristokratische democratisering'. Van Waeyenbergh had het immers niet begrepen op zomaar iedere vorm van democratisering ("Demokratisering is één van die termen, die zo wijd gespannen zijn als het universum zelf...").

Hij zag een groot gevaar in het gewone volk dat zonder veel problemen het nivo van 'zijn' universiteit naar beneden zou halen. De Leuvense rektor was ervan overtuigd dat de "intrede van een niet-geselectioneerde massa een werkelijk gevaar kan betekenen". Een universiteit had volgens Van Waeyenbergh als eerste maatschappelijke taak de vorming van een elite: "De grote cultuur, de hoge intellectuele vorming, de leidende rol in ons land moet hen toekomen, die daartoe de bekwaamheid bezitten." De anderen dus niet.

Natuurwet

Daarom worden in Leuven de 'leiders-van-later' gevormd ("met het oog op de latere leiding der massa's, een keurgroep van jonge leden de nodige

opvoeding geven"). Daarom moet dus een ongebreidelde democratisering vermeden worden — een elite is immers steeds kleiner dan de massa die door haar geleid wordt — en daarom volstaat een "demokratisering van het onderwijs binnen zekere perken." (citaten uit *Jaarboek van de KUL 1957*, pp. 121-130).

In 1957 verschilde de Leuvense praktijk echter reeds van de ideeën die haar rektor in zijn toespraak verwoordde: zij was zichzelf, en niet in de laatste plaats haar infrastructuur, volledig aan het omvormen tot een massa-universiteit. Leuven kon immers niet anders dan de maatschappelijke evolutie volgen. Tussen 1955-56 en '67-'68 zou het aantal beursstudenten stijgen van 2.506 tot 44.902. De KU Leuven was dan ook verplicht om alle zeilen bij te zetten om de nieuwe studententoevlloed aan te kunnen. Het was geen tijd van voor of tegen democratisering zijn, de studentenaantallen stegen gewoon ongelofelijk en de universiteiten speelden daar gewoon op in. Monseigneur Albert Descamps, de opvolger van Van Waeyenbergh, konstateerde op 5 oktober '64 tot zijn ontzetting dat op één academiejaar tijd het aantal studenten gestegen was van 15.565 tot 16.932: een stijging met 1.367 eenheden of 8,8 procent.

Descamps aanzag met lede ogen hoe de oude morele standaarden niet meer besteed waren aan die nieuwe horden, en vermaande zijn studenten dan ook: "Ik kan nochtans mijn ongerustheid niet verbergen betreffende één punt uit het studentenleven: de te grote vrijheid van omgangsvormen tussen studenten en meisjesstudenten. Ik doe een dringend beroep op uw waardigheidsgevoel, Heren en Juffrouwen Studenten, en ik vraag U niet af te wijken van de zelftucht die de kristelijke moraal, en trouwens ook de natuurwet, aan eenieder van ons oplegt."

Sit-In

Twee jaar later zou pro-rektor Piet De Somer trouwens toegeven dat de universiteit zich dikwijls "hautain" gedraagt: "Zonder enthousiasme aanvaardt ze de steeds grotere groepen studenten die ten gevolge van de democratisering ook uit de lagere sociale klassen gerekruteerd worden en die ze als ballast beschouwt voor haar hogere functies...". Lagere klassen als 'ballast', het is later nooit meer zo expliciet (of zo eerlijk?) toegegeven door een van de Leuvense beleidsfiguren.

Toen Piet De Somer na de splitsing rektor werd van een onafhankelijke nederlandsstalige Universiteit van Leuven, zou hij een van zijn eerste toespraken (in 1971) aan die

'demokratisering wijden. De Somer was zich goed bewust van de nadelen van de democratisering, die het oude universiteitsmodel volledig achterhaald hadden. De universiteit kon niet meer fungeren als een soort onafhankelijk, intellectueel centrum van academisch onderwijs en onderzoek, die universitaire onafhankelijkheid "werd in gevaar gebracht door de democratisering van het onderwijs."

Wat bedoelde De Somer hiermee? In de universiteit 'oude stijl' werden studenten overwegend gekozen uit dezelfde maatschappelijke elite als haar professoren. Hierdoor kwam er haast een natuurlijke consensus tot stand tussen professoren en studenten, "een impliciete overeenkomst inzake de overdracht van kennis en waarden, volgens regels die beide partijen kenden en waaraan ze zich onderwierpen." Het is dus niet zozeer de nieuwe massificatie die De Somer afschrikt, maar wel het feit dat door de democratisering de *funktie* en *inhoud* van universiteit en universitair onderwijs werd gekontesteerd.

Elitevorming

Niet alleen betoende volgens De Somer de meerderheid van de nieuwe studenten "geen interesse voor de traditionele universitaire waarden als daar zijn ontwikkeling en verrijking van de geest, inherente waarde van kennis,...", maar kwamen zij vooral "voor sociale mobiliteit, *preparation for a good life*, beter dan dat van hun

ouders". Bovendien waren er radraaiers die de universiteit willen omvormen "tot een centrum dat zich actief zou inzetten voor de sociale omwenteling in de maatschappij", een vorm van democratisering die De Somer elders bestempelde als "vaag en afgezaagd".

Nu was De Somer realistisch genoeg om te beseffen dat het tegenhouden van de grote studentenaantallen geen zin had: "Elite-vorming verliest volledig haar betekenis bij de eenvoudige vaststelling dat de universiteiten over een tiental jaren hoger onderwijs zullen bezorgen aan 20% van de leeftijdsgroep die hiervoor in aanmerking komen." Hij besloot dan ook "Er is geen alternatief voor de universiteit tenzij haar opvoeding aan te passen aan het type van de nieuwe student."

kurrikula

Deze ambigüiteit zou kenmerkend blijven in alle andere toespraken van De Somer. Enerzijds trok hij de kaart van de democratisering als massificatie. In 1972 kante hij zich bijvoorbeeld tegen de verhoging van het inschrijvingsgeld omdat "voor het eerst er afbreuk werd gedaan aan de democratiseringspolitiek die ernaar streefde universitaire onderwijs gratis ter beschikking te stellen voor alle klassen van de bevolking."

Anderzijds zou De Somer in de loop der jaren ook steeds meer terugrijpen naar de voordelen van het elitaire systeem — ook wat betreft de studentenaantallen. Hij zou alleszins de deur hiervoor op een fikse kier openlaten, getuige zijn toespraak 'Bekommernissen voor de volgende vijf jaar' uit 1976: "Regelmatig gaan stemmen op voor een restriktieve politiek inzake studentenbevolking, voor wat men noemt een select studententoevlloed, waar meer tijd en middelen beschikbaar zouden zijn voor het wetenschappelijk onderzoek. Een dergelijke politiek is misschien wel aanlokkelijker, maar niet realistisch, indien ze niet wordt opgelegd op nationaal vlak."

In dezelfde toespraak wees hij erop dat "zowel onze studieprogramma's als ons selectiesysteem gericht zijn op de middelmatige student" en dat "de echte elitevorming achterwege blijft omdat wij van de beste elementen geen zware inspanningen vergen." Daarom suggereerde hij om, zeker binnen de grote universiteiten, aparte kurrikula voor de beste studenten in te richten.

Uitwassen

Toen rektor Dillemans in '85 rektor werd, was de situatie weer fundamenteel veranderd. De 'uitwassen' van een overdreven democratisering waren geen gevaar meer voor de universiteit, sinds onderzoek had uitgewezen dat de lagere maatschappelijke klassen hun moeizaam ingewonnen positie aan een ras tempo zagen verminderen: de universitaire aanwezigheid van kinderen uit het 'midden-laag' en 'laag' sociaal nivo verminderde zelfs in absolute termen. Bovendien sneden verminderingen van de sociale gelden, zoals die door

opeenvolgende besparingsplannen voorgesteld werden, ook in het universitaire budget. Kortom, het werd opnieuw nodig een pleidooi voor 'demokratisering' te houden.

Daarom pleitte Dillemans in zijn toespraak 'De Student gaat niet voorbij' (1986) ervoor om "de positieve democratische effecten van het stelsel der studietoelagen te vergroten en de uitgebouwde sociale voorzieningen direct te doen renderen ten behoeve van hen die afkomstig zijn uit de minst begoede milieu's." De besparingen noemde hij "een onbesuisde maatregel, die is genomen op basis van enkele partikuliere belevenissen en *hearsay*."

Ook in 1988 later zou hij hebben over "de drastische en onverantwoorde vermindering van de sociale toelagen". Later zou hij echter in alle talen zwijgen over het bestaan van financiële drempels. Hij had het in '88 nog ver de "ekstrem lage prijzen" van Alma, maar verder werd er eerder het grote zwijgen toegedaan. In de visie van Roger Dillemans is dat ook begrijpelijk: democratisering is voor hem uiteindelijk geen kwestie van geld, maar van cultuur.

Emancipatie

En net die culturele (of beter: *inhoudelijke*) democratisering heeft onder het rektorat van Roger Dillemans nooit ter discussie gestaan. "De sociale emancipatie leidt via het pad van de Cultuur" (met hoofdletter), luidde het in zijn speech uit '86, en deze uitspraak moet zowat Dillemans' adagium zijn. Hij verwoordde dit standpunt in '86 ook poëtischer: "Een goede universiteit is een lichtende stad op de berg, die als kultuurdrager het Westeuropese erfgoed met wijze integratie van mondiale horizonten bewaart, cultiveert en overdraagt aan de nieuwe generaties..." Voor zijn denken is dit beeld goed gevonden: degenen uit de lagere klassen die bekwaam zijn om die berg te klauteren moeten daartoe de mogelijkheid krijgen. Van daaruit genieten ze mee van de grote cultuur die ginds genadig uitschijnt over het (vanzelfsprekend *lagere*) land.

"Kulturele emancipatie" wordt dan nooit begrepen als een aanpassing van de eigen standaarden zelf, maar als een 'tegenkomen' van de anderen: "En voor wie de algemene cultuur niet van huize uit meekreeg, zoals de kultureel welgestelden, moet de universiteit de kulturele bijvorming verzorgen. Het is dan bijzonder verontwaardigd te moeten vaststellen hoe laag het sociaal, maar ook het kultureel engagement is van de studententoevlloed."

Dat gaat eigenlijk in tegen de zogenaamde 'egalitaire' stroming van onderwijssociologen en -pedagogen, die bij de Leuvense fakulteiten Sociale Wetenschappen en Psychologische en Pedagogische Wetenschappers toch veel aanhangers telt. Volgens hun visie is echte democratisering pas mogelijk indien ook de inhoud van wat gedooede wordt een aanpassing krijgt, indien, kur gesteld, afgestapt wordt van een elitair waarden- en normensysteem.

En vanuit deze gedachtegang is er wat standpunt rond democratisering betreft, nog niet zo gek veel verschil tussen Van Waeyenbergh en Dillemans. Natuurlijk werd hun rektorat door een periode van goed dertig jaar gescheiden, en hield de ene natuurlijk met een andere sociaal-economische realiteit rekening dan de andere. Maar afgezien daarvan is — als we tenminste haar respectievelijke rektoren mogen geloven — de KU Leuven essentieel gekoncentreerd als een universiteit voor een elite.

Walter Pauli

Leve het Leuvense kollektivisme

Als Studentenvoorzieningen (de 'sociale sektor') in het nieuws komt, gaat het meestal om financiële kwesties: de Alma-prijzen verhogen, de kamerprijzen in de universitaire residenties stijgen, of de Raad voor Studentenvoorzieningen heeft problemen om haar begroting rond te krijgen. Men zou haast vergeten dat Alma nog iets meer te bieden heeft als een begroting of stijgende maaltijdprijzen, en dat de kamerprijzen slechts één (weliswaar zeer belangrijk) element zijn waarop de residenties en beleid steunen. Om maar te zeggen: ondanks allerlei pecuniaire problemen organiseert Studentenvoorzieningen nog steeds de best uitgebouwde universitaire sociale sektor in Vlaanderen. In het 'Jaarverslag 1991' van Studentenvoorzieningen wordt die werking gedetailleerd beschreven.

Sinds 1960 stelt de overheid middelen ter beschikking om aan iedere universiteit een 'sociale sektor' te organiseren. In Leuven heet die sektor officieel 'Studentenvoorzieningen'. Studentenvoorzieningen beheert in de eerste plaats een groot aantal kollektieve voorzieningen. Die situeren zich op het vlak van de voeding (in het studentenrestaurant Alma werden in 1991 niet minder dan anderhalf miljoen maaltijden verstrekt), de huisvesting (de peda's van studentenvoorzieningen verhuurd in 1991 2.441 kamers en appartementen) en medische voorzieningen (het medisch centrum leverde in '90-'91 meer dan 9.000 prestaties).

Een tweede luik van Studentenvoorzieningen bestaat uit een aantal diensten om studenten te informeren en hun rechten te verdedigen en desgevallend (financieel) te ondersteunen: de Huisvestingsdienst, Sociale Dienst, Juridische Dienst, Jobdienst en de Sociale Dienst voor Buitenlandse Studenten. Tenslotte geeft Studentenvoorzieningen aan-

zienlijke subsidies aan een aantal 'studentgerichte' initiatieven, zoals de Universitaire Parochie, de studentenoverkoepeling Loko (en dus ook aan Veto), het Universitair Sportcentrum, Studie-advies en dergelijke. Het is dan ook geen overdrijving om te stellen dat zonder de werking Studentenvoorzieningen de Leuvense universiteit een behoorlijk a-sociale karakter zou hebben.

Limburgs

Nochtans staat het concept van zo'n sociale sektor meer dan ooit er discussie. In een vergadering van de 'Werkgroep Sociale Voorzieningen' van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) waren het vooral de beleidsverantwoordelijken van het Limburgs Universitair Centrum (LUC) die zich in nauwelijks verholven beoordelingen distantiëerden van kollektieve sociale voorzieningen voor studenten. In Diepenbeek opteert men voor het 'individualiseren' van sociale hulp. "Geen geld van de belastingbetaler wegsnijmen voor wie het niet écht nodig heeft", zo ongeveer luidt de Limburgse visie.

Die visie zet het LUC ook in de praktijk om. In Diepenbeek werd bijvoorbeeld nergens een studentenwoningwijk opgetrokken met sociale toelagen. In plaats hiervan worden individuele huuroelagen uitgedeeld aan minvermogenende studenten, die gewoon een kamer bij prive-huisbozen moeten vinden. In Leuven heeft Studentenvoorzieningen zich altijd principieel verzet tegenover zo'n 'subsidie aan (dure) huiseigenaars'.

Toegegeven, het Limburgse systeem lijkt aantrekkelijk, vooral omwille van zijn ogenschijnlijke zuinigheid: het schaarse overheidsgeld wordt rechtstreeks verdeeld onder studenten die het écht nodig hebben, en men lijkt te vermijden dat er 'oneigenlijk' gebruik gemaakt wordt van overheidsgeld. Net tegen dit fenomeen voeren de laatste regeringen een ware budgettaire kruistocht. En net in die optiek lijkt de praktijk van het LUC bijzonder aantrekkelijk, en zou kunnen afgeestapt

worden van de 'KUL-versie' van de universitaire sociale sektor.

Op het eerste zicht lijkt de Leuvense praktijk inderdaad de versplucht zelf. In Leuven biedt men niet alleen royale voorzieningen aan voor alle studenten, zoals Alma en peda's, maar betaalt men ook de studentendokters in het Medisch Centrum, terwijl in deze stad honderden dokters hun praktijk voor iedereen openstellen. Waarom zouden studenten bevoordeeld moeten worden? Tenslotte worden toelagen versterkt aan organisaties als Universitaire Parochie en Loko, organisaties die ongetwijfeld "goed werk" leveren, maar daarom niet onmiddellijk de factoren zijn die de sociale noot het meest ledigen.

Heeft een dergelijke sociale sektor, waarvan zowel de ideologische onderbouw (emancipatie van allen) als de organisatorische basisstructuur (op alle terreinen, en mee beheerd door studenten) inderdaad rechtstreeks op de *golden sixties* teruggaan, nog toekomst in deze spaarzame jaren negentig? Biedt uiteindelijk het Limburgs model niet veel betere of meer doeltreffende perspectieven?

Kontraceptiva

Het is net tegen dergelijke enge 'kosten/baten-rekeningen' dat de Jaarverslagen van Studentenvoorzieningen een bijzonder gedetailleerd en akkuraat antwoord geven. Het korte stukje van het 'Medisch Centrum' spreekt bijvoorbeeld boekdelen. De studentendokters van het Medisch Centrum (die trouwens tegen een vaste wedde werken: zij hebben er dus geen belang bij per se 'meer' studenten te zien op één dag, of iemand te verplichten om verschillende keren terug te komen) verstreken natuurlijk alle zorgen waarvoor een zieke student bij een gewone huisarts ook terecht kan.

Hiermaast staan de studentendokters echter borg voor enkele moeilijk te vervangen *extra's*. Zo bleek ongeveer een op vijf consultaties in het Medisch Centrum betrekking te hebben op anticonceptie (1.917 prestaties, 17,8% van het totaal). Meisjesstudenten wenden zich voor dergelijke medische consultaties bijklarer liever eerder naar de studentendokters die ogenschijnlijk meer vertrouwen inboezemen dan de gewone huisarts, en alleszins meer ervaring ter zake hebben: zij zijn meer ervaren in het behandelen van de pathologieën die eerder eigen zijn aan studenten. Vooral in stresserende krissituaties — denk aan examens — kan die gerichte en specifieke aanpak het verschil maken met een 'gewone' arts.

Waarbij tegelijk een tweede bijzonderheid van het Medisch Centrum vermeld wordt: de studentgerichte organisatie. Tijdens examens kan ook op zaterdagmiddag een studentendokter geraadpleegd worden, terwijl tegelijk de rest van het weekend een studentenarts telefonisch bereikbaar blijft. Zieke studenten — in eksamentijd ongetwijfeld in een akute krissituatie — verliezen dus geen tijd met het uren rondhossen naar de dokter (en opteker) van wacht.

Bovendien heeft het Medisch Centrum haar deskundigheid in grote mate te danken aan het feit dat ze heel wat werk maakt van preventieve activiteiten en onderzoek. Zo werd vorig jaar gezorgd voor een speciale griep-vaccinatie voor studenten (300 inentingen), werden een aantal informatieve folders herwerkt (ondermeer 'Veilig wonen en leven op kot'), onderzocht men de weerslag van een ongeluk op de studieloopbaan van een student en werkte men mee in het kader van de Universitaire Veertiendaagse voor Relatievorming en Seksualiteit. Tenslotte werd er in het Medisch Centrum, in samenwerking met de faculteit Geneeskunde, meegewerkt aan een wetenschappelijk onderzoek over de invloed van kontraceptiva op stollingsfactoren en aan een onderzoek naar het voorkomen van chlamydia-infecties. Al deze nevenactiviteiten, die *kwalitatief* enorm be-

Alma krijgt dit jaar weerom een restaurantje bij, als de man op de foto tenminste een beetje voortgewerkt heeft. Het Justus Lipsius-kollege verleent vanaf het begin van het akademiejaar ook aan 'niet-justen' maaltijden. Tegen een democratisch prijsje, welverstaan.

langrijk kunnen zijn tijdens het verblijf van studenten te Leuven, levert de doorsnee huisarts dus níét.

Het is echter niet alleen op kwalitatief gebied dat de Leuvense Studentenvoorzieningen beduidend meer te bieden heeft dan de Limburgse variant. Ook in bijvoorbeeld de huisvestingssector staan beide systemen haast diametraal tegenover elkaar. Waar men zich in Limburg beperkt tot het geven van een huursubsidie, **probert men in Leuven een beleid** te voeren. En dat is meer dan de huisbaas van een behoeftige student elke maand enkele duizenden franken toestoppen.

Studentenvoorzieningen beheert twintig peda's en huizen, onderling variërend van een volledige studentenwoning (Cité Arenberg met zijn 660 kamers) tot kleinere huizen (Edith Stein, 39 kamers). In tegenstelling tot iedere prive-huurder hanteert Studentenvoorzieningen een toelatingsstelsel gebaseerd op strikte *sociale* criteria. Er wordt een vast percentage kamers gereserveerd voor beursstudenten (A en B-kategorie), bijna-beurstrекkers (C) en rijkere studenten (D en E). Zo krijgen 235 studenten (de A-kategorie) de kans om tegen 2.300 frank een kamer te huren, 643 studenten tegen 2.825 frank (B) en 625 (C) tegen 3.565 frank, bedragen die in de privee al in de eerste helft van de jaren tachtig als 'laag' beschouwd werden.

Tegelijk steekt ook in deze sektor het grote dilemma van de sociale ongelijkheid de kop op. Hoewel aan 'A'- en 'B'-studenten een absolute prioriteit wordt gegeven bij het toekennen van kamers in de residenties, is hun relatief aandeel op één jaartijd met respectievelijk 2,3% en 5,9% gedaald. In het Jaarverslag wordt het probleem gesignaleerd: "Is het een gezond principe dat aan een kleine groep studenten, 14,4% van het aantal kotstudenten (18.112) huisvestingstoelagen worden gegeven, via de gesubsidieerde huurprijs, terwijl er van de overblijvenden in verhouding maar een klein aantal geholpen worden." De schrijver van dienst bodt meteen zelf de oplossing aan voor dit probleem, een suggestie die alweer lijnrecht ingaat tegen de Limburgse aanpak: "Dit kan slechts opgelost worden door het aantal kamers gevoelig uit te breiden."

Wat het Jaarverslag van Studentenvoorzieningen dan weer niet kan verhelpen, is dat die Sociale Sektor alleen, hoe goed die ook mag uitgebouwd zijn, het tij niet kan keren. Ondanks alles studeren er de laatste

jaren beduidend minder beursstudenten aan de KU Leuven (zie kader 'De verliezers').

Volgens de visie van Herman Deleeck (zie elders op deze pagina's) zou dat het zoveelste bewijs zijn van het bestaan van 'zijn' Matteüseffect: rijkere studenten profiteren zoveel meer van sociale voorzieningen als Alma dan armere, en deze 'verspilling' van sociale gelden zou men beter vervangen door een systeem waarin kollektieve voorzieningen afgebouwd worden, en rechtstreeks een hogere dotatie gegeven wordt aan armere studenten — dus eigenlijk het LUC-systeem.

Een antwoord hierop werd reeds enkele jaren terug in het 'Jaarverslag 1989' geformuleerd, in een "apologie van de sociale diensten". De auteur bestreed hierin niet dat, in een niet gedemocratiseerd onderwijsstelsel zoals het onze, er inderdaad meer consumptie plaatsvindt van studenten uit hogere dan uit lagere klassen. Het zou echter een mystificatie zijn om deze ongelijkheid in de schoenen van de sociale sektor te schuiven.

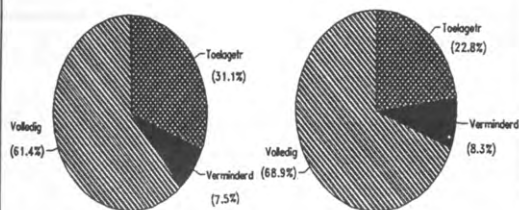
Ondanks het feit dat de meeste dienstverleningen sinds halffweg de jaren tachtig een flink stuk duurder geworden zijn — de nationale besparingen zijn ook Leuven niet voorbijgegaan — is de *dienstverlening* ongeveer intact gebleven. Studentenvoorzieningen biedt goedkope en goede voorzieningen aan voor alle studenten die komen aankloppen, en die dus op een of andere manier behoeftig zijn. 'Goedkoop', om de sociale en financiële drempels zo laag mogelijk te houden en waar het kan te verminderen, 'goed' om de evidente reden dat de problemen van de studenten best zo effectief mogelijk opgelost worden: goede en veilige huisvesting, lekkere maaltijden, bewakende dokters en professioneel en deskundig advies van de diensten. Voila.

Walter Pauli

Grote lui, kleine lieden

1979 - 1980

1990 - 1991

Over een periode van tien jaar ('79-'80 wordt vergeleken met '90-'91) is het relatieve gewicht van de beursstudenten significant verminderd. In 1979 had 31,1% van de studenten een studietoelagel, 7,5% genoot een verminderd inschrijvingsgeld — dat betekent dat hun inkomen maximaal 30.000 frank te hoog ligt voor een beurs — en 61,4% moest de 'volle pot' betalen.

Tien jaar later heeft die laatste groep haar aandeel opgedreven tot 68,9%. De groep 'verminderd inschrijvingsgeld' steeg lichtjes tot 8,3%. Dit resultaat kan enkel verklaard worden door het feit dat de criteria hiervoor veranderd werden: ook 'beursgerechtigde bissers' komen hiervoor in aanmerking. Het volledige 'verlies' komt echter op rekening van de groep beursstudenten. Hun aandeel daalde met haast tien procent tot 22,8% — dit is een terugval van een derde. Aan de KU Leuven trekt dus nauwelijks één student op vijf een studietoelagel. Die getallen bevestigen de (niet-gepubliceerde) tabellen van Ivan De Lanno (Sociale Wetenschappen): ook hier kwam tot de bevinding dat kinderen uit lagere socio-professionele klassen steeds minder universitaire studies aanvatten. (WP)

DOSSIER DEMOKRATISEREN

“Westen koloniseert verder”

Somalië hongert. De internationale perskampagne en de voedselhulp zijn pas op gang gekomen toen het reeds te laat was. Onvermijdelijk rijst de vraag hoe het mogelijk is dat zo'n grote ramp is kunnen ontstaan.

Om op deze vraag te antwoorden, nemen we een duik in de geschiedenis van het Somalische volk. Veto sprak daarover met Mohammed Hassen, een Somaliër uit Ethiopië, die reeds 13 jaar in België woont. 18 jaar geleden stichtte hij het 'Somalicomitee', de eerste Somalische NGO die in verbinding staat met de Belgische regering en de Europese Gemeenschap en de toestand in de Somalische vluchtelingenkampen coördineert. Bovendien is Mohammed Hassen de sekretaris van het 'Somalisch-Ethiopisch konsultium'. Hij maakt zijn doktorat over komparatieve pedagogie aan de VUB. Mohammed Hassen leefde 18 jaar lang verbannen uit Ethiopië. 4 maanden geleden keerde hij voor het eerst terug.

Op dit moment heerst er in Somalië kompleete anarchie en bevindt het volk zich in een staat van chaos. "Deze toestand werd door het Westen veroorzaakt, en heeft zijn wortels in de koloniale tijd", aldus Hassen. Somalië was voor de Britten aantrekkelijk omwille van zijn strategische positie aan de Rode Zee. De Britten bouwden daarom een koolmijn aan de Somalische kust om op die manier de weg naar het verre Oosten te openen. Italië en Frankrijk deden hetzelfde en het lukte hen om respectievelijk de kust van Eritrea en Djibouti voor zich in te palmen. In 1885 werd de opsplitsing van dit volk tijdens de conferentie van Berlijn bevestigd.

Toen Italië de oorlog tegen de Ethiopiërs verloor, werd Groot-Brittannië nerveus en de Britten sloten in 1897 een akkoord met de Ethiopische regering. Groot-Brittannië stond in ruil voor vrede 33.000 km² van hun protektoraat af aan Ethiopië, maar heeft er geen rekening mee dat de grens recht door de gebieden van twee Somalische klans ging en daarmee het volk opsplijste.

Het Somalië van vandaag bestaat uit de samenvoeging van het Italiaanse gedeelte in het zuiden en het Engelse gedeelte in het noorden, waarbij beide kolonisatoren verschillende politieke intenties volgden. Ze hadden wel een gemeenschappelijk probleem: de Somaliërs weigerden om hun eigen kultuur door een andere te laten verdringen.

Komponent

Hassen stelt dat "de eerste opstand in 'British Somaliland' in 1905 georganiseerd werd door een religieuze leider, Muhammed Abdille Hassan. Tijdens de Eerste Wereldoorlog regeerde hij de kolonie, maar in 1920 keerden de Engelsen terug en heroverden het gebied door een groot-scheeps bombardement. Dit was het eerste bombardement in Afrika."

In 1940 viel Italië Ethiopië opnieuw binnen, maar verloor deze oorlog alsook haar eigen kolonie aan de Britten. Het Somalische gebied dat door de Britten in 1897 aan Ethiopië werd afgestaan kwam opnieuw onder Engels gezag en kreeg de speciale titel 'Reserved Area'. Toen de koning van Ethiopië in 1941 zijn troon terug bestee, eiste hij de controle over dit gebied, hetgeen het verdrag met Engeland hen toestond.

Het daarop volgende 'Bevin Plan' riep op tot de vereniging van het Somalische volk, maar faalde omwille van de tegenstand van de Britse regering in Kenia, van de Sovjet-unie en van Ethiopië. Voor het eerst riepen de Verenigde Naties een commissie bijeen om de wil van het Somalische volk te onderzoeken. De Italiaanse gemeenschap organiseerde een demonstratie voor een Italiaans bewind tijdens het bezoek van de VN-delegatie. Ondanks een massale tegen-demonstratie van het Somalische volk besloten de Verenigde Naties om de

administratie terug in Italiaanse handen te geven. Het doel was om het volk voor te bereiden op hun eigen onafhankelijkheid tien jaar later. Na de onafhankelijkheid van Somalië werd als hoofddoel de vereniging van alle door Somaliërs bewoonde gebieden naar voren geschoven.

Hassen: «Somalië mag geen produkt zijn van kolonisatie. Elke Somaliër

heeft het recht op zelf-beschikking. Daarom werd er in de vlag een ster met vijf punten opgenomen. Zij symboliseert de vijf componenten van het 'Greater Somalia': de Somaliërs uit het voormalig Engels Protektoraat, uit de vroegere Italiaanse kolonie, uit het noorden van Kenia, uit de 'Reserved Area' en uit Djibouti.»

«In een referendum in het noorden van Kenia in 1962, koos 87% van de bevolking voor een vereniging met Somalië. De Engelse regering weigerde echter deze wens in te willigen en liet de problemen aan de Keniaanse regering over. In 1963 werd er tijdens een vergadering van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (OAE) over de kwestie van de koloniale grenzen gestemd. Iedereen, behalve Somalië en Marokko waren voor het behoud van deze grenzen. De OAE heeft nog nooit een probleem opgelost. Ze wacht altijd eerst op de reacties van de Eerste Wereldlanden en bevestigt deze dan achteraf.»

Demokratie

Na deze desillusie werden de Sovjet-unie en China welkome partners. Ze waren blij om in deze strategisch belangrijke zone een voet aan de grond te hebben, en leverden wapens aan Somalië in ruil voor dit privilege. In 1964 brak er oorlog uit tussen Ethiopië en Somalië omwille van de zogenaamde 'Reserved Area'. Er ontstond een situatie die typerend was voor de koude oorlog: de Verenigde Staten leverden wapens aan Ethiopië, de Sovjetunie steunde Somalië.

Hassen: «Van 1960 tot 1969 was er een parlementaire democratie in Somalië die in oktober 1969 met behulp van een *coup d'état* door een militaire regering vervangen werd. Het militaire regime vernietigde alle politieke partijen en wilde tegen klanisme en corruptie ingaan. Het land kreeg de nieuwe naam, de 'Somalische Demokratische Republiek', en Major-Generaal Mohammed Siad Barre werd president.»

In 1977 viel Somalië Ethiopië binnen en kreeg daarbij de volle steun

van de Sovjetunie, terwijl Somalië door de vrienden van de Verenigde Staten (Saoedi-Arabië, Iran en Egypte) gesteund werd. De supermachten wisselden van partner. Ook China hielp Somalië economisch omwille van hun anti-Sovjet politiek. Er waren wel verscheidene vredesinitiatieven in het 'Hoor van Afrika'. Zo werden de Eritreërs uitgenodigd om gesprekken in Somalië te voeren. In 1981 sloten Djibouti en Somalië een vredesakkoord, en de spanningen met Kenia werden opgelost. Desondanks ging de oorlog met Ethiopië door.

In 1980 werd Somalië van strategisch belang voor de Amerikanen, die daar tijdens het konflikt tussen

despot was.

Hassen: «Na het verlies van de oorlog in 1978 en het vertrek van de Sovjetunie, liet Siad Barre de kommunistische ideologie vallen en ging terug naar het oude systeem van klanisme. Hij had toen al geen machtsbasis meer en probeerde dit op te vullen door het land politiek te verdelen. De officieren die het met Barre niet eens waren, gingen naar Ethiopisch Somalië om van daaruit Barre te bestrijden. Op die manier werd de politieke moraal van het land gebroken. Ethiopië ontving de generalen met open armen, maar de strijd tegen Siad Barre werd een strijd tegen het land Somalië. Het Somalische leger en de politie splitsten in deze strijd, en de weg naar de anarchie werd geopend.»

«Terwijl dit gebeurde, steunden de Amerikanen Barre. Zij wilden hun eigen legerbasis niet in het gedrang brengen. Na het omverwerpen van het regime van Siad Barre, vluchtte hij naar zijn geboortestreek en bleef hij gedurende anderhalf jaar vechten

en veroorzaakte daarmee een daling van de export van Somalië met 43%. In 1984 werd de regering door het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gedwongen een programma aan te nemen, dat wel enigszins succes kende maar dat de inflatie tot 45% deed stijgen. De regering nam maatregelen om de prijzen te controleren. Het IMF trok elke steun terug en het land werd economisch totaal geïsoleerd. De wapenhandel gaat ondertussen door.

Puberaal

Hassen: «Een Zwitsers bedrijf ging onlangs akkoord om Ali Mahdi financieel te steunen in ruil voor de toelating om in zijn gebied chemische afval te storten. Het akkoord voor de handel werd in Italië afgesloten. Het Westen wil het land op nog meer gebieden voor zijn eigen doeleinden gebruiken. Zo vormen de parus een andere inmenging in het regionale konflikt. Zij zullen nooit een permanente stabiliteit in het land kunnen tweew brengen. De oplossing moet van de Somaliërs zelf komen. De Eritreërs waren bijvoorbeeld bereid 15.000 parus naar Mogadishu te sturen. Zij kennen de gevoeligheden van het volk beter en zij zijn over het algemeen graag gezien in Somalië, maar dit kon het Westen weer niet toelaten.»

Visserij

Bovendien werd er in 1986 met de Ethiopische regering een vredesakkoord gesloten. De Ethiopiërs beoefden de autonomie van de Somalische bevolking in hun land te waarborgen, terwijl de Somaliërs beloofden de grenzen met Ethiopië te respecteren.

Hassen: «Het Westen wil nu het imago hooghouden dat zij de grote humanitaire hulpacties organiseren, terwijl deze in feite dienen om het fascistische ideeëngedrag te kamoufleren. Ze hebben gewacht tot het land helemaal aan de grond was, opdat ze meer speelruimte zouden hebben om Somalië naar hun eigen ideeën op te bouwen. Het Westen heeft het beeld gekreërd dat Somalië een overbevolkt woestijnland is waarnaar regen valt.»

«Het land heeft maar 8 miljoen inwoners op een ruimte van 638.670 km², en heeft een kust van 3300 km. Het heeft een grote potentie visserij en landbouwindustrie. Bovendien haalde 5000 jaar geleden de Egyptische Nefertite haar parfums uit Somalië. Toen was het land nog gekend als het land van de punt, het land van de fijne parfums. Ibn Battuta, een Somalische reiziger uit de 13de eeuw wist over Europa te vertellen dat het nooit beschaafd zou worden omdat het klimaat er te koud was.»

Sylvie Cleymans

WERELDWINKEL OP DE VRIJE MARKT

Oxfam — Vorig jaar vierden de Oxfam-Wereldwinkels hun twintigjarig bestaan. Waar de eerste wereldwinkel in een Antwerpse hippie-buurt werd opgericht, zijn de wereldwinkels vandaag verzorgde en aantrekkelijk verkoopplaatsen van derde-wereldprodukten geworden. Op deze manier hopen de wereldwinkels hun drempel te verlagen en een breder publiek aan te spreken.

De boodschap is echter al die jaren dezelfde gebleven. Jo Janssens, verantwoordelijke van de Leuvense Wereldwinkel, vindt er geen doekjes om: «Ons streven naar eerlijke handel, waarbij de boer uit het zuiden een eerlijke prijs voor zijn produkten krijgt, blijft centraal staan». Die eerlijke handel steunt volgens Oxfam op een zestal principes. Eerst en vooral wordt in samenspraak met de producent een eerlijke prijs bepaald. Hierbij wordt er niet gespekeerd op prijsdalingen. Zo kan de producent in de Derde Wereld plannen en investeren zonder al te veel risico's te nemen.

Verder wordt er gewerkt in kooperatief verband waardoor iedereen een eerlijker loon krijgt. Ook probeert

men op lokaal vlak een aantal sociale voorzieningen uit te bouwen. Door de produkten zoveel mogelijk te verwerken in het land van herkomst, probeert Oxfam verder zoveel mogelijk werkgelegenheid in het zuiden te houden en de derde-wereldlanden niet te herleiden tot goedkope grondstoproducenten. Een laatste criterium dat volgens Jo Janssens steeds meer aan belang wint, is het ecologische aspect. Zo worden momenteel traditionele (vaak milieuvriendelijker) landbouwmethoden opnieuw gestimuleerd. De Oxfam-Wereldwinkels proberen zoveel mogelijk bepaalde praktijken te doorbreken van de banken die in de Derde Wereld actief zijn. Steeds meer worden grinds nog slechts leningen aan boeren verleend wanneer deze laatsten zich ook koninkrijk verbinden om een aantal pesticiden, herbiciden en meststoffen van een of andere bio-multinationale te kopen.

Om de drempel van de wereldwinkels nog te verlagen, gaan de wereldwinkels steeds meer de boer op. De wereldwinkel van Leuven heeft daarom het plan opgevat om met

een permanente stand op de vrijdagsmarkt haar produkten dicht bij de klant te brengen. De actie heeft echter niet louter commerciële bedoelingen, maar wil ook een uithangbord voor de derde-wereldproblematiek zijn. Met hun permanente marktstand hoopt de wereldwinkel ook een populair forum te hebben om Leuven gemakkelijker te sensibiliseren rond tal van sociale problemen.

Elke Leuvense sociale beweging zal immers op deze stand beroep kunnen doen om haar eigen aktieweek te promoten. Jo Janssens: «Zo kunnen tal van derde-wereldbewegingen voor hun akties terugvallen op een permanent punt in Leuven om een aktie te promoten, waarvoor je zonder deze stand een massa andere kanten zou moeten aanspreken». (PVDK)

Oxfam-Wereldwinkel Leuven zoekt nog enkele medewerkers om de permanente stand verder uit te bouwen. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden in de Tienestraat 140, tel. 22.01.35.

De drang naar het gevreesde andere geslacht

Dinska Bronska is een professionele teatergroep, gevand door een aantal jonge mensen die trachten hun eigen teaterproducties volledig zelf te verzorgen. Als uitgangsprincipe geldt het spelen van werk van eigenbod. Vanuit deze optiek komt men inderdaad onvermijdelijk bij Hugo Claus terecht.

"Claus is de Shakespeare van België", aldus Dinska Bronska. De groep wil dan ook het werk van Claus meer in het daglicht stellen. Een keuze die in het kader van de gehoopte nobelprijs geenszins misplaatst kan genoemd worden. Er werd gekozen voor twee eenakters uit het vroege werk van Claus: De Getuigen (1952) en (M)oratorium (1953).

'De Getuigen' portretteert drie oudere arbeiders die naar gewoonte hun zaterdagmiddag voor het huis van de hoer Lorna doorbrengen. Verder dan heldhaftige fantasieën over een ontmoeting komen ze echter niet. Het is een onschuldige buitenstaander (de jonge Juan) die door het trio verleid wordt het huis van de vrouw te betreden. Dit bezoek kent echter een tragische afloop.

Seksualiteitsbeleving

In het tweede stuk '(M)oratorium' zitten vijf mannen, vermomd als vrouw, 'ergens' gevangen in een vrouwenmaatschappij, waar de man na de paring gedood wordt. Terwijl een van de pseudo-vrouwen de groep bericht over de rituele moord die zich op de achtergrond afspeelt en die waarschijnlijk een minnaar betreft, geven de anderen zich over aan hun erotische fantasieën en hun hopen op gevoelens. Het keerpunt komt er echter

De Puzzel, een onthaalcentrum voor thuisloze mannen en vrouwen, zoekt een gewetensbezwaaarde. Hij kan in dienst treden vanaf 1 februari 1993. Het takenpakket van de gewetensbezwaaarde is vooral uit opvoedende en begeleidende aard. Liefst mensen die een opleiding in de menswetenschappen hebben genoten of die ervaring hebben in de thuislozensector. Bij interesse, contact opnemen met de vzw De Puzzel, Naamsevest 64, 3000 Leuven of telefoneren naar het nummer 016/23.54.36.

wanneer een van hen als man ontmaskerd wordt en het wantrouwen en de achterdocht tegenover elkaar eskaleert.

Alhoewel er tussen deze twee eenakters duidelijk een overeenstemming van problematiek en inhoud is, zijn er grote verschillen in vormgeving. 'De Getuigen' heeft een duidelijke verhaalstructuur, een naturalistisch karakter en speelt zich af in een herkenbare wereld van sociale ongelijkheid. '(M)oratorium' daarentegen betreft een denkbeeldige, niet realiteitsgebonden maatschappij waar de vijf vrouwen geen echte vrouwen zijn, waar alles meer symbolisch en minder concreet is.

Toch handelen beide stukken, op hun specifieke manier, over dezelfde thema's. Centraal staat de seksualiteitsbeleving: de sterke drang van de man naar het 'gevreeste' andere geslacht (De Getuigen) en vice versa de erotische fantasieën en het verlangen van de vrouw naar de 'verboden' onbereikbare man. Daarnaast getuigen beide stukken van het verraad van het individu door de 'sterke' groep.

Fantasie

Bovendien wordt aangetoond hoe de sterkte van de groep in feite een illusie is. Een groep bestaat enkel dankzij een zwakke buitenstaander. Meer nog, wanneer deze tegenstander wegvat, wordt de groep gedwongen een nieuwe vijand te zoeken, desnoods iemand van haar eigen leden. In '(M)oratorium' wordt dit proces op fascinerende wijze weergegeven. "De vijand zit in jezelf", aldus de regisseur Anouk David. Zij verwijst hierbij naar Wereldoorlog II waarin voor velen niet zozeer 'de Duitser' het gevaar betekende, maar wel de buurman als mogelijke verrader.

Daarnaast tracht de regisseur, vooral aan de hand van '(M)oratorium'

af te rekenen met het stereotiepe schoonheidsbeeld van de vrouw in de theaterwereld. "Nog al te dikwijls krijgen we van vrouwen alleen de mooie, seksuele kant te zien maar dan zoals mannen die zien. Vrouwen worden ook meer geëscap op hun uiterlijk in tegenstelling tot hun mannelijke collega's waarvan de akteerprestaties van doorslaggevend belang zijn", aldus David. In '(M)oratorium' wordt de wreedheid en de neurose van de vrouw tentoongesteld. "Niet dat de vrouw zo is, maar ook dit is een kant van haar fantasieën", besluit zij.

Evaluatie kunnen beide eenakters niet van elkaar losgekoppeld worden, maar moeten ze als een eenheid beoordeeld worden. De meer gevoelsgeladen en ekstreme stijl van '(M)oratorium' maakt gemakkelijker emoties los bij het publiek. "Het is alsof de zon die siddert in 'De Getuigen' in '(M)oratorium' tot explosie komt", meent de regisseur. Beide stukken vullen mekaar dan ook perfect aan.

Karine Geukens
Ise steen

'De Getuigen' en '(M)oratorium' door Dinska Bronska, donderdag 1 oktober, 20.30u., Auditorium Minnepoort.

Terrasfilms van Buster Keaton

Op zoek naar liefje en lokomotief

Wie in juni een aantal terrasfilms van het Stuc gemist heeft, krijgt alsnog de kans die schade in te halen. Bij de aanvang van het nieuwe filmseizoen worden twee reeds vertoonde klassiekers van Buster Keaton opnieuw uit de oude doos gehaald. Met 'Sherlock Jr.' en 'The General' kiest het Stuc voor twee uitzonderlijke meesterwerken van deze acteur/regisseur.

Buster Keaton startte zijn filmloopbaan in 1917. Hij was toen al een gevierd komiek. Van kindsbeen af trad hij met zijn ouders op in allerhande variété-nummers. In volledige artistieke vrijheid werkte hij als regisseur en acteur eerst een reeks korte films af, die de hoogtij van de Amerikaanse 'slapstick-comedy' inluidden. Keatons films vertoonden al vroeg een eigenheid, verschillend van tijdgenoten als Charly Chaplin en Harold Lloyd.

In tegenstelling tot Chaplin en Lloyd vertolkte Keaton een grote verscheidenheid aan personages. Terwijl Chaplin meestal vasthield aan de arme vagebond en Lloyd bekendheid verwierf als het archetype van burgerlijkheid, varieerden Keatons rollen van een eenvoudige arbeider tot een verwerende miljonair. De situaties waarin zijn personages terecht komen, vertonen daarentegen wel sterke gelijkenissen. Telkens wordt Keaton gekonfronteerd met een reeks ogenschijnlijk onoplosbare problemen, waaraan hij ondanks (en juist dankzij) zijn onhandigheid het hoofd weet te bieden.

In 'Sherlock Jr.', zijn vierde langspeelfilm, leren we Keaton kennen als een verstrooide filmoperator, die er zijn leven lang al van droomt detective te worden. Hij wordt ten onrechte beschuldigd van diefstal en verliest hierdoor eveneens het vertrouwen van zijn liefje. Tijdens een filmprojectie zinkt hij in een diepe slaap. In zijn droom stapt hij het filmverhaal binnen, dat plots sterke gelijkenissen vertoont met zijn echte leven. Als de onhandige Sherlock Jr. slaagt hij erin de schuldige van een misdrijf te ontmaskeren en zichzelf van alle bloam te zuiveren.

Met deze film ging Keaton in tegen de regels van de klassieke cinema waarin montage en kamerbeweging zo onopvallend mogelijk worden uitgevoerd. Dit wekt bij de kijker de illusie dat hij niet naar een film maar naar een werkelijkheid kijkt. Via het motief van de film in de film legt Keaton juist de nadruk op filmische

elementen als montage en bijgevoel op de bedrijvigheid van het filmmedium. De dynamiek en visuele flair waarmee Keaton dit in de praktijk brengt, resulteert in prachtige komische vondsten en visuele verrassingen.

Anderzijds blinken Keatons films ook vaak uit door een sterk realisme, als gevolg van zijn aandacht voor authenticiteit in kostuums, rekwisieten en dekors. Dit is duidelijk in 'The General', door Keaton gedraaid in 1927. Hierin brengt hij de periode van de Amerikaanse burgeroorlog natuurgetrouw in beeld. Keaton vertolkt de rol van Johnny Gray, een lokomotiefbestuurder. Omdat hij als machinist onmisbaar is voor het Zuiden, wordt hij geweigerd als soldaat in het Zuidse leger. Zo wordt hij door zijn meisje ten onrechte van lafheid beschuldigd. Als geheime agenten van de Unie zijn lokomotief (genaamd The General) en zijn meisje kidnappen, zet Keaton met een tweede lokomotief de spektakulaire achtervolging in. Met een aandoenlijke onhandigheid slaagt hij erin beiden te recupereren en tevens een Zuidse legereenheid voor een nederlaag te behoeden.

Klimaks

De film steunt voor het grootste deel op de achtervolging, die drie vierde van de tijd in beslag neemt. Het thema van de achtervolging was erg populair bij Keatons tijdgenoten. Het doorbraak de gesloten teaterruimte en draagt aldus bij tot het realisme van een film. In de komische film gaat het meestal om een lange gedetailleerde achtervolging, waarbij de (komische) acties zelf primieren en het doel onbelangrijk is. Andere films wendden de achtervolging aan om een spannende klimaks te verkrijgen. In 'The General' slaagt Keaton erin een middenweg te vinden. De 'gags' spelen zich in een dynamisch hoog tempo op, maar blijven tegelijkertijd

altijd gericht op het doel: het terugwinnen van de lokomotief, het treden van de Zuidse legereenheid. De film lokte in de jaren '20 teleurstellend weinig kijkers naar de bioskoop, maar wordt nu beschouwd als Keatons belangrijkste contributie aan het filmmedium.

Als acteur is Keaton vooral gekend als 'de man die nooit kon lachen'. Zijn uitgestreken gelaat mag dan al omschreven worden als een dodenmasker, dit belet niet dat er in zijn blik een grote poëtische rijkdom ligt, met emoties als verwondering, zelfbeklag, beslistheid, onschuld, onrust, enz. Zijn akrobatisch lichaam was eveneens een belangrijke component van Keatons filmtaal. Hoe spektakulair de scènes ook waren, Keaton deed nooit beroep op een stuntman. De atletische krachttoeren die hij telkens opnieuw uithaalt zijn dan ook adembenemend.

Keaton was niet alleen een briljant acteur, maar tevens een uiterst begaafd regisseur. Voor een komisch regisseur vormde de overgang van korte 'slapsticks' naar langspeelfilms een belangrijke probleem. Een korte film werd opgebouwd rond één komische situatie en had geen duidelijke structuur of verhaal. Om het publiek meer dan een uur te kunnen boeien moest men op zoek gaan naar een strengere onderbouw. Keatons films zijn nooit een onsamenshangende opeenstapeling van grappen. Naast het komische aspect hechtte hij evenveel belang aan de opbouw van de dramatische structuur. De komische scènes vloeien bijgevoel altijd logisch voort uit die narratieve structuur. Keatons invloed als regisseur mag dan ook niet onderschat worden. Woody Allen's 'The Purple Rose of Cairo' is een duidelijke verwijzing naar Keatons 'Sherlock Jr.'. Keatons werk genoot eveneens grote bewondering bij surrealistische filmmakers en was waarschijnlijk een belangrijke inspiratiebron voor vroege films van onder andere Luis Buñuel.

Karen De Pooter

'The General' van Buster Keaton speelt dinsdag vanaf zonsopgang aan het Stuc, 'Sherlock Jr.' speelt woensdag vanaf zonsopgang.

'De Gulden Griffioen'

Taverne - Restaurant - Feestzaal
J. Vanderstappen - Gebruers
Kardinaal Mercierlaan 55
3001 Hervelee
☎ 016/22.29.80

Van dinsdag tot vrijdag verzorgde
dagschotel met uitstekend
natuurlijke producten speciale
voorwaarden voor groepen.

Bel ons voor uw feestjes. U staat
versteld van onze speciale
voorwaarden.

Als je dan nog niet wil studeren, is dat je eigen keuze

In Leuven wordt vanaf het begin van dit akademiejaar de vzw De Korridor opgezet. De Korridor, een organisatie voor studentenbegeleiding, startte vorig jaar reeds in Gent. Na een jaar succesvol werken wordt ook hier met een werking begonnen.

De werking van de Korridor ontstond eigenlijk vanuit een aantal negatieve vaststellingen omtrent studeren. Voor heelwat studenten is de studentenperiode niet bepaald de meest vrolijke periode van hun leven, en zeker in tegenstelling met het beeld dat door

de meest luimige van hun kennissen en vrienden geënteerd wordt. Vaak gaat studeren en het student-zijn gepaard met heel wat stress-toestanden en negatieve gevoelens. Een aantal studenten zijn niet in staat om zelf oplossingen voor hun problemen te vinden, en wenden zich vaak tot het aanbod van al dan niet commerciële diensten: de dienst studie-advies van de universiteit, de bijzonder commerciële repetitoraten...

Een van de aanwijzingen omtrent de stress-situatie van het studeren, aldus de Korridor, is het verontrustend hoog gebruik van medicatie door studenten. Kalmerende en slaap-

verwekkende pillen zijn bijzonder in trek. 10% van de studenten slijt tijdens de examenperiode kalmerende middelen, volgt 6% neemt slaapmedicatie, volgens cijfers van '88. Ook allerhande versterkende middelen gaande van vitaminen tot stimulerende medicatie à la Kaptagon (in sportkringen noemen ze dit gewoon 'doping') gaan vlot over de tong. Ook andere, meer onschuldige symptomen zoals neerslachtigheid, irritatie en eenzaamheid, wijzen op abnormale spanningen tijdens de studies.

Het verwondert professionele begeleiders dan ook niet dat een aanzienlijk aantal studenten tamelijk fel

last heeft van een of andere vorm van faalangst. Bij zowat 14% is dit zo ernstig, dat ze hierdoor beduidend minder functioneren. Tijdens de blokken-examenperiode verslechtert deze situatie meestal naar nog ernstigere afwijkingen in gedrag. Ook de gezondheid van die studenten gaat op dat moment achteruit. Zowat tien procent tiende voelt zich tijdens het academiejaar al niet bijster gezond. In de blok- en examenperiode verdubbelt dit aantal gewoon.

Het feit dat de repetitoraten zo'n aantrekkingskracht hebben op de studenten, kan als een teken van nood aan hulpverlening gezien worden. In Leuven bezoeken ook een groot aantal studenten gelukkig de minder dure en minstens zo efficiënte variant, de dienst Studie-Advies. Studie-Advies heeft bijvoorbeeld een stevige reputatie op het vlak van trainingen tegen faalangst. De Korridor heeft dan ook niet de bedoeling om in concurrentie te treden met Studie-advies. "Wij willen wel de mensen die om een of andere reden niet bij Studie-advies terecht kunnen, opvangen", aldus Guy Lorent, de woordvoerder van De

Korridor. "Eventueel worden deze studenten door ons dan doorverwezen, bijvoorbeeld voor faalangstraining in groep of voor informatie over een studieprogramma. Tenzij de studenten reeds van Studie-advies komen natuurlijk."

De Korridor richt zich eerder op het publiek van de repetitoraten. Repetitoratenburo's durven tot 1.000 frank per uur vragen, plus inschrijvingsgeld. De buro's behandelen bovendien iedereen op dezelfde manier, onafhankelijk van de problematiek van de student. Zij geven dan ook geen echte studentenbegeleiding. Zij concentreren zich eerder op de inhoud van een vak of van een aantal vakken, zonder aan de studiemethode te werken.

Faalangst

Dit is nu juist een hiaat dat de Korridor wil opvangen. Hun motto luidt dan ook: 'Studeren, een houding'. In plaats van te streven naar zoveel mogelijk studenten (en dus ook naar zoveel mogelijk inkomsten), wil de Korridor zijn dienstverlening op langere termijn overbodig maken. De Korridor richt zich dus op hulpverlening, zij verzetten zich expliciet tegen de commerciële aanpak van de repetitoratenburo's. Zelf definiëren zij hun bedoeling enigszins ingewikkeld als volgt: "studenten moeten zich een aantal attitudes toeëigenen, die het subjeet toelaten om zich op een zelfstandige manier te ontplooiën (wetenschappelijk, cultureel, sociaal en persoonlijk) om problemen (van uiteenlopende aard) korrekt te definiëren en vervolgens op te lossen."

De begeleiders van de Korridor willen dan ook de verschillende problemen die een student kunnen beletten om efficiënt te studeren, aanpakken. Zowel relationele problemen, een gebrek aan motivatie, concentratietoornissen als een slechte studiemethode krijgen aandacht. "De Korridor stelt wel de keuze van de student centraal. Het is dus niet expliciet de bedoeling dat onze studenten slagen. Wij verplichten studenten bijvoorbeeld niet om te studeren. De Korridor stelt de keuze van een student om bijvoorbeeld niet te studeren wel kritisch in vraag. Er wordt dan gekeken of de student misschien geen wraak-actie tegen zijn ouders op touw zet, of dat de student last heeft van faalangst. Wanneer er geen externe redenen zijn, respecteert de Korridor de keuze van de student", aldus Guy Lorent.

Charmant

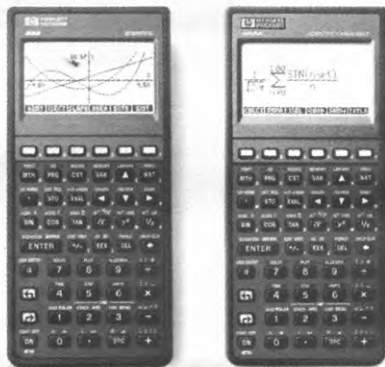
Konkreet is er voor studenten met een vraag naar hulp en kennis-makingsgesprek. Tijdens deze kennis-makings wordt er eventueel een afspraak gemaakt voor een 'intake'. Dit is een eerste gesprek, waarin het probleem verkend wordt. Een intake-gesprek kost vijfhonderd frank per uur. De begeleiding die achteraf geboden wordt kost zeventienhonderd frank per uur. In juni bedroeg de som nog vierhonderd frank per uur. "Door het uitblijven van subsidies en de povere medewerking van universitaire instanties" is de prijs verhoogd, aldus de Korridor. Indien dit voor studenten een probleem vormt, kan hieraan een mouw gepast worden.

Na het intake-gesprek door een van de begeleiders, wordt een 'mini-team' van drie personen samengeroepen. Het doel van deze bijeenkomst is de kwaliteit van de werking bewaken. Het team superviseert en geeft tips en hints over de begeleiding. Tijdens de bespreking in het 'mini-team' wordt beslist welke vorm van begeleiding voor de specifieke student zal gebruikt worden. De begeleiding kan gaan van training van de studiemethode of 'counseling' bij persoonlijke of relationele problemen tot assertiviteits-training en bijles. De studenten worden gemiddeld een maal per week begeleid. Wanneer dit niet voldoende is, wordt de frekwentie opgedreven, en omgekeerd natuurlijk. In het Leuvense bestaat de Korridor op dit ogenblik vooral uit psychologen: vier psychologen werken als vrijwilligers mee aan het project. Een afspraak met de Korridor versier je best langs de telefoon. Een charmante stem zal dan het eerste contact verzorgen.

Iste Steen

De vzw De Korridor is te bereiken op het nummer 016/22.09.27

Verleg de grenzen van uw intelligentie met HP rekenmachines.

Had u het nog voor mogelijk gehouden spectaculaire vorderingen te maken op 's werelds meest geavanceerde wetenschappelijke rekenmachines? Met kenmerken als HP Solve, Automatic Unit Management, Advanced Graphics en een ongeëvenaard vermogen om met Symbolic Maths om te gaan, is de HP 48 familie de maatstaf bij uitstek voor leerkracht en student.

Een uitzonderlijk aanbod van applicatiesoftware en PC-link voor de HP 48S en HP 48SX rekenmachines met mogelijkheden die zelfs Einstein niet onberoerd zouden laten. Vraag vandaag nog een demonstratie bij uw HP-dealer. Er is trouwens een HP rekenmachine voor iedereen!

BELANGRIJKE KORTING OP APPLICATIESOFTWARE EN PC-LINK BIJ AANSCHAF VAN EEN HP 48 TILDIENS DE BACK TO SCHOOL AKTIE (VAN 01/09 TOT 06/11/92). Als u wil profiteren van onze scherpe prijzen en onze speciale aanbieding van applicatiesoftware en PC-link* voor de HP 48 familie, lever dan deze bon in bij uw dealer. Voor uw dichtstbijzijnde HP-dealers, bel 02/774 52 11.

Naam: _____
School: _____
Afdeling: _____
Adres: _____
Postnummer: _____

Aankruisen wat past:
Ik ben leerkracht student andere:
Ik heb de HP 48SX de HP 48S gekocht

* Zolang de voorraad strekt

(stempel dealer)

Datum van aankoop: _____

**HEWLETT
PACKARD**

advertentie

Joegoslavië, of de weg van het nationalisme

Bosniërs tegen Serviërs tegen Kroaten tegen...

Na meer dan een jaar vechten in het vroegere Joegoslavië, vijftigduizend doden en twee miljoen vluchtelingen, is het hele land verwoest. De toestand is bepaald hopeloos geworden. Steeds meer stemmen pleiten voor een militaire interventie: in eerste instantie *peace-keeping* en het begeleiden van humanitaire konvoien, en in de tweede plaats wellicht het actieve *peace-making*, oorlog voeren dus. Maar hoe is het eigenlijk ooit tot zo'n oorlog kunnen komen?

Vooral in het begin werd vaak de stelling geopperd dat er in Joegoslavië een oorlog zou worden tussen 'kommunisten' (de Serviërs) en 'fascisten' (de Kroaten). Servië zou alle macht naar zich toe hebben willen trekken, en deze kommunistische centralisatie zou te veel zijn voor de Kroatische nationalisten. De opstand die hierop volgde, zou de directe aanleiding zijn voor de oorlog. Een eenvoudige en populaire verklaring, maar niet houdbaar als men de feiten nader analyseert.

Joegoslavië is in feite nooit een kommunistisch land *avant la lettre* geweest. Na de Tweede Wereldoorlog was Tito in Joegoslavië naar voren gekomen als de leider van het kommunistische partizanenverzet. Eerst werd hij premier, vervolgens in 1954 president van de nieuwe republiek. Al van in het begin liet hij zijn kommunistische lijn varen, brak met Stalin en zocht een eigen weg naar wat hij noemde 'socialisme met een menselijk gelaat'. Hij tekende een nieuwe federatie uit die aan de verschillende nationaliteiten meer autonomie verleende. Joegoslavië werd in 1948 uit de door de Sovjetunie gedomineerde Kominform (de kommunistische Internationale) gestoten op beschuldiging van nationalisme.

Ottomanen

Als antwoord hierop zette Tito vele duizenden communisten gevangen. In zijn redevoeringen had hij het over de Sovjet-Unie als een vijand. De Kominform kwam opnieuw bijeen in Hongarije in 1949 en veroordeelde het titoisme. In 1951 ondertekent Tito in Belgrado een akkoord voor de levering van Amerikaans materiaal voor het Joegoslavische leger. In 1953 bezoekt hij Londen, Churchill zegt hem steun toe indien Joegoslavië zou aangevallen worden. Tito was ook de stuwende kracht onder de conferenties van de Niet-Gebonden Landen, waarbij hij zich afzette tegen de Verenigde Staten als tegen de Sovjet-Unie.

Dit kon niet belletten dat begin 1972 studentenrellen uitbraken in Kroatië. Er werd nog meer autonomie geëist, en de rijkere republieken in het noorden wilden de armere in het zuiden niet meer steunen. Na de dood van Tito kwam dit nationalisme steeds sterker naar boven. In maart '81 kwamen tijdens onlusten tientallen mensen om het leven in Kosovo, toen de etnische Albanese een meer zelfstandig statuut eisten voor hun gebied. De verhoudingen tussen de republieken raakten van langs om meer verstoord en de economische verschillen steeds groter. Uiteindelijk onttaarden de spanningen in de huidige burgeroorlog.

Men ging nog verder deze weg op. Op 10 oktober '91 heeft de Servische Nationale Vergadering (het parlement) officieel het socialisme verworpen en zich openlijk uitgesproken voor marktconomie. De rode ster is uit de vlag verwijderd. De Socialistische Partij van Milosevitsj — enkel de naam bleef behouden — werkt samen met de fascistische Tsjetniks van Sesselj. De voorgangers van de huidige Tsjetniks kollaboreerden tijdens de wereldoorlog met de Duitse bezetters. In de Joegoslavische variant van de Tweede Wereldoorlog, waar een bijzonder gruwelijke repressie gevoerd werd tegen alles wat niet pro-

nazi was, betekende 'kollaboratie' nog iets heel anders dan bijvoorbeeld in België het geval was. Sesselj zelf zetelt nu in het parlement. Bovendien roemt Servië zich erop dat het de behoever van Europa tegen de Islam is. Hierbij verwijzen ze naar hun historische rol tegen de Turkse Ottomanen, maar vandaag gebruiken ze dat argument om Bosnië binnen te vallen.

Legioen

Ook de gebeurtenissen in Kroatië laten weinig goeds vermoeden. Zo werd de extreem-rechtse 'Partij van het Recht' heropgericht: onder dezelfde naam hebben de fascistische Oostasijs-milities van Ante Pavelitsj in de Tweede Wereldoorlog meer dan een half miljoen Serven, zigeuners en joden uitgemoord, waarbij ze de reputatie hadden nog wreder te keer te gaan dan de SS. In het hoofdkwartier in Zagreb hangt het portret van Pavelitsj opnieuw aan de muur. Men kan er kaarten kopen van Groot-Kroatië, waarop Bosnië-Herzegovina en delen van Vojvodina, Servië en Montenegro binnen de Kroatische grenzen getekend staan. De knokploegen van de partij, zo'n vijftien duizend man sterk, dragen de letter U op hun uniform: het symbool van de Oostasja. Dobroslav Paraga, de voorzitter van de partij, werd uiteindelijk aangehouden: hij was van plan om de eigen Kroatische regering aan de dijk te zetten.

'De Partij van het Recht' is echter geen zonderling *fait-divers* in Kroatië. Ook de ideologie en praktijk van de Kroatische regering heeft, op zijn zachtst gezegd, bepaald anti-democratische trekjes. President Tudjman verdedigt een extreem nationalisme — in Joegoslavië is de erfenis van de Tweede Wereldoorlog bijna alomtegenwoordig — een duidelijk antisemitisme. In een van zijn toespraken verklaarde Tudjman dat hij gelukkig was dat zijn vrouw toch geen Servisch of joods bloed had. En in zijn boek 'Vergeten land: de historische waarheid' schrijft hij: 'De instelling van Hitlers nieuwe Europese orde zou gerechtvaardigd kunnen worden door de nood om de joden (ongewenst in vrijwel alle Europese landen) te verwijderen.'

Uiterst rechtse organisaties in heel West-Europa, waaronder het Vlaams Blok in België en de Centrum-Democraten in Nederland, rekruteren vrijwilligers om aan Kroatische kant mee te vechten. Douwe Van Der Bos, lijsttrekker van de Centrum Democraten bij de jongste verkiezingen in Nederland voor de Provinciale Staten, lid van Voorpost-der Nederlanden, van de Nederlands-Kroatische Werkgemeenschap en mede-oprichter van het Nederlands Vrijwilligerspeloton in Kroatië, hield hierover in april dit jaar een 'informatie-avond' in Antwerpen, op uitnodiging van de jongerenafdeling van het Vlaams Blok. In Kroatië zouden zij opereren als de 'Zwarte Brigades' en het 'Zwart Le-

gioen'. Overigens is het ronselen van huurlingen in België bij wet verboden. Maar ook de andere republieken laten zich niet onbetuigd. Bosnië riep zijn onafhankelijkheid uit, hoewel een derde van de bevolking tegen was. Het islamitisch nationalisme van president Alija Izetbegovitsj haalde de overhand. Mia Doornaert vermeldde in 'De Standaard' dat ook in Kosovo gewapende groeperingen zich opmaken voor een ongetwijfeld bloedige onafhankelijkheidsstrijd. Het lijkt er dus veeleer op dat de oorlog zijn oorsprong vindt in het nationalisme van alle betrokken partijen.

Deportaties

Merkwaardig genoeg heeft de internationale gemeenschap het nationalisme van de verschillende Joegoslavische republieken allerminst proberen af te remmen. Vooral onder impuls van Duitsland werd door de Europese gemeenschap aangestuurd op een snelle internationale erkenning van Slovenië, Kroatië en, in een later stadium, van Bosnië. Vele waarnemers waren daarmee niet gelukkig. Peres De Cuellar, toen nog sekretaris-generaal van de VN, verklaarde: 'Ik vrees dat een snelle erkenning van bepaalde Joegoslavische republieken het huidige conflict nog zal doen uitbreiden.'

De vrees van De Cuellar werd spoedig door de feiten bevestigd. Nadat de Duitse minister van Buitenlandse Betrekkingen Klaus Kinkel als eerste de onafhankelijkheid van Slovenië en Kroatië erkend had, barstte de Joegoslavische bom pas goed los, erg letterlijk. Door die nieuwe internationale situatie bezette Servië (of 'het nieuwe Joegoslavië') plots formeel een ander, onafhankelijk land. Hierdoor werd een militaire tussenkomst mogelijk in wat daarvoor binnen-

landse aangelegenheden waren van een soevereine staat. Een interventie, die tot nu toe allerminst geleid heeft tot een stopzetting van de gevechten. Integendeel, in bepaalde gevallen heeft de komst van de VN-blauwhelmen zelfs tot een eskalatie van de conflicten geleid. De Westerse troepen zouden eerder geneigd zijn om *de facto* de Bosnische opstandelingen te ondersteunen, terwijl hun Russische kollega's zich meer verbonden zouden voelen met de Serviërs. Het is dan ook niet toevallig dat vandaag politici als Lord Carrington tegenover het Franse weekblad 'Le Point' toegeven dat de erkenning van Bosnië-Herzegovina een ernstige vergissing was.

Uiteindelijk zal alleen de stopzetting van alle nationalistisch gestookte enige oplossing bieden voor Joegoslavië. Alleen op die manier kan het Joegoslavische volk de kans krijgen om zelfstandig naar een duurzame oplossing te zoeken voor de problemen. Aangezien de verschillende etnische, culturele en religieuze entiteiten als een lappendeken over het land verspreid zijn, zou enkel een anti-nationalistische staat enige hoop op toekomst hebben. Die oplossing lijkt vandaag verder dan ooit af. De andere oplossing — met allerlei staten die de onmogelijke taak hebben om vaste grenzen aan te tekenen — impliceert een resem deportaties, etnische zuiveringen en volksverhuizingen. Merkwildig genoeg wordt vandaag meestal voor deze oplossing geopteerd.

Serge Franchoo

Debat 'De Burgeroorlog is Joegoslavië: van nationalisme tot massamoord', met Hugo Van Dieren (Agaley), Ernst Gulscher (pjs-Vredesinformatie) en Wies Jaspers (Kove), op 30 sept. om 20.00 uur in Auditorium Vesalius (tegenover 't Stuc), org. MLB.

Belgen en migranten brengen programma op Scorpio Arabische hits in Leuven

Sinds begin mei programmeert Radio Scorpio iedere zaterdagmiddag *Sheherazade*, een muzikaal programma gepresenteerd in het Nederlands en het Rifs (beter bekend als het Berbers). De bedoeling is dubbel: zowel een lokale, vrije radio voor de ruim 750 Noord-afrikanen maken, als de integratie tussen Belgen en Marokkanen bevorderen. Want, zo verzekeren de initiatiefnemers, de Marokkaanse gemeenschap is lang niet de enige doelgroep.

'Sheherazade' is oorspronkelijk de verhalenvertelster in de wereldberoemde klassieker 'De sprookjes van Duizend-en-één-nacht'. De naam van het radioprogramma was echter geen ondoordachte keuze. Hij moest het concept van het programma op juiste wijze weergeven, en dus verstaanbaar zijn voor zowel Belgen als Marokkanen.

Het programma wordt gepresenteerd door twee Marokkanen, Hamid

Abroudi en Mohammed El-Morabit (beide werkzaam in Leuvense migrantenorganisaties), en een Belg, Bart Deklerck (bekend van verschillende Scorpio-programma's). Vanuit hun ervaringen in de migrantenbeweging wisten Abroudi en El-Morabit hoe groot de nood is aan een radio waar migranten naar hun eigen muziek kunnen luisteren, en waarin de items gepresenteerd worden in hun eigen taal.

In tegenstelling tot bijvoorbeeld Brussel bestond zo'n radio in Leuven nog niet. Het voorstel van Radio Scorpio om wekelijks een tweetalig programma uit te zenden met voornamelijk Arabische muziek kwam dan ook op het juiste ogenblik. In oktober, wanneer de nieuwe Scorpio-programmatie begint, gaat 'Sheherazade' definitief de eter in en zal het concept uitgebreid worden.

Voorlopig bestaat het twee uur durende programma hoofdzakelijk uit muziek en korte mededelingen, gaande van groettes tot aankondigingen van multiculturele activiteiten. Het is de bedoeling om na verloop van tijd,

rekening houdend met de wensen van de luisteraars, ook andere thema's aan bod te laten komen en reportages te maken, zodanig dat het programma het midden gaat houden tussen u vraagt, wij draaien en een educatief-informatieve activiteit. De afgelopen maanden moeten worden beschouwd als een proefperiode, waarbij het er in de eerste plaats op aan kwam ervaring op te doen en te bewijzen dat een dergelijk radioprogramma mogelijk is.

Verscheidend van andere radioprogramma's als *De Brug* of het vroegere *Atlas*, spist 'Sheherazade' zich helemaal toe op het lokale aspect van de migrantenbevolking. De aangekondigde activiteiten gaan allemaal door in het Leuvense en ook de migranten die groeten overmaken wonen in de buurt. Op die manier groeit er een sterkere band tussen de Noordafrikaanse migranten. Het zou evenwel interessant zijn wanneer de programmamakers naast de gewone aankondigingen ook migranten aan het woord lieten over actuele onderwerpen, of effectieve reportages maak-

ten over de diverse activiteiten, zonder afbreuk te doen aan het muzikale karakter van het programma. Via het informatieve aspect worden ook de niet-migranten meer aangetrokken tot het beluisteren van het programma. Zo'n programmuitbreiding veronderstelt echter ook een uitbreiding van de ploeg, wat niet altijd even makkelijk is.

Volgens El-Morabit is de eigenlijke bedoeling van het programma Belgen en Marokkanen te integreren, waarmee meteen ook de twee doelgroepen zijn gedefinieerd. Naast Marokkaanse muziek wordt er veel Algerijnse muziek gespeeld, zowel klassieke als hedendaagse (de hit 'Didi' van Chaled werd ook in 'Sheherazade' volop gedraaid) en de gelijkenissen tussen klassieke Arabische en Turkse muziek kunnen ook veel Turkse luisteraars aantrekken. De taal is voor hen dan weer een obstakel, en zij zijn volledig aangewezen op de Nederlandse vertalingen.

De makers zien het programma als een etappe in de wederzijdse integratie van autochtonen en migranten. Langs de radio wordt immers een categorie mensen bereikt die men bij andere activiteiten wel eens over het hoofd ziet, zoals meisjes, thuisblijvende vrouwen, ouderen, enzovoort... 'Sheherazade' wil juist deze mensen door de taal, de muziek en de activiteiten sensibiliseren en op de hoogte brengen van andere initiatieven. De korte inhoud die door de presentatoren voor of na ieder liedje wordt gegeven brengt de Belgische luisteraars dan weer op de hoogte van de Marokkaanse en de meer algemene Arabische cultuur.

'Sheherazade' toont eens te meer aan dat integratie geen eenzijdig proces is, maar de deelname eist van zowel Belgen als migranten. Slechts wanneer de autochtone bevolking interesse heeft voor de culturele eigenheid van de migranten, voor hun taal, hun muziek, hun gewoontes, kan men met enig succes over integreren spreken. 'Sheherazade' biedt Leuvenaars en studenten de kans op de hoogte te blijven van multiculturele initiatieven die in Leuven doorgaan, en betekent voor de Noordafrikaanse migrantengemeenschap tevens een stap in hun erkenning als volwaardige Leuvenaars.

Dorinda Dekeyser
Maud Vermeire

'Sheherazade', zaterdag van 11.00 tot 13.00 in 'Sheherazade' op Radio Scorpio, FM 106.

Onderwijskwaliteit onder de loep

De visitatie-kommissie heeft onze opleiding geologie aardig omwoeld.

(foto Karel De Wéerd)

Begin februari '92 vond er een visitatie plaats bij de Leuvense studierichting Aard- en Delfstofkunde (gewoonlijk "Geologie" genoemd). Dit vergelijkend kwaliteitsonderzoek over het onderwijs in de aardwetenschappen in Vlaanderen en Nederland werd uitgevoerd door een negenkoppige visitatiekommissie. Deze kommissie, die zowel bestond uit mensen uit het universitaire onderwijs als uit afgestudeerden, bezocht alle aardwetenschappelijke opleidingen in Nederland en Vlaanderen en sprak uitvoerig met professoren en studenten. Haar slotbevindingen zijn onlangs gepubliceerd in een vergelijkend rapport.

In Nederland bestaat het visitatiesysteem voor vergelijkend kwaliteitsonderzoek van het onderwijs in de verschillende universiteiten al langer. Sinds 1988 worden om de vijf tot zes jaar volgens een beurtrol alle Nederlandse studierichtingen doorgelicht. Dat zo'n visitatie nu ook in Vlaanderen plaatsvindt, is een initiatief van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir), de raad van de Vlaamse rektoren. Het 'decreet Coens' verplicht immers zo'n vergelijkend kwaliteitsonderzoek. De basis voor een visitatie is een door de professoren van de betrokken studierichting op te stellen

doorlichting, waarin de sterke maar ook de zwakke punten van de opleiding moeten vermeld worden. De bedoeling daarvan is dat de departementen zelf aan interne kwaliteitszorg op onderwijsvlak zouden doen.

De leden van de kommissie zijn zorgvuldig geselecteerd uit experts afkomstig uit het universiteits- als uit het bedrijfsmilieu. Tot de kommissie behoorden onder andere een oud-direkteur van het Shell-onderzoekslaboratorium voor winningstechnieken; een oud-voorzitter van de Europese vereniging van exploratietechnieken, ook uit de olie-industrie; en de sekretaris-generaal van de Internationale vereniging voor hydrologische wetenschappen, die trouwens ook een topman is van het Internationale hydrologische programma van de Unesco. Andere leden waren de dekaan van de faculteit Pedagogische en Psychologische wetenschappen van de RUG, de voorzitter van het Departement of Geological Sciences van de University of Michigan (VS); en professor-op-rust Geukens van de KUL, die ondermeer de herziening van de geologische kaart van België op zijn naam heeft staan.

De visitatiekommissie evalueert het op het opleidingspakket met een kritische blik. Zo merkt ze op dat de eerste kandidatuur kwasi volledig ingenomen wordt door basiswetenschappen. Slechts één vak, namelijk aardwetenschappen, is gewijdd aan een geologische wetenschap. De brede vorming van de geologen, zo kon-

stateert de kommissie, vormt zeker een troef op de arbeidsmarkt. Toch leeft bij haar de indruk dat in de kandidaturen te veel de nadruk ligt op de algemene vorming en dat de praktika te weinig aangewend worden als middel om de basiswetenschappen bij de geologie te betrekken.

Misschien is dit geringe aandeel van geologie in de kandidaturen er mede de oorzaak van dat de eerste kandidatuur als verre van gemakkelijk overkomt bij de studenten. De slaagcijfers van de eerstejaarsstudenten (22,6%) zijn dan ook erg laag. Van de niet-geslaagden bist zestig procent de eerste kandidatuur. De helft van de bisstudenten slaagt uiteindelijk. De kommissie gaat uit van het principe dat "de selekterende functie van de eerste kandidatuur (...) als een reël gevolg van de vrije toegang tot de universiteit moet worden aange-merkt. Op die manier wenst men de afwezigheid van toelatingseisen reeds vroeg op te vangen." Met deze impliciete vraag naar een toelatingseisen verliest de kommissie wel uit het oog dat een dergelijk drempelverhogend toegangsexamen de democratisering van het universitair onderwijs allesbehalve bevordert.

De kommissie vroeg aan profen en studenten wat volgens hen de mogelijke oorzaken zijn van het lage slaagpercentage bij Geologie. Volgens de profen kan het lage percentage toegeschreven worden aan een gebrekkig studiekeuzeproces. Ofwel schat de student de eigen mogelijkheden

verkeerd in, ofwel vormt hij zich een verkeerd beeld van de eigenheid van de opleiding. De studenten zijn het daar hoegenaamd niet mee eens. Naar hun mening verstreken de PMS-centra in vele gevallen geen adequate informatie met betrekking tot de geologie-opleiding, die moeilijker blijkt te zijn dan ze wordt voorgesteld. Daarnaast wijten de studenten het lage slaagpercentage in de eerste kandidatuur aan de hoge studielast.

De gegrondheid van deze laatste reden blijkt duidelijk uit de studiedruk-schattingen die door de onderwijskommissie opgegeven worden. Deze bedraagt 1520 uur in de eerste en 2020 uur in de tweede kandidatuur. De studielast in beide licentiaatsjaren wordt berekend op 2256 uur. Dit is v'er boven de maximumnorm van 1800 uur, die zowel in het plan-Dillemans als het decreet-Coens vooropgesteld wordt.

Bovendien komt volgens de studenten deze door de onderwijskommissie vooropgestelde studielast helemaal niet overeen met de werkelijke. Er kan dan ook serieus getwijfeld worden aan de graad van ernst waarmee in deze richting aan studiedruk-beheersing gedaan wordt. De kommissie besluit dan ook: "De toetsing van de berekende studielast aan de reële situatie vormt een onderdeel van de globale evaluatie van het geboden onderwijs. De kommissie is van mening dat de Permanente Onderwijs Kommissie (POK), verantwoordelijk voor het onderwijs in elke studierichting, hierin een belangrijke taak is toebedeeld, en dan ook niet mag wachten op formele klachten van de studenten alvorens tot een dergelijke evaluatie over te gaan.

Klachten

Verder uit de kommissie ook kritiek op de procedure van aanwerving en bevordering van professoren. Ze constateert dat de wetenschappelijke kwaliteiten en de produktiviteit van de profen hierbij doorslaggevend zijn, en niet hun onderwijskundige capaciteiten. Meer nog, deze laatste kunnen niet eens in aanmerking genomen worden, gezien de basisgegevens hiervoor niet beschikbaar zijn. Ondanks het feit dat enkele docenten zich reeds lieten evalueren, moet de kommissie constateren dat er nog geen systematische beoordeling van het onderwijsgedrag van alle profen heeft plaatsgevonden. Dit regelmatige evalueren is nochtans een essentieel onderdeel van interne kwaliteitszorg. De visitatiekommissie beveelt dan ook aan om, in samenwerking met de Dienst Universitair Onderwijs en de Onderwijsraad, het geboden onderwijs systematisch en in al zijn facetten te evalueren.

Kortom, het gebrek aan een gestructureerde evaluatie van het onderwijs in al zijn aspecten wordt duidelijk naar voor geschoven als hét zwakke broertje van het gevoerde onderwijsbeleid. De oorzaak hiervoor ligt volgens de kommissie ten dele bij de POK. De POK-diskussies over programmahervormingen hebben de laatste jaren een aantal onderwerpen met betrekking tot onderwijsorganisatie nagenoeg volledig verdrongen. Zo merkt de kommissie bijvoorbeeld op dat een onderwerp als onderwijs-

evaluatie door de POK behandeld dient te worden. Men mag niet de eventuele klachten van studenten met betrekking tot het geboden onderwijs afwachten vooraleer maatregelen te nemen.

Naast deze punten van kritiek, krijgt de opleiding van de faculteit ook enkele felicitaties, ondermeer voor de ruime verrijkende interfacultaire contacten met andere richtingen uit de faculteiten Wetenschappen, Toegepaste Wetenschappen en Landbouwwetenschappen. Er is ook een compliment voor de intrinsieke kwaliteit en competitiviteit van de afgeleverde geologen op de arbeidsmarkt en voor het veldwerk, dat een "goed begeleid en sterk onderdeel vormt van de geologie-opleiding". In vergelijking met de andere Vlaamse en Nederlandse universiteiten komt de richting Geologie in Leuven trouwens behoorlijk goed te voorschijn uit de visitatie.

Koncentratie

De kommissie heeft zich niet alleen gebogen over de individuele opleidingen, maar heeft ook zijn blik laten gaan over het geheel van de opleiding Geologie in Vlaanderen. Aan de drie Vlaamse Geologie-opleidingen (Brussel, Gent en Leuven) samen studeren namelijk per jaar slechts een tiental studenten af. De vraag dringt zich hier op of het werkelijk nodig is om voor dit stevig handjevol studenten in het kleine Vlaanderen drie opleidingen in stand te houden, gezien de kosten die dit teweeg brengt. De kommissie komt in dit probleem tot de conclusie dat het duidelijk is dat een lage studenteninstroom wel degelijk het nivo van de opleiding negatief beïnvloedt, maar dat de kwaliteit aanvaardbaar blijft. Ze besluit echter ook dat het erop lijkt "dat de geringe totale instroom van geologie-studenten in Vlaanderen weinig hoop laat voor een significante kostenbesparing bij een eventuele concentratie van de Vlaamse opleidingen aan één universiteit." Kortom, men komt hier tot de op zich wel juiste maar behoorlijk irrelevante conclusie dat gezien er op dit ogenblik niet zo veel geld aan geologieopleidingen besteed wordt, een concentratie ook niet zo veel geld zal doen besparen. Op die manier komt men natuurlijk nooit aan het rationaliseren van al te kleine opleidingen toe.

Wat opvalt bij het lezen van het rapport, is dat waar de opleiding Mijnbouwkunde en Petroleumwinning in Nederland wel gevisiteerd werd, de vergelijkbare richting Mijnbouwkunde (Burgerlijk) Ingenieur — optie geofysische prospectie in Leuven niet gevisiteerd is. Een van de elementen die hierin meegespeeld heeft, is dat deze opleiding in Leuven op dit moment nog in volle uitbouw is. De faculteit Toegepaste Wetenschappen wil kritische pottenkijkers voor het ogenblik liefst mijden.

Uitgesteld is echter niet verloren. Voor het komende jaar plant de Vlir visitaties in de richtingen Farmaceutische Wetenschappen, Tandheelkunde en Scheikunde. De kwaliteit van het onderwijs kan er enkel goed bij varen.

Miek Dekeyser

VETO ZOEKT DRINGEND

schrijvers
fotografen
dtp'ers

advertentie

ZIJ DOEN HET

JOB BEN BIJ OFUP
Wat: een stevige cent bijverdiens door op school of op de campus voordeelabonnementen aan te bieden op belangrijke kranten & tijdschriften. Een verkoopjob dus. (Waarbij ze je echter graag zien komen!) Perfect te combineren met je studies. Net iets voor jou! Wacht niet. Bel nu Marleen op het nr: 0 2 / 2 4 2 . 5 4 . 2 8
Van 11 u tot 19 u

De studenten Persdienst

"Zwartwerk is voor sommige studenten pure noodzaak"

De KU Leuven biedt meer dan louter academisch onderwijs. Naast culturele en sport-faciliteiten bestaan er ook een aantal goed uitgebouwde sociale faciliteiten. Daarvan komt de jobdienst, samen met de huisvestingsdienst, ongetwijfeld het meest in contact met studenten. We hadden een gesprek met Brigitte De Baets, verantwoordelijk voor het wel en wee van de studentenjob.

De jobdienst zoals die aan de KUL bestaat, is in feite een soort bemiddelingsorgaan tussen werkgevers en werknemers, in casu de studenten. De werking van de jobdienst valt uiteen in twee luiken. Enerzijds helpt de jobdienst studenten die een job zoeken, anderzijds bemiddelt de dienst wanneer er problemen rijzen tussen werknemers en werkgevers. Dit laatste gebeurt enkel op afspraak tijdens de voormiddag. Nuttig om weten is dat alle problemen, onafhankelijk van de totstandkoming van de job, op de jobdienst bespreekbaar zijn. Een groot deel van de misbruiken duikt immers juist op wanneer de jobdienst niet vanaf het begin bemiddelde. Bovendien is er op deze manier voor de jobdienst de noodzakelijke feedback over de jobactiviteiten en over de werkgevers. Bij ernstige misbruiken zal een werkgever uit het bestand van de jobdienst verwijderd worden.

De jobbemiddeling zelf gebeurt via drie kanalen: ten eerste zijn er de namiddagen waar de studenten een wachtnummer krijgen en zelf met de vakatures waarvoor zij geïnteresseerd zijn tot bij de jobbemiddelaar gaan. Ten tweede worden in specifieke gevallen sommige jobisten gekontacteerd. Hier wordt dan rekening gehouden met de financiële noodzaak en met de interesses en capaciteiten van de studenten. Deze laatste manier van werken neemt maar een klein deel van de jobistenwerving in beslag. Aangezien de meeste studenten geen telefoon hebben, moet de vermittlung met de post of via 'koeriers' gebeuren. Dit is een vrij inefficiënte en trage manier van werken. Een derde kanaal verloopt via de sociale dienst zelf. In bepaalde gevallen verwijst de dienst studenten met ernstige financiële moeilijkheden naar de jobdienst.

Ideaal

Veto: Een belangrijke functie van de jobdienst is het selecteren van de kandidaat-jobisten. Hoe gebeurt in feite die selectie?
De Baets: «De selectie van de kandidaat is uiteraard in de meeste gevallen de eindverantwoordelijkheid van de werknemer zelf. Maar er gebeurt een kwasi automatische preselectie, omwille van het systeem van de jobdienst. De vakatures worden anoniem afgeleverd, wat betekent dat de kandidaat-jobisten niet weten wie de job aanbiedt. Een tweede punt is dat ze, zeker in de beginperiode lang moeten wachten, wat op zich een zekere motivatie veronderstelt.»
Veto: Maar doet de jobdienst zelf ook aan selectie?
De Baets: «In feite niet, wij geven alleen uitgebreide gegevens en adviseren wanneer wij problemen vermoeden. Vervolgens moet de kandidaat contact opnemen met de werkgever. We merken dat bij elke trap van deze procedure mensen afhaken. Dat betekent dat diegenen die uiteindelijk bij de werkgever terecht komt over het algemeen gemotiveerde studenten zijn, waaruit de werkgever dan zijn beste keuze kan maken.»

Veto: Is dat niet een beetje een geïdealiseerde manier van voorstellen? Het kan best zijn dat de studenten die

landse studenten, om het hen makkelijker te maken. Zij hebben het nadeel het grootste deel van de jobs niet te kunnen lezen en voor ons is het kwasi onmogelijk om alles te vertalen. Nu hoeven zij niet meer te wachten als er niets meer is voor hen.»

Energie

Veto: Dat is toch geen argument?
De Baets: «Kijk, ik heb ook problemen met een dergelijke ingesteldheid en de vraag is bij de buitenlandse studenten inderdaad veel groter dan het aanbod. Maar ik weet liever op voorhand wanneer een job niet toegankelijk is voor buitenlandse studenten, dan dat de student de boodschap op het moment zelf op een

Het Spit als sociale meubelwinkel Koop nu uw kachel, zetel en bed

De vzw Strukturele aanzet tot Participatie en Integratie van Thuislozen, beter in de mond liggend 'het Spit', is een overkoepeling van zowat half 'sociaal begeleidend en begeleid Leuven'. Onder de aangesloten organisaties kunnen vermeld worden: Oikonde, De Dam, 't Sas, Halte 51, De Puzzel, Centrum Maatschappelijk werk, De Wissel, jongeren Advies Centrum, Psycho-Sociaal Centrum en het centrum Begeleid Wonen.

Het meest (eigenlijk het enige) studentgerichte luik van de werking het Spit is de tweedehandse meubelwinkel. Het woord 'winkel' moet hier in zijn ruimste betekenis gezien worden. Een grote hangar staat bijna nokvol met tweedehandse bedden, kasten, zetels, tafels en stoelen, kachels, kleine huisraad en gas- en elektrische toestellen. Kortom, perfect voor studenten die op een goedkope manier hun kamer willen (her)inrichten. De niet direct draagbare spullen worden bovendien gratis op kot afgeleverd.

In dit winkelatelier werken een aantal mensen die een langere periode werkloos zijn. Zij worden niet betaald, het doel van het werken in de winkel ligt eerder in het sociaal luik van arbeid. Het Spit wil deze werklozen namelijk opnieuw structuur geven en hen redden uit het sociaal isolement ten gevolge van de werkloosheid.

«Aan maximum tien mensen wordt werk op mensenmaat aangeboden», aldus Jan Treunen van het Spit. «Er is geen enkele drempel ingebouwd om in het Spit te komen werken. Men kan hier zelfs een aantal jaren blijven werken, als men dat wil. Het is de

bedoeling dat het individu en de groep arbeid centraal staan. Vandaar dat de openingsuren beperkt zijn. Zij zijn aangepast aan de mensen die hier werken en niet zozeer aan de klanten.» Naast de verkoop van meubels en huisraad, houdt het winkelatelier zich ook bezig met een verhuisdienst, een ophaaldienst en het opknappen en recycleren van oude meubelen.

Gedetineerd

De interne tewerkstelling in de winkel zelf is echter niet het enige project rond tewerkstelling. Het Spit zorgt ook voor zogenaamde externe tewerkstelling. Hiermee willen zij kansarmoede en langdurige werkloosheid op een meer structurele wijze aanpakken. Langdurig werklozen kunnen een trainingsatelier in houtbewerking, keuken en naad volgen. Dit twaalf weken durend trainingsatelier omvat ook een stage-week in een bedrijf. Hiermee wordt de bedoeling van de trainingsweek duidelijk: door de nadruk te leggen op

minder korrekte manier van de werkgever te horen krijgt. Ik merk dat buitenlandse studenten dat meestal ook appreciëren.»

Veto: Geldt hetzelfde voor de restrictie 'alleen jongens'?
De Baets: «Ik weet dat het wettelijk gezien niet kan, maar als ik op voorhand weet dat elk meisje dat zich gaat aanbieden gewraakt gaat worden, deel ik dat liever mee. Heel assertieve studenten die mij niet wensen te geloven, kunnen toch nog altijd proberen.»

Veto: Zo komen we rechtstreeks bij de andere kant van de bemiddeling, die van de werkgever. Doet u aan actieve prospectie, gaat u werkelijk potentiële werkgevers opzoeken?

De Baets: «De tijd van actieve prospectie is voorbij, omdat we meer jobs aangeboden krijgen dan we kunnen verwerken. We steken wel veel energie in het informeren van elke nieuwe werkgever en proberen goed te skoren inzake de service die we geven, in het belang van beide partijen.»

Veto: Zijn er werkaanbiedingen die niet kunnen in het kader van de jobdienst?

De Baets: «Voor ons kan het niet dat repetitorenburo's hier lesgevers en begeleiders kunnen rekruteren. Werkgevers waar we slechte ervaringen mee hebben, verdwijnen uit ons bestand. Ik start wel altijd met de twijfel, de werknemers moeten zich eerst bewijzen.»

Veto: Als men het onderwijsstroom nuchter bekijkt, kan men vaststellen dat jobs die bij studenten een soort van noodzakelijk kwaad is. Hebt u een zicht op de verhouding tussen het aantal studenten dat uit pure noodzaak een job zoeken en degenen die wat meer armlag in het studentenleven willen?

De Baets: «Het is een discussie die buiten de unief vaak gevoerd wordt en waar wij, naar aanleiding van de Alma-enquête, ook intern mee bezig zijn geweest. Mijn ervaring is dat het aandeel van de mensen die via de jobdienst werk zoeken om hun studies mee te financieren, de laatste jaren gestegen is. Dit heeft gedeeltelijk te maken met de trend om meer voor een tweede diploma te studeren. Ik zie dat men het tweede diploma vaker zelf moet financieren.»

Veto: Is het sociaal statuut van de jobstudent eigenlijk nog voordelig voor de werkgever? Sinds 1987 werd het nog moeilijker voor jobstudenten om 'onbelastbaar' te werken. Is er sindsdien geen inflatie te merken van het aantal aanbiedingen?

De Baets: «Het is inderdaad zo dat een jobstudent tijdens het academisch jaar financieel niet interessanter is dan een andere kandidaat. Het voordeel van het aanwerven van studenten ligt hem in de motivatie en de kwalificatie.»

Veto: Wordt zwartwerk dan niet als oplossing gezien?

De Baets: «Laat ons zeggen dat zwartwerk voor sommige studenten een bittere noodzaak is, om allerlei administratieve redenen. Wij proberen in de mate van het mogelijke op de hoogte te blijven van zwartwerksituaties, in het belang van de student.»

Veto: Maar zwartwerk impliceert ook geen kontrakt, geen verzekering, geen pensioen...

De Baets: «Het zou niet Belgisch zijn moest zwartwerk niet kunnen met een verzekering. Dat is dus perfect mogelijk. We sturen daar ook altijd op aan. Maar we bemiddelen dus in principe niet voor zwartwerk.»

Steven Van Garse

stiptheid, orde en efficiënt werken poogt het Spit deze werklozen terug te integreren in het gewone arbeids-circuit. Om deze werking ten volle uit te bouwen, start na de trainingsweken een intensieve arbeidsbemiddeling.

Naast het tewerkstellings- en verkoopsluik, verzorgt het Spit ook een sociaal verhuurkantoor. Aan mensen uit de bovenvernoemde verenigingen, die door de te hoge huurprijzen in en rond het Leuvense zo goed als geen kans meer hebben op een behoorlijke woning, biedt het Spit een woonst.

Leuven Sociaal verzamelde bijvoorbeeld ruw cijfermateriaal over de huurprijzen in 'Groot-Leuven', dit is Leuven centrum, Kessel-lo en Heverlee. Zij bekeken tot voor de grote vakantie de aankondigingsbladen en belden eigenaars die een huis te huur aanboden. Alhoewel deze cijfers met de nodige voorzichtigheid moeten gehanteerd worden, geven zij toch een duidelijke tendens aan. Zo wordt voor een huis met een slaapkamer al snel rond de 20.000 frank gevraagd. Voor een huis met twee slaapkamers loopt de prijs op tot 22.000 frank, voor een met drie slaapkamers tot 25.000 frank. De goedkopere woningen zijn dikwijls van slechte kwaliteit, of worden bijvoorbeeld verhuurd zonder dat er een aankondiging aan te pas komt. Dat kunnen dan wel vaak goede en mooie huizen zijn.

Het Spit biedt echter slechts een voorlopige oplossing. Zo vlug als mogelijk moeten deze mensen beroep doen op een woning van de sociale huisvestingsmaatschappij. In tussentijd verhuurt het Spit woningen aan deze mensen. Het Spit koopt of huurt zelf een aantal huizen omdat veel huiseigenaren geen woning willen verhuren aan eks-gedetineerden, ex-psychiatrie patiënten of werklozen.

Op dit ogenblik heeft het Spit een huis in eigendom en huurt de vereniging een huis en vier appartementen. Deze worden dan volgens de

normale huurreglementen aan mensen die begeleid worden door een van de bovenvernoemde organisaties, doorverhuurd. Er wordt wel nagegaan of deze mensen het alleen wonen aankunnen en of ze op financieel vlak rondkomen. Het voordeel voor de verhuurder bestaat erin dat het Spit de eigenaar garanties biedt inzake onderhoud en waarborg voor de huur.

Geleider

De prijzen waaraan het Spit verhuurt, worden niet aangepast aan het inkomen van de huurder. Vandaar dat deze woningen of kamers slechts als overgangsmaatregelen gezien worden. De kamers of woningen worden in de regel dan ook maar een jaar verhuurd, alhoewel het kontrakt in geval van nood kan verlengd worden. Immers, de woningen van de sociale huisvestingsmaatschappij worden wel aan de inkomens van de betrokken huurders aangepast. Het Spit kan zich deze sociale correctie echter niet permitteren, omdat zij geen verlies mogen maken.

Omdat de stap van het wonen in een instelling of onder begeleiding naar het volledig zelfstandig wonen voor een aantal mensen te groot is, blijft het Spit als het ware op afstand aanwezig. Een maal per maand brengen mensen van het Spit een bezoek, zij houden ook contact met de begeleiders. Eventuele problemen worden dan besproken. Dat kan gaan van moeilijkheden bij het betalen van de huur of de elektriciteitsrekeningen tot het in orde brengen van een adresverandering.

Ria Vandermaesen
Het Spit, Diestsesteenweg 115, is open ma., wo. en vrij, van 10.00 u tot 12.00 u en van 14.00 u tot 16.00 u

Handboeken en aanbevolen literatuur aan de laagste prijs

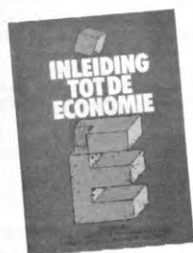
De mensen van Standaard Boekhandel zijn al weken in de weer om jou een selectie handboeken en aanbevolen literatuur aan te kunnen bieden aan de laagste prijs. Hieronder vind je de volledige lijst. Kom eens langs in de winkel en vergelijk de prijzen. Je kan de eerste weken van het academiejaar flink wat besparen.

Studenten- koperskaart

Al je aankopen kan je op een studentenkoperskaart laten zetten. Na 11 aankopen krijg je van Standaard Boekhandel een boekbon ter waarde van 10% van het gecumuleerde bedrag. (Als je dus een jaar lang elke maand een boek koopt, hoef je de laatste maand niet te betalen.)

Aktie

De winkel is ook gekend om z'n activiteiten. Op 26 oktober zetten we onze deuren wijd open voor jullie. We verklappen nog niets over het feest, maar niet komen zou een kapitale vergissing zijn. (Je leest er meer over in de Veto van 19 oktober.) Tot 17 oktober heeft Standaard Boekhandel in Leuven ook een uitzonderlijk ruim aanbod boeken over theater. Claus, Ionesco, Tsjechov... ze liggen er allemaal. Een must.

ECONOMIE	
Arens	Auditing
Brealey	Principles of Corporate Finance
De Grauwe	Economics of Monetary Integration
Drury	Management and Cost Accounting
Duncan	Quality Control and Industrial Statistics
Eppen	Introductory Management Science
Hellriegel	Organizational Behavior
Horngren	Cost Accounting
Horngren	Introduction to Financial Accounting
Horngren	Introduction to Management Accounting
Johnston	Econometric Methods
Kolb	Organizational Psychology
Levy & Sarnat	Capital Investment and financial decision
Makridakis	Forecasting
Madura	International Financial Management
North	Institutions, Institutional Change and Economic Performance
Parkin	Modern Macroeconomics
Porter	Competitive Advantage
Porter	Competitive Strategy
Rossiter	Advertising and Promotion Management
Van Rompuy	Inleiding tot de economie
Wilkie	Consumer Behavior
Winston	Operations Research

FILOSOFIE	
Burms	De rationaliteit en haar grenzen
Steel	Historische inleiding tot de wijsbegeerte
Stöing	Geschiedenis van de filosofie
Vanderveken	Denken aan al wat is
Van Driessche	Historisch overzicht van de wijsbegeerte en de ethiek

RECHT	
	Codex economie
	Kandidaturrenecodex
	Codex boekhoudrecht
	Codex fiscaal recht I
	Codex fiscaal recht II
Alen	Handleiding Belgisch Grondwettelijk recht (in voorbereiding)
Alen	Grondwet - staatsvorming - rechten en vrijheden (in voorbereiding)
Broekman	Recht en antropologie
Dirix	Zekerheidsrechten (in voorbereiding)
Fynaut	Wetgeving Belgisch politiewezen
Gorlé	Rechtsvergelijking
Huysse	Gewapende vrede
Huysse	Kleur van het recht
Malfliet	De muur voorbij (in voorbereiding)
Nys	Geneeskunde - recht en medisch handelen
Nys	Wetboek medisch recht
Van Gerven	Beleid van de rechter
Van Gerven	Met recht en rede
Van Gerven/Causy	Ondernemingsrecht
Van Hecke	Internationaal privaatrecht

PSYCHOLOGIE	
Tielemans	Onderwijs in Vlaanderen
Nys	Man en vrouw
GERMAANSE FILOLOGIE (ENGELS)	
Bradbury	Modern American novel
Bronte	Jane Eyre
Chaucer	Canterbury Tales (Oxford)
Chaucer	Riverside Chaucer
Crane	Red Badge of Courage
Cunliffe	Literature of the United States
Dickens	Hard times
Eliot	Four quartets
Ford	American Literature (Penguin Guide)
Marsden	Victorian Values
Norris	Deconstruction
Northon	Anthology
Perkins	American Tradition in Literature
Richards	English Poetry of the Victorian Period
Shakespeare	Hamlet
Shakespeare	As you like it
Shakespeare	Midsummer Night's Dream
Shires	Rewriting the Victorians
Tolkien	Sir Gawain and the Green Knight
Walber	Literature of the United States
Yeats	Autobiography
Yeats	Collected poems
Yeats	Selected plays

ROMAANSE FILOLOGIE	
Aucassin et Nicolette	
Baillon	Histoire d'une Marie

Flaubert	Madame Bovary
Ghelderode	Théâtre II
Ionesco	La cantatrice chauve - la leçon
Ionesco	Les chaises
Ionesco	Rhinoceros
Ionesco	Le roi se meurt
Maeterlinck	Pelléas et Mélisande
Proust	Du côté de chez Swann
Que sais-je	Histoire de la langue française
Que sais-je	La formation de la langue française
Que sais-je	L'ancien français
Que sais-je	La littérature française au Moyen-Age
Que sais-je	Le nouveau théâtre en France
Que sais-je	La littérature belge d'expression française
Sartre	Les mots
Simenon	Le bourgmestre de Furnes

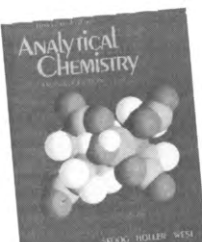
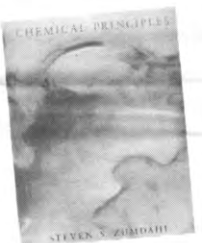
GESCHIEDENIS	
Capenberghs	Gisteren voorbij

SOCIOLOGIE	
Fauconnier	Mens en media

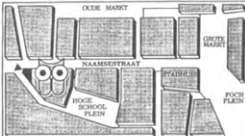
GENEESKUNDE	
Becker	Ear, Nose and Troat Diseases
Bernards	Fysiologie van de mens
Kinget	Galenisch formularium
Kloosterhuis	Zakwoordenboek der geneeskunde
Meinders	Therapie in de interne geneeskunde
Oosterhuis	Klinische neurologie
Oosterhuis	HB psychopathologie 1
Oosterhuis	HB psychopathologie 2
Sadler	Longman's medische embryologie
Sesam atlas 1	
Sesam atlas 2	
Sesam atlas 3	
Sesam atlas van de fysiologie	
Sobotta	Atlas of human anatomy 1
Sobotta	Atlas of human anatomy 2
Van Bommel	Handboek medische informatica

EXACTE WETENSCHAPPEN	
Aho	The Design and Analysis of Computer Algorithms
Ashcroft	Solid State Physics
Atkins	Physical Chemistry
Bentley	Principles of Measurement Systems
Bratko	Prolog - Programming for Artificial Intelligence
Burger	Interactive Computer Graphics
Christian	Instrumental Analysis
Date	Introduction tot database systems Vol. 1
Elmasri	Fundamentals of Database Systems
Fessenden	Fundamentals of Organic Chemistry
Feynmann	Lectures on Physics (complete package)
Golub	Matrix Computations
Golub	Applied Linear Statistical Models
Hermans	Geïllustreerde flora van Ned.
Kennedy	Electronic Communication Systems
Leicester	Historical Background of Chemistry
Malvino	Electronic Principles
Matthews	Biochemistry
Meriam	Engineering Mechanics Vol. 1
Meriam	Engineering Mechanics Vol. 2
Millman	Microelectronics
Moran	Fundamentals of Engineering Thermodynamics
Ohanian	Physics
Olivie	Leren programmeren met Pascal en Turbo Pascal

Olivie	Leren programmeren in C
Peterson	Theorie en praktijk van besturingssystemen
Reyers	Flexibele productieautomatisering
Serway	Physics for Scientists and Engineers
Shrinier	Systematic Identification of Organic Compounds
Silbershatz	Operating System Concepts
Skoog	Analytical Chemistry
Smith	Basic Chemical Thermodynamics
Stryer	Biochemistry
Tanenbaum	Computer netwerken
Tanenbaum	Computer Networks
Van Haute	Waterbehandeling
Vandenbulcke	Databasesystemen voor de praktijk
Verhelst	Object gerichte systeemontwikkelingen
Verhelst	Werkboek Object gerichte systeemontwikkelingen
Voet & Voet	Biochemistry
Williams	Spectroscopic Methods in Organic Chemistry
Winston	Artificial Intelligence
Wonnacott	Introductory Statistics
Zumdahl	Chemical Principles

Naamsestraat 57
3000 Leuven
Tel. 016/23.98.21

Standaard
Boekhandel

Voor de deadline van deze advertentie stonden nog niet alle prijzen vast. Kijk daarom uit naar het pamfletje dat we deze week in de verschillende Alma's zullen uitdelen of loop eens binnen in onze winkel.

advertentie

Zoekertjes

KAFETEORIEËN

◆ Wil je als student iets doen tegen racisme? Neem dan contact op met SteR, Studenten Tegen Racisme, via Sociale Raad, 's Meiersstraat 5 of via het Mala Ibrahim, Pater Damiaanplein 10. Laat daar je adres achter en wij nemen zo snel mogelijk contact met je op.

◆ Stuc zoekt vrijwilligers om mee te helpen met de promotie in ruil voor vrijkaarten. Inlichtingen op het Stuc-onthaal bij Carl Meeusen.

◆ Te koop: tekenafel met tekenapparaat. Tel. 016/53.26.61, prijs overeen te komen.

◆ Ga je regelmatig naar popconcerten of -festivals en wil je op eenvoudige wijze je favoriete gratis cd's bijeenparen? Stuur dan naam en adres naar Cedepot-aktie, Postbus 16, 3001 Heverlee.

◆ Te koop: Schrijffafel op schraag, nieuw: 1.750,-fr., eenpersoonsmatras: 2.250,-fr. en twee kniestoelen, per stuk 950,-fr.

◆ Gezocht: brilleddos. Kleinood verloren tijdens het optreden van Van Morrison op Marktrock. Beloning bij terugbezorging: 016/25.51.48.

◆ Poetsvrouw gezocht voor enkele uren per week. Interesse? Tel. 016/23.13.68.

◆ Als P. Poedel en Steven Stoned Konijn nu nog eens een vrije tv opstarten... Een dierenprogramma hebben ze al, wij zullen de roddel-show verzorgen, en Bavo Claes en Jan Balliauw bij de BRT wegklokken. De kattige R-Fraktie.

◆ Gezocht: goedgekoopte piano om lustige deuntjes op te componeren, tel. 016/29.20.84.

◆ Te koop: cursussen eerste kan, landbouw, ongebrikt, aan de helft van de prijs. Kontakt: Moonen A., Koningstr. 10, 2381 Weelde, tel. 014/65.72.40.

◆ Interkulturele bigband zoekt muzikanten. Geïnteresseerden komen langs op maandagavond om 20.30 u. in het Aren-berginst. (Zevérd.), naamsestr. 70.

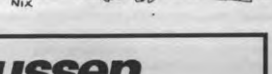
◆ Wat is er in godsnaam in Gent water in Leuven niet in. Smërkoos.

EN EIGENLIJK IS HET EEN SIMPEL PROBLEEM. TE VEEL AUTO'S EN TE WEINIG PLAATS

IK DENK DAT DE INTER GALACTISCHE WEZENS DAAR EENS GOED OM LACHEN...

EXAMEN-REGLEMENT GEWIJZIGD

vervolg van pag. 1

geen recht op een tweede zit, ook al zou men op deze manier meer vrijstellingen kunnen bijeenprokkelen voor het volgende jaar.

Een andere voorziening die het examenreglement biedt, is de 'kumul van twee opeenvolgende jaren'. In uitzonderlijke gevallen is het namelijk mogelijk om samen met een bisjaar het volledige volgende studiejaar te volgen. De kumul is aan de beperking gebonden dat het bisjaar en het volgende studiejaar in dezelfde cyclus gelegen moeten zijn. Dit systeem van kumul dient trouwens duidelijk onderscheiden te worden van het systeem van het individueel aangepaste jaarprogramma.

Walletjes

Bij kumul neemt men niet alleen een inschrijving voor het bisjaar, maar ook nog een 'bijkomende inschrijving' voor het daaropvolgende jaar. Wanneer men kumuleert, is het gewoon alsof men onafhankelijk van elkaar twee totaal gescheiden studiejaeren volgt. Men kan dus als men dat wil zowel het bisjaar als het volgende jaar in juni afleggen. Maar het is bijvoorbeeld ook mogelijk om de juni-zitting van het volgende jaar over te slaan, en dus in juni het bisjaar en in september het volgende jaar af te leggen. Wat echter niet kan, is een deel van de examens van een van beide jaren in de juni-zitting doen en een deel in de september-zitting (tenzij door tweede zit te hebben voor dat jaar natuurlijk).

Op de regel dat de twee jaren volledig gescheiden zijn, is één belangrijke uitzondering: een student kan niet volledig gedelibereerd en dus ook niet geslaagd verklaard worden over het volgende jaar als hij nog niet voor het bisjaar geslaagd is. Er wordt pas over het volgende jaar gedelibereerd zodra men geslaagd is in het bisjaar. De student moet dus duidelijk afwegen of men een aanvraag tot individueel aangepast jaarprogramma dan wel tot kumul wil doen. Kumul heeft zowel voordelen (men haalt als het ware een jaar in, en de examens kunnen soepeler gespreid worden) als nadelen (er moet voor twee inschrijvingen betaald worden, en het is iets moeilijker om vrijstellingen te behalen voor het volgende jaar). Beide systemen kaderen in de ten-dens van de laatste jaren om in Vlaanderen naar een studiepunten-systeem toe te groeien.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal — 1 Vermoeden 2 Intrinsicke waarde hebbend — Stad aan een bekend Amerikaans meer 3 Ierland — Roemde 4 Bijwoord — Klein strandmeer 5 Zoogdier — Balk — Eminentie 6 Een onbekend persoon — Binnen de krijtlijnen — Onzichtbare straling 7 Zegerende intocht — Voorkeur 8 Plaats in Vlaanderen — Billijg 9 Honingbij — Franse rivier 10 Uitschakelen.

Vertikaal — 1 Bronnenonderzoek 2 Rund uit de ijstijd — Bemerkt, neem waar 3 Hel over tot een denkwijze — Schoonmoeder van Ruth 4 Plaat — Innig 5 Lengtemaat — Bergplaats — Pers. vnv. 6 Familiedid — Pers. vnv. — Tin 7 Kwelen — Sprookjesfiguur 8 Eindprodukt van de eiwitstofwisseling — Hoge vazal 9 Lelieachtige bolgewassen — Lichaamsvocht 10 Bestemmen voor bijzonder gebruik.

In een dergelijk systeem kan men in ruime mate zelf kiezen welke vakken men wil volgen, en kan men ook kiezen wanneer men zijn examens wil afleggen. Het grote nadeel van een studiepuntenstelsel is dat het in de praktijk leidt tot een serieuze studieverlenging. Het is in een studiepuntenstelsel immers veel eenvoudiger om examens voor zich uit te blijven schuiven, en menig student komt dan ook in de verleiding om dit te doen. Zo bedraagt de gemiddelde studieduur van een student die in het klassieke Vlaamse jaarsysteem afstudeert van een vierjarig programma ongeveer 4,2 jaar. In Nederland daarentegen, waar een studiepuntenstelsel bestaat, doet een student gemiddeld 5,5 jaar over zijn vierjarige studie. Ook kent men in een klassiek jaarsysteem deliberaties, wat toelaat meer over het geheel beoordeeld te worden dan enkel over afzonderlijke vakken.

In Vlaanderen probeert men de laatste jaren van twee walletjes tegelijk te eten. Men wil zowel de flexibiliteit en de keuzevrijheid van het studiepuntenstelsel als de deliberaties en de beperkte studieduur van het jaarsysteem in een zo groot mogelijke mate verwezenlijken. Dat dit water en vuur verzoenen is, blijkt wel uit de ingewikkeldheid van de regelin-

gen die eruit voortvloeien. Deze regelingen moeten trouwens nog hun haalbaarheid in de praktijk bewijzen.

Het examenreglement is terug te vinden op de gele bladzijden van de programmabrochure die bij de inschrijvingen aangeboden wordt. Specifieke informatie wat wellicht binnenkort verspreid worden vanuit de fakulteiten. Voor nadere uitleg kun je ook steeds terecht bij je fakulteit vóór 31 oktober, en dan maar afwachten. En onthoud dit: wie niets aanvraagt, zal niets krijgen.

Miek Dekeyser

Kursussen

STUC

Dynamische bewegingstraining op 15/10, 22/10, 29/10, 5/11, 12/11, 19/11, 26/11, 3/12, 10/12, 17/12, Arenberg, 3200 frank (stuckaart verplicht) * **Hedendaagse dans (kompositie en improvisatie)** op 12/10, 19/10, 26/10, 2/11, 9/11, 16/11, 23/11, 30/12, Arenberg, 2500 frank (stuckaart verplicht) * **Hedendaagse dans (het ontspannen en gespannen lichaam)** op 13/10, 20/10, 27/10, 3/11, 10/11, 17/11, 24/11 en 1/12, Arenberg, 2500 frank (stuckaart verplicht) * **Hedendaagse dans (aktie en reaktie)** op 10/11, 17/11, 24/11, 8/12 en 15/12, Arenberg, 2500 frank (stuckaart verplicht) * **Hedendaagse dans (stage dansteater)** op 21/10, 23/10, 24/10, 25/10, 2500 frank (stuckaart verplicht) * **Basiskursus film** op 19/10 26/10 (cinematografisch beeld), 23/11, 30/11 (montage), 7/12, 14/12 (het geluid), 5/12 en 6/12 (studieweekend 'La Chienne' van Renoir), Stuc, 2000 frank (stuckaart verplicht) * **Fotografie** datum nog te bespreken, 2500 frank (stuckaart verplicht) * **Video** op 20/10, 27/10, 3/11, 10/11, 17/11, 24/11, 1/12, 8/12, 15/12, 22/12, Stuc, 4000 frank (stuckaart verplicht) * **Expositiesnel film** op 3/12, 10/12, 17/12, 4/1 en 11/1, Stuc, 800/1000 frank * **Jazzharmonie** op 20/10, 5/11, 12/11, 19/11, 26/11, Stuc, 1200 frank (stuckaart verplicht) * **Instrument** nog te bespreken.

Agenda

AD VALVAS

DOOR MAUD VERMEIRE

DINSDAG

17.30 u MUZIEK Beiaardconcert in de universiteitsbibliotheek met mogelijkheid tot voorafgaand torenbezoek, Ingang universiteitsbibliotheek, toeg. gratis, org. Kultuurkommissie K.U. Leuven.
20.00 u FILM Terrasfilm 'The General' (1927) van Buster Keaton met live pianobegeleiding, in Stuc, E. van Evenstraat 2d, toeg. gratis.

WOENSDAG

14.00 u FILM 'Dakota' (1974), avonturenfilm van Wim Verstappen, in Vlaams Filmmuseum- en Archief, Boekhandelstraat 9, toeg. 50.
19.30 u KONCERT Studentenwerk Omptreden op de Oude Markt met The Beautiful Babies, Joppe Steengoed, Leyers, Michiels & Soulsister, toeg. gratis. Aan de bezoekers wordt gevraagd vrijwillig een muntstuk van 50 fr te deponeren in geldcontainers in de Kortsestraat en de Zeelstraat, voor Artsen Zonder Grenzen.
20.00 u DEBATT 'De burgeroorlog in Joegoslavië: van nationalisme tot massamoord', debat met Hugo Van Dienderen (Agale), Ernst Gülicher (Ipsis-vredesinformatie) en Wies Jaspers (Ikove), in Auditorium Vesalius 00.17, toeg. gratis, org. MLB i.s.m. Imast.
20.00 u FILM Terrasfilm 'Sherlock jr.' (1924) van Buster Keaton met live pianobegeleiding, in Stuc, E. van Evenstraat 2d, toeg. gratis.
20.00 u FILM 'Schipperkwartier' (1953), komedie van Edith Kiel, in Vlaams Filmmuseum en -Archief, Boekhandelstraat 9, toeg. 50.
20.00 u KONCERT Will Tura, in Stadsschouwburg, Bondgenotenlaan 21, toeg. 950/800/575, org. Red Star Leuven.

DONDERDAG

20.00 u KONCERT Groot Harmonieorkest der Gidsen o.l.v. Kapitein Kapelmester N. Nozy met J. Blanche, in Stadsschouwburg, Bondgenotenlaan 21, toeg. 500/400/300, org. Plaatskommando Leuven - Stad Leuven, Leuvens Overlegcomité.

20.30 u DANSTEATER 'Meneer de zot en het kind', vrije bewerking van Shakespeares King Lear door Jan Decorte., in Stuc, E. van Evenstraat 2d, toeg. 200/300.

20.30 u TEATER 'De Getuigen', 'Muratorium', twee eenakters van Hugo Claus, door Teatergroep Dinska Bronska, regie Anouk David, in C.C. Minnepoort, Koning Albertlaan.

20.30 u FILM Studentenwelkom Film op de Oude Markt, 'The Commitments' van Alan Parker, org. Studio Filmtheaters, toeg. gratis, aan de bezoekers wordt gevraagd vrijwillig een muntstuk van 50 fr te deponeren in geldcontainers in de Kortsestraat en de Zeelstraat, voor Artsen Zonder Grenzen.

21.00 u FIJF Nigeria Independence Day 32nd Anniversary Celebration Party, in Isol, Vesaliusstraat 34.

VRIJDAG

20.00 u KONCERT Oud-leerlingen van het Stedelijke Conservatorium Leuven: M. Bossens en J. Vanden Eynde, Kwartet Dejans aangevuld met P. Van Osmael, in Auditorium Minnepoort, Koning Albertlaan 52, org. Vriendenkring Conservatorium Leuven, toeg. gratis voor leden.

20.30 u DANSTEATER 'Meneer de zot en het kind', vrije bewerking Evenstraat 2d, toeg. 200/300.

20.30 u KONCERT Het Vocaal Ensemble Florilegium speelt J.H. Fiocco, H.J. de Croes, J. Van Helmont., in H. Hartkerk Blauwput, Diestsesteenweg, Kesse-Lo, toeg. 250/200.

20.30 u TEATER Arabische Nachten, in Soetezaal, Naamse-straat 96, org. Teater Het Affront.

ZATERDAG

20.30 u TEATER Arabische Nachten, in Soetezaal, Naamse-straat 96, org. Teater Het Affront.

ZONDAG

11.00 u KULTUUR 'Sinjatur-Kultuur', een live-radioprogramma van Machteld Libert en Freddy Aers. Culturele praattafel afgewisseld met muziek., in de foyer van de Stadsschouwburg, Bondgenotenlaan 21, org. Cultureel Centrum i.s.m. Radio Sinjaal, rechtstreeks uitgezonden op FM 103.8
11.00 u TENTOONSTELLING Poppen- en teddyberenbeurs, in zaal Corso, Diestsestraat 253, toeg. 100.

15.00 u RONDELEIDING 'Madame de Malvoisin verwacht u...', een, geleid bezoek doorheen de vaste kollekties van het stedelijk museum, in Stedelijk Museum, Savoyestraat 6, toeg. 50, org. Leuvense Gidsenbond.

MAANDAG

21.00 u VERGADERING Eerste MilieuRaad K.U. Leuven, in Stuc, E. van Evenstraat 2d, toeg. gratis.

ALFA

29/09 om 21.00 u: Eerste-kan-avond, in Fakbar L&W (permanente). □ 30/09 om 20.00 u: Praesidiumvergadering, in Fakbar L&W (permanente).

EOOS

29/09 om 20.00 u: Praesidiumvergadering, in Fakbar L&W (2de verdieping). □ 29/09 om 20.00 u: Praesidiumvergadering permanente, in Fakbar L&W. □ 30/09 om 20.00 u: Eerste kan-avond, in Fakbar L&W. □ 01/10 om 22.00 u: EOOS' Onvertroffen Super-ambi Onthaal-TD, in zaal Albatros, ink. 50/70.

GERMANIA

30/09: OpeningsTD, in Lido.

KLIO

13/05: Afscheidsreceptie 2de lic en oud presidium, in Agora 6de verdieping.

VTK

12/05 om 20.00 u: Kantus laatstejaars, in RC. □ 29/09: Inschrijvingen Eerste kan. met rondleiding, in R.C. □ 30/09 om 14.00 u: Inschrijvingen 1e Ir, in R.C. □ 01/10 om 14.00 u: Inschrijvingen 2e & 3e Ir. en opening Harlekijn, in R.C.

"Mijn droom is televisie kapot te krijgen"

Drijvers: «In zijn ideale formulering stoelt het model van gemeenschapstelevise op de mensen zelf, op het afbreken van de dualiteit tussen zender en ontvanger: het is televisie voor en door de gemeenschap. Rond dat ideale model zijn in een beginperiode experimenten opgezet in Groot-Brittannië en Frankrijk, die al snel om diverse redenen weer opgedoekt werden. In Nederland en Wallonië is dat beter van de grond gekomen, niet in het minst omdat er vanuit de overheid serieuze begeleiding, steun en evaluatie kwam.»

«Die experimenten hebben aangetoond dat gemeenschapstelevise heel waardevol kan zijn, maar dat het ook heel broos is. Het is immers een model dat moeilijk de concurrentie aankan in een landschap dat sterk commercialiseerd is. Bovendien is het een model dat het zichzelf niet gemakkelijk maakt: het volstaat niet om televisie te maken, je moet de mensen er ook nog bij kunnen betrekken. Die betrokkenheid moet geleidelijk aan op verschillende vlakken gerealiseerd worden: op het niveau van het beheer van het station, op het niveau van de programmering, en op het niveau van de productie.»

«Vooral dat laatste is niet zo evident. Initiatieven gaan op een bepaald ogenblik professionaliseren: de druk van het programma-schema wordt groter en het initiatief ondergaat een zekere mate van institutionalisering. Het gemeenschapskoncept wordt verlaten naarmate de financiële besnoeiingen groter worden en het station overgenomen wordt door technici in plaats van mensen die met de gemeenschap bezig zijn. Er zijn echter nog steeds zenders — en niet de minst succesvolle — die programma's laten maken door de mensen zelf. Maar dat veronderstelt dat je die mensen begeleidt. Je kan niet meteen televisie brengen die alleen door de mensen zelf gemaakt wordt: daar zou niemand naar kijken, het produkt zou te onaf zijn. Wij hebben vanaf het begin aan ons produktiehuis de opdracht gegeven ook andere initiatieven mogelijk te maken, alhoewel dat geleidelijk moet uitgebouwd worden.»

«Ook de participatie in programmering en beheer is niet vanzelfsprekend. Je moet dat eigenlijk in drie stadia trachten te realiseren: informatie, inspraak en participatie. Op initiatief van de mensen van de Leuvense regionale televisie stelt het nieuwe decreet een structuur verplicht die zoveel mogelijk groepen uit de gemeenschap inspraak verleent in de regionale televisie. Maar ook daarbinnen kan je natuurlijk altijd je kritieken en initiatieven aan je vertegenwoordigers doorspelen: in de Adviesraad zetelen immers verschillende vertegenwoordigers van de gemeenten.»

Veto: Risikerende dan niet binnen de kortste keren met een volledig gepolitiseerd station te zitten, waarin vooral allerlei drukingsgroepen vertegenwoordigd zijn?

Drijvers: «Toegegeven: als we het konden overdoen dan zou de adviesraad anders samengesteld worden. Bedoeling was om de adviesraad samen te stellen uit mensen van de verschillende gemeenten van de regio. Daarom zouden we aan alle gemeenten vragen om ons één man en één vrouw te sturen, uit één van de verschillende adviesraden die in die gemeenten werkzaam zijn: landbouwwaad, middenstandswaad, jeugd-waad, cultuurwaad... Zo wilden we in een klap regionale representativiteit, gelijke participatie van mannen en vrouwen, en representativiteit van al die verschillende raden realiseren. Maar om onze erkenning niet te mislopen moest de adviesraad op een maand tijd geïnstaleerd worden. Daarom namen we de kortste weg en vroegen aan de kolleges van burgemeesters en schepenen om iemand aan te duiden en of te voordragen. Dat was fout. Hadden we zelf mensen aangesproken, dan bestond de raad niet uit gemeenteraadsleden en schepenen.»

Veto: Maar is dat probleem niet inherent aan een model dat het midden houdt tussen publieke en commerciële televisie? Zal je dan niet altijd af te rekenen hebben met zowel het gevaar van politisering als met dat van commerciële vervlakking?

Drijvers: «Het model van de gemeenschapstelevise balanceert altijd op de smalle koord tussen het private model en het openbare model. Ik maak trouwens doorgaans het onderscheid tussen enerzijds het commercieel-private model en anderzijds het politiek-private model. Gemeenschapstelevise is juist ontstaan door de crisis van het publieke model: gemeenschapstelevise is eigenlijk het publieke model *avant la lettre*, een reactie op een openbare zender die omwille van politisering en burokratisering helemaal niet meer openbaar is. Gemeenschapstelevise gaat ervan uit dat het op lokaal

Op 9 oktober gaat de Regionale Televisie voor het Leuvense (RTVL) met een gala-uitzending van start. Plannen voor lokale televisie bestonden al lang, maar het heeft meer dan twintig jaar geduurd voor de wetgever kleinschalige televisie toeliet. De Leuvense zender koos van in het begin voor een model van gemeenschapstelevise: de traditionele eenrichtingskommunikatie moet worden doorbroken, en tv moet een forum worden voor alle leden van een gemeenschap. De mens moet audiovisueel mondiger worden en de media terug zelf in handen nemen. Kleinschalig zal het in het begin in elk geval zijn: RTVL krijgt voorlopig één uur regionale tv per week, zij het dan dat het programma vaak wordt heruitgezonden. Veto sprak met Jan Drijvers, assistent aan het departement Kommunikatiewetenschap, en een van de initiatiefnemers van RTVL.

vlak nog wel mogelijk moet zijn om de bevolking meer rechtstreeks te betrekken.»

«Daarvoor moet je wel aan een aantal voorwaarden voldoen. De voornaamste daarvan is commerciële onafhankelijkheid. Op dit moment hebben de meeste regionale zenders geen andere keuze dan private partners te zoeken om het beginkapitaal bij mekaar te brengen. Het ideaal zou zijn dat je je inkomsten zou kan diversifiëren dat je van geen enkele bron afhankelijk bent. Maar blijkbaar is men toch niet zo scheutig om in regionale tv te investeren. De eerste investeerders zijn zij die defensieve belangen hebben: de persgroepen die de lokale reclamemarkten beheersen.»

«Tweede probleem is de politieke onafhankelijkheid: die kan in het gedrang komen als je louter afhankelijk bent van overheids-subsidies. Zo zie je initiatieven die volledig zijn uitgebouwd vanuit een interkommunale, zoals in Turnhout, of die op louter partijpolitieke basis ontstaan. Het liberale motto dat de mens alleen maar de keuze heeft tussen macht en markt, dat het enige alternatief voor een gepolitiseerde openbare omroep het vrije initiatief zou zijn, gaat in Vlaanderen zelfs niet op. Want stel dat wij heel het idee van representativiteit zouden laten vallen, wie zou er dan als eerste het initiatief nemen om met regionale televisie te starten? De grote en rijke zuilen natuurlijk. Het eigendom van de media in Vlaanderen situeert zich immers vlakbij de politieke wereld. Denk maar aan de groep rond Het Laatste Nieuws of het Belang van Limburg.»

Veto: Door de uitbreiding van het zendgebied van het Leuvense naar het hele arrondissement, gaat men bij RTVL uit van een half miljoen potentiële kijkers. Is dat wel een realistisch cijfer?

Drijvers: «Dat cijfer slaat gewoon op het aantal inwoners van het zendgebied plus een aantal mensen die daar strikt gezien buiten vallen maar RTVL toch zouden kunnen ontvangen. Binnen het arrondissement Leuven zijn er 420.000 potentiële kijkers. Ik vind dat we geen programma's moeten maken voor Mec-helen en omstreken: daar kan men ons wel ontvangen, maar dat is niet ons zendgebied.»

«Het probleem daarbij is natuurlijk dat het arrondissement Leuven geen gemeenschap is. Dat zijn verschillende gemeenschappen op geografisch vlak waarbinnen je nog verschil-

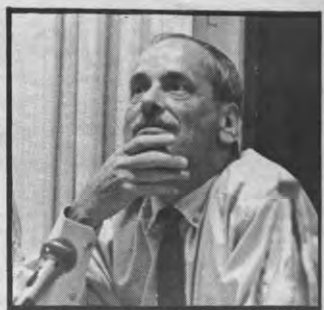
lende groepen aantreft: jongeren en ouderengemeenschap, homogemeenschap, zelfs subkulturen die in verschillende centra terug te vinden zijn. Het is niet de uitdaging van RTVL om die verschillende gemeenschappen aan bod te laten komen.»

«Onze grootste fout zou wel zijn het arrondissement Leuven als een grote homogene gemeenschap te zien met een bepaalde smaak en een bepaalde voorkeur. Want dan ga je weer naar de grootste gemene deler programmeren. Het is onze taak die gemeenschappen te ontdekken en een spreekbuis te geven, zodat de mensen weten wat er naast hun deur gebeurt.»

Veto: Maar is ook 420.000 potentiële kijkers niet al te hoog gegrepen. RTVL zou uitzenden tussen halfzeven en halfacht: dan kijkt een meerderheid naar populaire programma's op de nationale zenders. Kan RTVL daar wel tegenop? En is er hoedanook nog wel een plaats voor een regionale zender temidden van het overaanbod op de kabel?

Drijvers: «Vanuit een soort van paternalisme, om ons te vrijwaren voor de concurrentie van de nationale zenders, verplicht het decreet ons ertoe om voor halfacht uit te zenden. Bovendien wou men op die manier voorkomen dat er teveel reclamegeld verloren zou gaan voor de pers. In de periode waarin dat decreet tot stand kwam, was halfzeven nog geen prime-time. Maar sindsdien bouwt VTM zijn prime-time op rond het nieuws van zeven uur. We zitten er nu dus middenin. Dat hebben we toch kunnen ondervangen door de toelating te verkrijgen om — op verschillende dagen en verschillende uren — herhalingen uit te zenden.»

Veto: VTM-directeur Leo Neels beweert dat VTM op Europees vlak eigenlijk al een regionale zender is. Drijvers: «Dat is weer zo'n boutade. Een Vlaamse zender is in vergelijking met bijvoorbeeld het Duitse zendgebied, niet groter dan een deelstaatzender. Maar dat sluit de zin van meer kleinschalige tv niet uit. Ik vraag mij af hoe het komt dat tv op het einde van de twintigste eeuw nog altijd zo'n heilige koe kan zijn. Mijn droom met regionale televisie is dat het medium zich voor een stuk afbreekt: in feite wil ik televisie kapot krijgen. Daarmee doel ik op televisie als ikoon, als heiligenbeeld waarbij iedereen die eens op dat scherm terechtkomt dagen- of wekenlang de dorpsheld is omdat hij bij een

Deze meneer zorgt, met zijn firma Matje Media-consulting voor de financiering van RTVL. Zijn naam is Potargent... (foto Karel De Weert)

idiot spelletje 200.000 frank gewonnen heeft. Televisie moet terug een instrument worden dat door de mensen kan gebruikt worden om hun communicatie te bevorderen. Nu is het een eenrichtingsbuis: dat creëert iets mythisch, de mensen hebben er geen vat op.»

«Mij is het te doen om de media in te schakelen in de communicatie op regionaal vlak. Die nood heeft altijd bestaan. Mensen willen geïnformeerd worden over wat vlak bij de deur gebeurt. Ik heb het niet over wie de nieuwe Prins Kamaval is, of over gouden bruiloften. Dat is wat de dagbladers in Vlaanderen gemaakt heeft van regionale en lokale informatie. Men heeft regionale berichtgeving herleid tot iets ridicul. Ik ga ervan uit dat je mensen gevoelig kan maken voor samenlevingsproblemen die zich ook op nationaal en internationaal vlak voordoen, maar die ze niet begrijpen. Je kan ze begrijpbaar en herkenbaar maken aan de hand van voorbeelden binnen de eigen gemeenschap. Milieuproblemen, sociale, economische en politieke conflicten spelen zich ook binnen de eigen gemeenschap af.»

«Stadskranten in de jaren zeventig en tachtig hanteerden hetzelfde principe. De meeste van die kranten zijn niet kapot gegaan omdat er geen belangstelling voor was, maar omdat de makers op een of ander moment afhaakten, verhuisden, gewoon andere hobbies hadden, of omdat ze het financieel niet meer rond kregen. Er is dus zekere een markt voor regionale televisie, maar het komt erop aan de minimale technische normen te halen: televisie moet op een professionele manier gemaakt worden, zodat de mensen daar niet op afhakken.»

Patrick Staudt
Stef Wauters

RTVL start zijn uitzendingen op vrijdag 9 oktober om 18.30 u. Daarna zijn de uitzendingen telkens op maandag om 18.30 u., met dagelijkse herhalingen op verschillende tijdstippen. RTVL kan je bekijken op het kanaal dat normaal het mozaïekbeeld uitzendt. RTVL wil wekelijks een totaalprogramma brengen waarin verschillend items (Wijk van de Week, RaRaRegio...) door anchor(w)men aan elkaar geprikt worden. De rubriek Video-oogst brengt bijdragen van lokale verenigingen, twee regionale nieuwsblokken behandelen streekgebonden informatie in verband met de afgelopen en de komende week. Tenslotte zijn er drie reclameblokken van twee minuten, die het uur TV moeten bekostigen. Dat is dan 750.000 frank. Voilà.

Jan Drijvers wil de media-gebruiker mondiger maken.

(foto Karel De Weert)